

PREANGERBODE

CULTUUR-EN HANDELSBLAD

VERSCHEIJNT IN OCHTEND- EN AVONDEDITIE

Hoofddirectie: B. DAUM
Telefoon No. 211 en 195 (huis)

BETALINGSVOORWAARDEN en ADVERTENTIE-TARIEF:

Abonn. per kwartaal (binnen de stad)	f 7.50	1 tot 5 regels	f 2.50
" " " (buiten Bandoeng)	f 9.—	elke regel meer	f 0.35
" " " (buitenland)	f 12.—		

Alle abonnements- en advertentie-gelden zijn bij vooruitbetaling te voldoen

ADMINISTRATIE EN UITGAVE
N. V. „DE PREANGERBODE“

Bandoeng — Grootte Postweg 54-56
Telefoon No. 820.

MEDEDEELING

Degene, die zich per 1 JULI a.s. op ons blad abonneert, ontvangt de tot dien datum verschijnende nummers gratis.

De Administratie
v.d. Preangerbode

AVOND-EDITIE.

EERSTE BLAD.

Dit nummer bestaat uit vier bladen.

De groote S. S.-werken.

Zooals wellicht bekend is, wordt het traject Meester-Cornelis-Tjikampek van een dubbelspoor voorzien, welke maatregel echter een geheel nieuwe serie kunstwerken met zich brengt.

Zodoende moest naast de bestaande spoorbrug een tweede worden aangelegd. Wij hadden de gelegenheid het werk van onze S. S.-ingenieurs eens nader te aanschouwen. Het is een merkwaardige wereld, waarin wij ineens verplaatst worden. Aan de eene zijde van den dijk het rustige dallasleven-aan de andere het lawaaiige leven van een groot ijzerbedrijf.

Wij klauteren den spoor dijk op en bevinden ons temidden van een stapelplaats van groote ijzeren balken. De ingenieur, onder wiens leiding dit groote werk geschiedt, vertelt ons, dat het hier, zooals wij het hier aantreffen, zoo uit de schepen naar hier wordt aangevoerd. Hier worden echter de groote stukken gemaakt d.w.z. de verschillende ijzeren staven tot één groot geheel gevormd, om per lorrie naar de brug te worden vervoerd.

Tot een goed begrip van zaken diene, dat dat de teekening, het ontwerp van de brug, geheel door onze S. S.-ingenieurs wordt samengesteld. Op het constructiebureau wordt als het ware de geheele order compleet samengesteld en op deze teekeningen leveren de groote Duitse fabrieken de brug af.

Wij wandelen de lijn af naar het werk. Links bevindt zich de brug voor het personenverkeer, in het midden ligt de momenteel in gebruik zijnde spoorbrug, terwijl alle bedrijvigheid zich rechts concentreert op de nieuwe brug. Men bouwt gelijktijdig aan twee zijden. Aan onze zijde is al een belangrijk stuk in gereedheid en ook aan de andere zijde steken de ijzeren armen de lucht in, om straks elkander te omvatten aldus een strak geheel vormend.

Er is dus nog een gapende afgrond tusschen beide gedeelten van naar schatting een 60 Meter, waar de Tjitaroem met haar geel-bruin water door stroomt. Nog is de stroom hier meester, doch elken dag naderen de ijzeren armen elkander meer en elk dag verliest de stroom een stukje van zijn vrijheid, om tenslotte de derde overbrugging op dit punt te moeten toelaten.

Het is een leven als in een staalfabriek. Op verschillende punten ratelen de klinkhamers met hun mitrailleur-getik.

Deze klinkhamers worden in beweging gebracht door motoren waarvan zich twee aan onze zijde bevinden, terwijl aan den overkant de eigenlijke centrale, een Kromhout-motor en twee Benzine-motoren voor de noodige energie zorgen.

Op diverse plaatsen tegen de brug zijn steigers aangebracht, waarop de werklui met dit klinken bezig zijn. Het is een voortdurend „va et vient“ van Inlandsche werklui. Als apen klauteren zij van boven naar beneden en schijnen den afstand van het hoogste punt der brug tot de snelstroomende Tjitaroem, een afstand van zeker 20 M., van geen belang te achten.

Het loopen over de smalle plankjes, waaronder de gele rivier stroomt, geeft een eigenaardige sensatie, temeer daar op sommige plaatsen de planken ophouden te bestaan en men aangewezen is om springende op de verschillende dwarsliggers zijn weg te vervolgen. Voeg daarbij het helsche geratel van de talloze klinkhamers, het opzij springen voor een aanstormenden trein en U kunt zich voorstellen, dat deze wandelweg niet een van de aangenaamste is.

Zoo arriveeren wij aan den overkant bij de andere spanning en opziende naar de kolossale bogen, ontwaren wij een gedaante, welke zich langs het ijzer naar beneden werkt. Het

Een TRIO - SIGAAR

is en blijft een genot.

Importeurs:

HANDEL MIJ. v/h DE LANGE & Co.,
Batavia 3232 Bandoeng.

is een ongetwijfeld fraaien, sportieve prestatie en als de gedaante nader tot ons afzakt, onderscheiden wij een persoon, gekleed in witte broek, nethemd en posthoed. Als hij beneden gearriveerd is, licht hij zijn hoed op en tot onze verbazing zegt onze gastheer: „Mag ik U even ingenieur B. voorstellen?“ Wij zien in een lachend gebruint gezicht en als wij den gymnast ons compliment willen maken over zijn prestaties, weert hij lachend af en zegt, dat het boven zeer interessant is, dat de Salak en de Gedeh zeer duidelijk te zien zijn en noodigt ons uit, eveneens een kijkje te komen nemen.

Wij danken voor zijn vriendelijke uitnodiging en als wij na een oogenblik in zijn billiken bureau zijn beland en de oppas voor ons een drietal klappers in gereedheid heeft gebracht, dan komen de bijzonderheden los, waaraan wij het volgende ontleenen.

Het opheffen der zware stukken geschiedt met de handlied. Deze lier wordt steeds verschoven en steeds worden nieuwe staven bevestigd aan de oude, waardoor de brug dus voortdurend in lengte toeneemt. De werklui aan deze brug bestaan hoofdzakelijk uit Javanen. Het zijn meestal vaste ploegen, welke door den geheelen Archipel meereizen en door den meerjarigen dienst zeer betrouwbaar en handig zijn geworden. Natuurlijk worden zij, naarmate het werk dringt, met plaatselijke krachten aangevuld. De mandoer staat hier niet met de handen op den rug, een stroetje in den mond, te lummelen, neen, hij beweegt zich als vóórwerker temidden zijner ondergeschikten en geeft hun een goed voorbeeld door ijer en kunnen. Een mandoer kan het met toeslag, vijfpremie, enz. momenteel brengen tot f 5.— daags, terwijl de koelie een bezoldiging van f 0.80 tot f 1.50 daags geniet. De menschen zijn best tevreden met hun bestaan en vormen gezamenlijk een goede en betrouwbare kern werkkrachten.

Doch thans enkele technische gegevens. De Tjitaroem-brug bij Kedoeng Gedeh bestaat uit drie bruggen van rond 57 M. wijde met aan weerszijden aansluitende bruggen van 8 M.

De werkteekeningen werden hier in Indië gemaakt naar het systeem van boogbrug met trekband, volgens de vinding van prof. dr. Ir. J. H. A. Haarman, zooals die voor het eerst voor de groote bruggen in de lijn Cheribon-Kroja werd toegepast.

Behalve, dat volgens dat systeem het geheele vakwerk uit een ingenieurs-oogpunt juist functioneert, heeft het nog het voordeel, dat voor bruggen van dezelfde spanwijde en hetzelfde draagvermogen het bruggewicht kleiner kan zijn dan voor het gewone model boogbruggen met trekband.

Om zich voor te stellen, hoe de trein door de brug gedragen wordt, denke men zich elke rail van het spoor een lange ijzeren balk de „doorgaande langsdraager“.

Deze wordt op gelijke afstanden ondersteund door dwarsbalken, de „dwarsdragers“. De einden dier dwarsdragers zijn bevestigd aan de ondereinden van zware vertikale staven (de hangers), welke met de boveinden bevestigd zijn aan een groote gebogen balk, de z. g. n. boog.

Om te zorgen, dat deze boog door de hangers niet recht getrokken wordt, de einden niet te ver uit elkaar schuiven, zijn de einden van de boog door een ijzeren band, de z. g. n. trekband verbonden. Het geheel vormt dan de boog-brug met trekband.

De twee zij-overspanningen van de brug met 57 M. spanwijde zijn op steigerwerk, de middenoverspanning is vrij uitgebouwd.

Voor de montage is gebruik gemaakt van de reeds genoemde verplaatsbare kraan, die over den bovenrand van de brug gereden wordt. De kraan werd, vóór dat de montage der ijzerdeelen begonnen werd, op een hooge houten stelling gemonteerd. Daarna worden met behulp van deze kraan de eerste ijzerdeelen op de steiger gelegd en het brugende, gelegen vlak voor de kraan, gemonteerd.

Boven op den bovenrand van het nu opgestelde deel van de brug werd de kraan opgereden, zoodat ze kon worden gebruikt om het volgende deel van de brug te monteren, sluitend aan het brugdeel thans onder de kraan gelegen. Zoo voortgaande zijn de zijoverspanningen in ongeveer drie weken afgemonteerd, een karwei waarbij voor elke brug ongeveer 200 ton ijzer in elkaar werd gezet.

De midden-overspanning wordt gebouwd zonder steiger-werk, zooals dat voor het eerst door den Duitschen ingenieur Gerber werd bedacht. Hierbij worden de aansluitende deelen der middenoverspanning als consoles aan de reeds gebouwde landspanningen verder ge-

Siemens-Schuckertwerke

Batavia — BANDOENG — Soerabaja.

Leveren Ozoninstallaties

voor het steriliseeren van drinkwater in iedere groote. 4347

monteerd. Die consoles worden steeds langer tot dat zij elkaar boven het midden van de middenopening ontmoeten. Alsdan worden ze aan elkaar verbonden.

Deze wijze van doen vereischt een zeer nauwkeurige berekening van de vormveranderingen, die bij de montage ontstaan en waarmede rekening te houden is bij het plaatsen dier zij-overspanningen, dat dusdanig moet plaats hebben, dat gekomen aan het middenveld alle staven aldaar passen. Behalve een nauwkeurige berekening is daarbij ook noodig een zeer zuivere meting, voordat men begint te bouwen.

Tot vóór de montage van de Serajoe-brug nabij Poerwokerto (lijn Ch/K) was het in Europa algemeen de gewoonte bij dergelijke vrijuitbouw de staven van het middenveld ongebouwd (nog niet voorzien van de boutgaten) op de bouwplaats aan te voeren. Nadat de bouw tot het middenveld gevorderd was, werd dan de afstand van de te verbinden deelen opgemeten en daarnaar de lengten van de staven van het middenveld gemaakt.

Men kan dus dan een betrekkelijk groote fout maken, zonder daar ongemak van te ondervinden.

Ir. Haarman toonde indertijd aan dat op deze wijze de goede vorm van brug niet verkregen werd en waagde het voor de Serajoe-brug ook de staven van het middenveld, met de gaten precies op de juiste lengte geboord, op het werk aan te voeren en stelde toen aan de montage, die door hem zelf geleid werd, den eisch dat die staven volkomen zouden passen.

Zoo iets zou niet mogelijk zijn, indien de temperatuurswisseling den ingenieur te hulp kwam.

Indien men nl. met den vrijuitbouw zoover gevorderd is, dat de staven in het middenveld ingebracht moeten worden, is de lengte van de uitgebouwde consoles afhankelijk van de temperatuur, in dezen zin, dat de afstand van de uiteinden van de consoles des 's morgens plm. 6 mM. grooter is dan des middags, wanneer het ijzer heet is.

De vereischte voor de nauwkeurigheid van de montage is dus dat bij elke helft van de brug de fout niet grooter mag zijn dan plm. 3 M. Bij de Serajoe-burg was in verband met de grootere lengte der middenoverspanning (91 M.) de toe te laten fout plm. 5 mM. en slaagde die zaak volkomen.

Na het sluiten van de brug zal de middenoverspanning moeten worden losgemaakt van de zijoverspanning.

Het zou ons te ver voeren van dezen niet minder nauwkeurigheid eischenden arbeid een uitlegging te geven.

Volstaan wij met de mededeeling, dat wij het constructiebureau te Bandoeng zeer erkentelijk zijn voor den blik, welken wij op dit interessante werk hebben mogen slaan en wij hopen nog menigmaal in staat te worden gesteld het werk van onze S. S.-ingenieurs van nabij te aanschouwen.

NEDERLANDSCH - INDIE.

KERKNIEUWS.

Protestantsche kerk:
Te Bandoeng:—Maleische dienst, 's morgens 8 uur: De heer Manduapessy.
Hollandsche dienst, 's morgens 9 1/2 uur: Ds. J. N. Drost. (Collecte kerkbouw.)
Te Garoet, v.m. 9 uur: Ds. Klaassen.
Te Tjimahi:—Maleische dienst, 's morgens 8 uur: De heer Picault.
Hollandsche dienst, 's morgens 10 uur: De heer J. J. de Stigter

R. K. kerk te Bandoeng:
Om half zeven op 25 Juni Stille H. Mis, waaronder Communie der kinderen — Preek.
Om half negen: Hoogmis met preek.
's Avonds om 6 uur: Lof:
Donderdag 29 Juni, Feest der H. Apostelen Petrus en Paulus, om half zeven: H. Mis met zang.
Vrijdag 30 Juni om half zeven: H. Mis met zang.
's Avonds om 6 uur: Lof.
Te Tjimahi om acht uur: H. Mis met preek.

BIG SIX

STUDEBAKER

285
Verwey & Lugard's Automobiel Mij,

VOORNAAMSTE NIEUWS

Nederlandsch-Indië.

Voortaan mogen armlastige vreemdelingen alleen na verkregen machtiging der regering naar Holland worden opgezonden.

De machirist K. P. M.: Ter Veld is te Emmahaven verdrinken.

Een demang van S. W. K. werd tot Volksraadslid gekozen.

Nederland.

Bij de verkiezingen voor de Eerste Kamer leden de linksche partijen een verpletterende nederlaag.

Buitenland.

Na den moord op Wilson vreest men in Engeland voor nieuwe geweldadeden.

Bandoeng.

De heer W. Cool en Damme confereerden over het Semarangse verkeersvraagstuk.

Handel en Cultures.

Vele V.I.S.P.-verkoopten hadden plaats.

Gereformeerde kerk (Van Deventerweg).

Zondag 25 Juni te 9 uur 30 v.m. Dr. J. H. Bavinck of dr. W. G. Harrenstein.

Bond van Evangelisatie:
Zondagavond 6 uur 30: Evangelisatie-samenkomst in de zendingskerk op Kebon Djati.

Leger des Heils (Sumatrasstraat):
Zondagmorgen 8 uur: Openbare kinder-samenkomst.
Zondagmorgen 9 uur 30: Openbare heilingsmeeting.

Zondagavond 7 uur: Openbare verlossings-samenkomst.

AFSCHEID HILLEN.

We vernamen, dat de regent van Bandoeng morgenavond den benoemden resident van Soerabaja, den heer W. P. Hillen, een afscheidsfeest zal aanbieden in den kaboepten.

Maandagochtend vertrekt onze afgetreden assistent-resident per auto naar zijn nieuwe standplaats.

EEN ONTWICHT KANTOOR.

Het kantoor van het hoofd van plaatselijk bestuur alhier ziet zich niet alleen van zijn assistent-resident ontbloot door de benoeming van den heer Hillen tot resident van Soerabaja, doch ook de fd. controleur, de heer Ten Brink, zal het verlaten, in de eerste dagen van Juli, daar deze gepensionneerd A. R. repatrieert, terwijl de afdelingssecretaris, de heer Van Ouwkerk, in het midden van even-genoemde maand zijn betrekking neerlegt om met verlof naar Europa te gaan.

Alleen het lagere personeel blijft dan over 1 Het zal gewenscht zijn, in de vacatures ten spoedigste te voorzien.

V. S. T. P.-VERGADERING.

Naar ons gemeld werd, zou gisteravond te Tjitjalengka een propaganda-vergadering plaats hebben der Vereniging van Spoor- en Tramweg-Personeel.

Wij gunnen de spoorweg-arbeiders op het anders zoo stille binnenplaatsje dit pretje van harte!

CONFERENTIE:

Naar we vernemen arriveerde hier gister per auto van Semarang de heer ir. Wouter Cool, voorzitter van het comité van bestuur der N. I. S., tencinde lieden een conferentie te hebben met den heer Damme, die naar bekend een oplossing zoekt voor het verkeersvraagstuk te Semarang en daartoe van de regering opdracht ontving.

Over den verkeerskwistie nu zouden besprekingen plaats hebben.

De heer W. Cool stapte af in Hotel Preanger.

TRIO BROUWERIJ, Tilburg,

levert 2533

GOED BIER.

EITTO, BRAGAWEG 85
Bezoekt de 2162
Permanente Tentoonstelling
Inlandsche Kunstnijverheid

RESIDENT HILLEN.

Al weder één, die Bandoeng gaat verlaten
En dien wij toch zoo noode heen zien gaan;
Een knap en kundig man, die jaren de be-
langen
Van stad en van gewest getrouw heeft voor-
gestaan.
Een eerlijk mensch, waarop men steeds kon
bouwen,
Die voor zijn overtuiging pal heeft durven
staan
Dien vriend en vijand, beiden, moesten eeren,
Die steeds zijn plicht en meer nog heeft
gedaan.
Wij zullen zijn verdiensten niet vergeten,
Daarvoor heeft hij te veel voor dit gewest
gedaan
En hart'lijk hopen wij, dat 't hem en al de
zijnen
In 't verre Soerabaia goed mag blijven gaan!

T. W. Z.

ONTEIGENING.

We vernemen, dat niet minder dan 222 per-
ceelen, gelegen benoorden den Kebon Djati-
weg alhier, Westelijk en Oostelijk van het
vroegere koffië-establisement, onteigend-zullen
worden ten behoeve van de inrichting van
een distributie-emplacement voor de Staats-
spoor, waarschijnlijk ter uitbreiding van het
thans wel bekende Tjiojom.

EEN GAST.

In Hotel Preanger is afgestapt de heer
Van Hoorn, secretaris van het Nederlandsche
gezantschap te Tokio, die met verlof naar
Europa gaat.

LEZING.

De gisteravond door dr. Harrenstein gehouden
lezing over „De achterbuurten van Londen en
Berlijn“ trok veel belangstelling, werd met aan-
dacht gevolgd en was een groot succes.
Door gebrek aan ruimte moeten we het ver-
slag tot de Ochtend-editie aanhouden.

OP MEERDAGSCHE OEFENING.

(Van onzen redacteur-correspondent.)

VI.

Tjibatoe '21 Juni.
—Kong-kong gojáng!— schreeuwde de beo
in de menagerie van den heer Tan.
—Dag mevrouw!—ging hij voort—kwé mang-
kok!
En hij deed dit alles zeer ernstig, zeer dui-
delijk, met een sleepende stem.
Een prachtdier.

Den rustdag, welke nu achter ons ligt,
hebben wij benut voor een tochtje door de stad.
Velen trokken den kant van Garoet uit—de
attracties van Sitoe Bagendit waren wat te ver
uit de buurt—en anderen bleven wat in de
stad.

Er is meer dan wij dachten.
Zoo bij voorbeeld de vogel-verzameling van
den heer Tan, die blijkbaar een groot dieren-
vriend is. Hij heeft van allerlei.
Fazanten met prachtige kleuren, paréhoen-
ders, kroonduiven met een uitstaande kroon,
pauwen, parkieten, een boschhaan met een
wonderen glans over de fraai-gekleurde veeren
en zoo al meer.

Een Angora-kat met een geel en een blauw
oog, een prachtige staart, kijkt ons hoogst
verbaasd aan.

De beo kan praten en roept maar steeds
kong-kong-gojáng en de andere twee zin-
nen, die hij kent.

Er loopt een hond, die slechts drie pooten
heeft, zoo gezond als een visch overal heen
en weer.

Een groot aantal vogels springt en vliegt
in de voliers heen en weer, sommigen fluiten
—er zijn er die wel aardig zingen.
Met deze aardige verzameling weet de heer
Tan den tijd te dooden en hij schijnt wel te
weten, waar de mooie beestjes vandaan te
halen.

De paarden staan overal uit te rusten, zich
tegoed te doen.

Een inspectie over de troepen heeft geleerd
dat zij na den vermoedenden dag van gisteren
spoedig in slaap waren en monter de wereld
inkeken toen zij vanmorgen de trompet hoor-
den gillen.

Zij vonden „het potje“ heel goed op deze
oefening, hetgeen een compliment inhoudt aan
het adres van kapitein Hoekman, der inten-
dance, die—naar men weet—door kapitein
Waal wordt terzijde gestaan.

De geest is opgewekt.
Het is de laatste dag op Tjibatoe. We gaan
naar Melangbong en zullen voorgoed afscheid
moeten nemen. De scheiding valt niet moei-
lijk, al heeft men zich een beetje gehecht aan
dit rustig oord, waar „veel“ lief en leed is ge-
deeld.

Mij rest over den tocht van gisteren nog te
vermelden, wat de vliegdienst gedaan heeft.

Commandant Roed hoorde, dat er wel een
bericht voor hem naar beneden was geworpen.
Mem had het hem echter niet gebracht.

De andere partij-commandant had heel wat
berichten gekregen en kreeg o.m. opgave om-
trent de vijandelijke artillerie, welke nauwe-
lijks een paar honderd Meter met de werke-
lijke stelling verschilde.

Doch ook deze blauwe commandant kreeg
zijn berichten laat.

Boven is dus alles puik en worden blijk-
baar goede resultaten behaald, doch beneden
schijnt er iets te haperen. Er zijn daar ook
verschillende moeilijkheden te overwinnen.

Zoo werd dan de rustdag door ieder op ver-
schillende wijze besteed. De kolonel ging alles
eens na; men bestudeerde zijn papieren of
men zocht verstrooing in een tocht door dit
rijke en vruchtbare land.

Een rijk—een schoon land. De toppen der
bergen verheffen zich—soms half in nevelen,
dikwijls buitengewoon helder en meestal goed
bebouwd.

Een welvarende bevolking schijnt hier te

huizen. Wat is het niet heerlijk, hier zoo rond
te dwalen, ver van een groote stad, den arbeid
gade te staan in de velden, het kalme leven
in de desa's. Hoe wordt men getroffen door
dit tevreden, kalme leven, we zijn hier in
streken, die—het is althans niet ver van hier
—den naam hadden van onrustig te zijn.

Wat merkt men, overal waar men gaat?
De volkomen rust, de rustige arbeid.

En onwillekeurig gaan de gedachten uit naar
die jongelui, die ook hier eventueel komen
schieten over den druk van het Nederland-
sche gezag en ook hier nog van een plaats-
elijke ontevredenheid gebruik zouden willen
maken om een goedkoop en tijdelijk succesje
te boeken.

Maar toch—ook hier worden dagelijks de
mensen gereed gemaakt voor den klim in
den penhouder. Men heeft er de scholen en
bibliotheken kwistig gezaald en overal in de
dorpjes buigen zich ernstige jongetjes over
het A.B.C.-boek om tot bibit te worden voor
de kantoren. Schrijver worden op een kan-
toor—het ideaal van den Soendaneeschen
boerenzoon. Zwelgen in inkt en stof—weg-
gaan uit het eenvoudige dorp en uit de ou-
derlijke omgeving.

Geen ploeg—geen handenwerk.

De scholen zijn talrijk hier en men gaat—
niemand zal dit betreuen—voort, met onder-
wijs te brengen waar het noodig is. Doch hoe
meer leerlingen, hoe meer halfwetende slacht-
offers, die uit hun omgeving worden getrok-
ken.

De troepen zijn reeds lang niet meer in
Tjibatoe, —nu volgt ook de brigade-staf. Het
pakken voor de reis naar Melangbong is be-
gonnen en alleen de intendance werkt hoogst-
waarschijnlijk rustig aan den geleidelijken toe-
voer van levens-middelen voor t.

Het is daarom—bij dit afscheid—wel aardig
om even een paar bijzonderheden omtrent dit
plaatsje vast te leggen.

De menagerie van den heer Tan werd reeds
genoemd.

Dan hebt U hier een oude controleurs-wo-
ning, waarin thans een dokter djawa zetelt,
die tot groote voldoening van de Tjibatoe-
zen zijn aandacht aan de S.S.-polikliniek
wijdt en er ook een particuliere praktijk op
na houdt.

Het aantal Europeesche families bedraagt
hier wellicht twintig, voor het meerendeel
werkzaam bij de Staatsspoor.

Verschillende groote wegen geven tot de
plaats verbinding—overal in den omtrek wor-
den sawahs bevooid—een pasar, een aloo-
aloon, een missigil en ontelbare vischvijvers
zijn evenzoo vele steunpunten en attracties
voor de bevolking.

Wat is alles.
We hadden er meer van verwacht. Geen
bioscope, geen sociëteit... het is frappant.

Is het daarom wonder, dat het leven dezer
bewoners kalm voortkabbelt en de manoeuvres
in den omtrek een zeer groote attractie waren?
Zoo is het—in Bandoeng zijn we niet tevre-
den voor een Italiaansche, Russische of andere
opera verschijnt.

Hier vergenoegen wij ons met de opvoering
bij te wonen van een leger-operette.

De laatste avond is nog even besteed aan
de critiek. En ook werd de oefening voor
morgen besproken. Voor den slot-dag is een
extra-oefening bedacht die—wanneer het weer
zich goed houdt,—heel interessant belooft te
worden.

„THE KID“.

De directie van de „Orion“-bioscoop alhier
bericht ons, dat de lang-verwachte Charlie
Chaplin-film The Kid, na een triumftocht
over Batavia, Soerabaja—hier werd te twaalf
dagen aan één stuk voor volle zalen vertoond—
en Semarang, eindelijk in haar bezit is geko-
men.

Het proef-draaien zal a.s. Dinsdagmiddag
plaats hebben en we zullen daarbij zeker niet
mankeeren, want het moet waarlijk iets bijzon-
ders zijn, wat ook moge blijken uit den gan-
schen bundel van dagblad-recenties welke ons
voor den neus werd gelegd en dien we haast
den moed niet hadden, in te kijken.

De vertooning voor het publiek vangt kom-
menden Donderdag aan en er zal een speciale
regeling voor de plaatsbespreking worden ge-
troffen, want het staat vast dat de voorstellingen
een uiterst druk bezoek zullen trekken.

DE BIOSCOPEN.

Terwijl Maciste op Kebon Djati de liefheb-
bers trekt, vertoont de Elita een Paramount-
film, „Vooruit met den dans!“ gedoopt—een
diep aangrijpend levensdrama in 7 bedrijven.

Een tweetal „sterren“ treden hierin op.
Als „extra“ wordt gegeven een tweedeelige
klucht: „Lady's Tailor“—een Mach Sennet-
comédie, die in Amerika zeer in den smaak viel.

Pathé heeft een lach-programma samen-
gesteld, waarin bekende komieken een soort
wedstrijd houden wie hunner wel het best zal
vermaken: Harold Lloyd, Snub Pollard, etc.
Kinderen hebben hierbij toegang.

VOOR DEN LANDRAAD.

Omstreeks tien maanden geleden werden
Karta, huisjongen, en Nji Eros, baboe bij de
familie V.d.V. alhier in voorloopige hechtenis
gesteld wegens verdenking van diefstal ten
nadeele van mevr. G., een inwonende dame.

In ons blad werd op dit geval de aandacht
gevestigd door den steller van een ingezonden
stuk, die meende, dat bedoelde personen, een
echtpaar, onschuldig van hun vrijheid beroofd
waren.

Om volledig te zijn, kan nog worden ver-
teld, dat de vrouw na 7 maanden weer op
vrije voeten is gesteld.

Eergisteren is deze zaak door den Bandoeng-
schen landraad onder presidium van mr. Van
Delden behandeld.

Karta werd wegens gebrek aan bewijs vrij-
gesproken—ofschoon de rechtbank de over-
tuiging had, dat hij schuldig was.

Zijn vrouw zag zich tot een jaar gevang-

nisstraf veroordeeld, onder aftrek van preven-
tief.

Deze affaire heeft nog een staartje en wel
doordien Sima, bediende van mevr. G. en als
zoodanig kroon-getuige, die zeer bezwarende
verklaringen voor Karta aflegde, wegens mein-
eet zal worden vervolgd.

AUTO IN BRAND.

Eergister-avond geraakte een auto uit Batavia
voor Hotel-Semarang te Bandoeng in brand,
doordien een Inlander, die daarin zat,
in slaap was gevallen en een brandende sigaret
liet vallen, die het overtrek der zitting aan het
smeulen bracht, zoodat dit en een deel der kap
door het vuur verteerd werden.

De man zelf wist den brand te blusschen,
zoodat de krachtwagen verder gespaard bleef.

ARMLASTIGE VREEMDELINGEN.

Naar we vernemen schreef de 1ste gouver-
nements-secretaris als volgt aan de hoofden
van gewestelijk bestuur:

De minister van Koloniën heeft de aandacht
van de Indische regering gevestigd op de
moeilijkheden en de kosten, welke het gevolg
zijn van opzending naar Nederland van arm-
lastige vreemdelingen.

Teneinde zooveel mogelijk aan deze bezwa-
ren tegemoet te komen, acht de landvoogd
het gewenscht dat voortaan vreemdelingen
geen overtocht meer op 's lands kosten naar
Nederland wordt verleend dan na verkregen
machtiging der regering.

In verband hiermede heb ik de eer, op last
van den gouverneur-generaal, te Uwer kennis
te brengen, dat de overdracht van bevoegdheid
tot het op 's lands kosten naar Nederland
doen vervoeren van behoeftigen voor den
vervolg moet geacht worden uitsluitend
betrekking te hebben op Nederlandsche
onderdanen, en dat voor de opzending
van arm'lastige vreemdelingen, door tusschen-
komst van het hoofd van het Kantoor voor
Reiswezen, aan de regering een voorstel moet
worden gedaan, waarin de resultaten zullen
behooren te worden medegedeeld van het
voorstel met de betrokken consulaire ambtena-
ren te plegen overleg omtrent het doen over-
voeren van deze arm'lastige vreemdelingen
voor rekening van het rijk, waartoe zij be-
hooren.

KRANKZINNIGEN.

Opmerkelijk is het, dat ter stede den laat-
sten tijd een toenemend aantal krankzinnigen
wordt aangetroffen, waarmee de politie onge-
lukkiger wijze geen weg weet. Want er werd
bericht ontvangen, dat geen geesteskranken
mogen worden opgezonden, daar de inrichtin-
gen te Buitenzorg, Lawang en Batavia vol
zijn. Thans moet men zóó handelen, dat de
krankzinnigen drie dagen in observatie worden
gehouden en dan weer los-gelaten. Doen ze
dan wéér vreemd dan mogen ze opnieuw in
bewaring worden genomen.

Veel last heeft men van een Inlandschen
knaap, die zich telkens voor een auto werpt.
Men wist niet, wat hieraan te doen en bracht
ten-einde raad den vader voor den landrechter,
stelde hem verantwoordelijk voor het thuis-
houden van zijn zoon. En toen deze weer last
opleverde, bestrafte men den vader met een
rijksdaalder boete. Toen kwam de jongen niet
meer op straat.

Commissaris Soemitro had een avontuur
met een hout-verkooper, die een beetje kwam
praten en ten slotte het voorstel deed, van
betrekking te verwisselen, waarnaar de politie-
man wel ooren had, want hij had heel wat
soesah in zijn vak, zeide hij den soeloe han-
delaar. Er was echter één bezwaar: de G. G.
moest eerst de transactie goedkeuren! Toen
verdwegen de zwakzinnige.

Een derde geval beleefde men met een
Europeesch jongmensch uit één der nieuwe
wijken, die kwam klagen, dat hij des nachts
bestraald werd, wat hem zulke onaangename
prikkelingen gaf!

VOORGALERIJ-DIEFSTALLEN.

Er werden den laatsten tijd ter stede weder
verschillende diefstallen van kleedingstukken
e.d. uit voorgalerijen gepleegd en al spoedig
bleek der politie dat als vroeger jeugdige
knapen hierin de hand hadden.

Reeds zijn er enkele opgevat, zoodat het
euvel wel minder zal worden.

BRIEVEN UIT SOEKABOEMI.

Zondag a. s. houdt de afdeling Soekaboem-
mi van het I.E.V. wederom een algemeene
ledenvergadering, welke tot hoofddoel heeft,
een candidaat te stellen voor den gemeente-
raad ter vervulling van de vacature-Belle.

Het is te hopen dat de vereniging met een
flink candidaat te voorschijn komt en geen
ja-broner, want dat zoude jammer zijn voor
den goeden gang van zaken. Wij moeten men-
schen hebben, die hun eigen opinie durven
te bezitten en uit te spreken, en geen men-
schen, die aan den leiband loopen van ande-
ren. Het eens zijn met een andere opinie
houdt nog niet in slaafsche volgelving te zijn
van een ander. En die richting wil het I.E.V.
hier te Soekaboemi wel eenigszins op, ofschoon
er besproken en besloten is, geen agressieve
politiek te voeren, doch eene defensieve, zoo-
dra de vereniging door een of andere poli-
tiek partij in het gedrang komt.

Hier in onzen gemeenteraad is geen poli-
tiek vereeniging vertegenwoordigd, dus geen
strijd te voeren tegen politiek. Waarom moe-
ten de leden van den Raad, tevens I.E.V.-
leden, te voren, ruggespraak houden met el-
kander, om hun gedragslijn te bepalen bij een
of ander voorstel? Waarom de leden niet
vrij gelaten?

Van terzijde vernam ik dat niet alle leden
zich daaraan houden, hetgeen een bewijs levert,
dat niet alle leden onverdeeld een zoodanige
gedragslijn goedkeuren. De uitslag zal ik U
melden, betreffende de candidatuur en verkie-
zing.

Op dien zelfden dag houdt de West-Pre-
anger Wedloop Sociëteit ook eene algemeene
vergadering. Zoodat bekend zal zijn, heeft deze
vereniging rechtspersoonlijkheid aangevraagd.
Dit jaar worden de wedrennen op 19 en 20

Augustus a. s. gehouden.

Wij vernamen, dat er plannen bestaan om
de Coöperatieve Winkelvereniging alhier een
stabielere bestaan te verzekeren. Deze winkel
die onder het huidige bestuur alleszins bewe-
zen heeft „recht van bestaan“ te hebben, heeft
het plan haar kapitaal uit te breiden.

Zeer zeker een goed idee, dat met alle kracht
en macht gepousseerd moet worden, want het
is noodig en vooral nuttig dat wij hier een
tegenhanger hebben tegen de Chineesche con-
currentie.

Een merkwaardig verschijnsel overaf hier in
'ndië is wel het feit, dat de huisvrouw in het
algemeen, de goede niet te na gesproken, al-
geheel vertrouwen heeft in het beleid en den
handel van hun Chineeschen winkelier, en met
wantrouwen een Europeesche zaak tegemoet
gaat, waar zij zelve in geïnteresseerd is. Boek-
deelen zouden daarover te schrijven zijn om de
huisvrouw te overtuigen, dat zij in hare beoor-
delingen de plank mis slaat, en toch geeft
vaak de 5 cents directe winst op een artikel
(niet gerekend het dubbele verlies, en, meer,
aan ond-rwicht) den doorslag boven een winst,
die zij zichzelf kweekt, door in een coöpe-
ratieven winkel, als lid, te koop.

OBSERVER.

HANDEL EN INDUSTRIE.

NABEURS.

Batavia, 23 Juni.

6% Ind. Leen. 1919	98 1/2
6 1/2 „ „ 1921 B. f 500	103
Handelsbank	88 1/2 89
Escompto Certif.	110
Unie	101 101 1/2
Java-Jap-Iijn	75
K. P. M.	91
Poerworedjo	76
Solo Elect. Mij.	112

DAGELIJSCH KOERSBERICHT.

van de effecten - notering der

Handelsvereniging.

Onder de auteurs-wet van 1912

Nadruk verboden. Niet in den Handel.

Batavia, 24 Juni.

Afgedaan

Laag	Hoog	Gevr. Aan	Koers	Koers voor gebo-	den
					voor
5% Ind. Leen 1915	92 1/2	92 1/2	92	93	
5 „ „ 1916	—	—	88	91	
5 „ „ 1917	—	—	98	91	
6 „ „ 1919	—	—	98 1/2	90	
7 „ „ 1921 A.	—	—	108 1/2	108	
6 1/2 „ 1921 B.	—	—	102 1/2	103	
4 1/2 „ Gem. Band.	—	—	70	72 1/2	
4 „ N. I. Hyp. Bank	—	—	70	75	
6 „ Deli Spoor	—	—	102 1/2	—	
7 „ „	—	—	108	110	
7 „ Gas Mij.	—	—	107 1/2	108	
6 „ G. E. B. E. O.	—	—	91	—	
7 „ „	—	—	100	101	
6 „ „	—	—	97	—	
6 „ Hot. des Indes	—	—	77 1/2	80	
6 „ Hotel Java	—	—	77 1/2	85	
6 „ Hot. der Nederl.	—	—	—	60	
6 „ Sanat. Garoet	—	—	—	95	
6 „ Solo Electr. Mij.	—	—	92 1/2	95	
6 „ Maswati	—	—	40	60	
Javasche Bank	407	408	407	415	
Certif. Hand. Mij.	130	130 1/2	130	130 1/2	
Handelsbank	88 1/2	88 1/2	88 1/2	89	
Kol. Bank	—	—	126	127 1/2	
Amst. Bank	137	137	136	—	
Escompto andl.	—	—	108	109	
„ Certif.	—	—	108	110	
Uniebank	—	—	40	48	
R. Bankver. ex.-div.	—	—	90	96	
H. V. A.	—	—	399	396	
Internatio	—	—	148	—	
Lindeteves	—	—	—	75	
Band. Kinine gew.	—	—	309	350	
„ pref.	—	—	114	120	
Scheepv. Unie	—	—	98	101	
Java-Jap-Iijn	70	70	70	72	
Rott. Lloyd	120	120	115	125	
K. Paketvaart	90	90	88 1/2	91	
N. I. S. o. e.	—	—	158	162	
„ n. e.	—	—	145	148	
Sem. Joana Tr.	—	—	118	120	
Olief. Insulinde	—	—	4	4 1/2	
Poerworedjo	—	—	75	80	
Oilmills	—	—	19	11	
Redjang Lebong	96 1/2	96 1/2	96 1/2	98	
Simau	294	294	290	296	
Tarakan	—	—	100	—	
Java Veem	—	—	—	100	
Aniem o. e.	—	—	120	—	
Kuifl en Versteeg	—	—	—	25	
Hotel des Indes	—	—	200	—	
Pr. Hotel	—	—	95	100	
Ond Hulp	—	—	150	—	
Maintz en Co.	—	—	25	30	
Drukk. de Unie	—	—	—	95	
Pasir Nangka	—	—	280	280	
Soerowinangoen	—	—	40	—	
Taloen	—	—	100	110	
Wanasoeke	—	—	110	120	

DE AMSTERDAMSCH BEURS.

Amsterdam, (Aneta) 23 Juni.

De heer F.W. Vermeulen, procureurhouder bij het agentschap te Soerabaja, is tot sub-agent daar ter plaatse benoemd.

Den heer A. Herdes, agent te Semarang, is een buitenlandsch verlof toegestaan en in diens plaats is tijdelijk aangesteld de heer T.H. Slot, die onlangs van verlof is teruggekeerd.

Den heer H. J. G. Ferzenaar is procureur verleend voor het agentschap te Bandoeng.

"HOTEL HOMANN".

Naar we vernemen heeft Hotel Homann over het jaar 1921 een dividend uit van 12 Pct.

RENTEVERMINDERING.

Den Haag (Aneta), 22 Juni.

De Nederlandsche Bank verminderde de rente der effectenbeleeningen op rekening-courant met 1 pCt.

KAPITAALS-VERMEERDERING.

Bewoemd is tot lid van de commissie van voorbereiding inzake kapitaals-vermeerdering van vennootschappen, maatschappijen, enz., de heer K. S. van den Berg, directeur van de Gas Bank, in de plaats van den heer Jacobson, hoofdadministrateur van de Bataafsche Petroleum mij, die eervol ontslag heeft gekregen als lid.

LOODSENBOUW.

Onlangs is te Amsterdam de aanbesteding gehouden van de complete levering en montage van de bovenbouw van de ijzeren loodsen van de Java-China-Japan-lijn en de Stoomvaart Mij. „Nederland“ op de Noordpier van Soerabaja's haven.

Voor de aanbesteding van de loodsen, waarvan de bouw geschiedt volgens de plannen en onder het toezicht van de N. V. Ingenieurs Bureau „Bakker en Meyboom“, waren 13 firma's uitgenodigd, w.o. alle groote machine-fabrieken en constructie-werkplaatsen te Soerabaja.

Het werk werd gegund aan de laagste inschrijfter, de N. V. Constructie-werkplaats v/h Du Croo en Brauns te Amsterdam in samenwerking met de „Volharding“ te Soerabaja.

De loodsen der J.C.J. Lijn met een totaal oppervlakte van 6800 M² werden aanbesteed voor den prijs van f150.930.-; de loods der S.M.N., welke een oppervlakte heeft van 3740 M², voor f80255.

CULTURES.

DE RUBBERPRIJS.

Soerabaja (Aneta), 24 Juni.

De vereniging voor den Rubberhandel alhier ontving de volgende Londen-noteering dd. 23 dezer:

Crêpe prompt 0.7 3/4, op termijn 0.8.

Sheets idem idem.

De markt is onzeker gestemd.

SUIKERMARKT.

Soerabaja (Aneta), 24 Juni.

De V.I.S.P. verkochten achtereenvolgens 1000 tons Superieur aan een Chinees, 6000 tons Superieur aan een Chinees, 2000 tons Kanaal aan een Chinees, 10.000 picols Superieur aan een Britsch-Indiër, 2000 tons Kanaal aan een Japanner, 1000 tons Superieur aan een Britsch-Indiër en 2000 tons Superieur aan een Japanner, alles op restant-conditions. De prijs van Superieur is f 13, die van Kanaal f 10 1/2.

De V.I.S.P. verkochten verder 500 tons Superieur aan een Chinees, 1000 tons Superieur aan een Japanner, 1000 picol Superieur aan een Chinees, 2000 tons Superieur aan een Europeesch exporteur en 2000 tons Kanaal aan een Europeesch exporteur, alles op restant-conditions tot de bekende prijzen.

LANDBOUW.

Den Haag (Aneta) 22 Juni.

De stand der landbouwgewassen is slecht.

EMPLOYÉS - MUTATIES.

De heeren De Beste en Rouyer verlieten de onderneming Tjigombong.

De heer Van Nooten ging van Padalarang over naar Tjigombong.

De heer Labbé verliet de afdeling Dewata (houtaankap) der onderneming Patoe-hawatee.

ONDERZOEK VAN SURINAAMSCH HOUTSOORTEN.

Dr. J. Ph. Pfeiffer, scheikundig ingenieur, zond de volgende aanvulling aan Aneta omtrent zijn benoeming, waarvan een Haagsch telegram melding maakte.

Door de commissie voor onderzoek van Surinaamsche houtsoorten, welke in den loop van het vorige jaar door de Nederlandsche regeering te Amsterdam werd geïnstalleerd, werd dr. Pfeiffer aangezocht om bedoeld onderzoek op zich te nemen. De hoofdzetel van dit onderzoek, waaraan ook andere universiteiten zullen deel nemen, zal gevestigd worden in het laboratorium voor Economische Botanie van de Technische Hoogeschool te Delft, in elk laboratorium dr. Pfeiffer dan tevens de functie van hoofd-assistent zal vervullen.

De heer Pfeiffer is voornemens den 26en Juli a.s. met de Prinses Juliana naar Nederland te vertrekken en den 1en September zijn werkzaamheden te Delft aan te vangen.

Een goed adres.

Bouwkundig Bureau

Firma BENNINK & Co.

Naripan No. 74. Tel. No. 94.

297

TELEGRAMMEN.

Buiten- en binnenlandsche telegrammen-dienst van de „Preangerbode“.

DE IERSCHKE VERKIEZINGEN.

Londen (Reuter), 22 Juni.

De uitslag der verkiezingen is als volgt:

De pro-verdrag coalitie 55, Republikeinsche coalitie 34, arbeiders 15, heeren 6, onafhankelijken 10.

Het is opvallend, dat de anti-verdrags-partij 24 zetels verloor, terwijl de onafhankelijken, met inbegrip van de boeren en arbeiders, 25 percent uitmaken van het nieuwe parlement. Van de 16 arbeiders-candidaten werd er slechts één verslagen.

DE MOORD OP WILSON.

Londen (Reuter), 22 Juni.

Reuter verneemt, dat na de verdagening van het Lagerhuis, de ministers den toestand bespraken, doch daar volledige gegevens omtrent alle omstandigheden ontbraken, was het onmogelijk eenigerlei conclusie te trekken betreffende de mogelijke gevolgen van den moord (op generaal Wilson).

In het Lagerhuis heerscht de vrees, dat dit een gevolg is van de reactie in Ulster, die de Katholieke minderheid terug valt; ook werd de mogelijkheid overwogen, dat de extremisten, die den moord beraamden, nieuwe geweldadigheden in het schild voeren. Er wordt verder bericht, dat de politie speciale voorzorgen genomen heeft om zekere personen, die mogelijk op de lijst zouden staan, te beschermen.

Londen (Reuter), 22 Juni.

In verband met den moord op den Britschen veldmaarschalk Wilson zijn twee mannen gearresteerd, met name Connolly en Mc. Brien.

Een politie-agent, die gewond werd tijdens de jacht op de moordenaars, is overleden.

Londen (Reuter), 22 Juni.

Wilson werd vermoord, kort na de onthulling van het oorlogs-monument voor de ambtenaren der Great Eastern in Liverpool-street. Hij reed in een taxi naar zijn woning in Eatonplace om 2 uur 40 des middags.

De verdere berichten zijn tegenstrijdig. Sommigen vertellen, dat de moordenaars tot de taxi doordrongen na een gevecht met de politie, die kort geleden aangesteld was om Wilson te bewaken, anderen, dat twee mannen het vuur openden, zoodra de taxi van Wilson verscheen, doch dat de schoten misten. Wilson sprong vervolgens de trap op en trachtte met zijn huissleutel de deur te openen, toen een derde schot hem in het hoofd trof en hij in een poel van bloed op straat viel.

De politie, die op het gerucht der schoten kwam aangestroomd, begon een vervolging, waarbij vier agenten werden gewond, waarvan twee ernstig. Twee der moordenaars werden gearresteerd.

VERKIEZINGEN EERSTE KAMER.

Den Haag (Reuter), 22 Juni.

De verkiezingen voor de Eerste Kamer leidden tot een debacle voor de linksche partijen die acht zetels verloren.

De positie is thans 41 rechts en 9 links.

De socialisten Polak, voorzitter van den Nederlandschen Diamantbewerks-bond, en van Kol behooren onder de niet-herkozenen.

VEROORDEELD.

Parijs (Rt. Havas) 22 Juni.

Madame Bessarabo werd veroordeeld tot 20 jaar dwangarbeid. Haar dochter werd vrijgesproken.

DE NIEUWE EERSTE KAMER.

Den Haag, 23 Juni.

Gekozen zijn tot leden der Eerste kamer de heeren De Vries, ex-burgemeester van Barroede, Sijtsma, burgemeester van Oost-Dongeradeel en Smeenge, die gekozen werd met slechts een enkele stem meerderheid.

De rechtsche leden der Provinciale Staten van Noord-Holland boden den Vrijheidsbond zeven zetels aan. De overige zetels werden aan de rechterzijde afgestaan, zoodat de Vrijzinnig Democraten en Socialisten geheel zijn weggewerkt.

De Vrijheidsbonden weigerden en besloten, slechts op eigen kandidaten te stemmen en bovendien op vrijzinnige Democraten en Socialisten, zonder contra-prestatie.

Aneta HOLLANDSCHE DIENST

DE VERKIEZINGEN IN HOLLAND.

Den Haag, 22 Juni.

Kort vóór de Noordhollandsche verkiezing voor de Eerste Kamer verbrak de Vrijheidsbond het met de Vrijzinnig-democraten en Sociaal-democraten gesloten compromis. Dientengevolge werden overal vrijheidsbonders niet herkozen behalve Smeenge die zijn verkiezing dankte aan zijn Drentenaarschap.

In Overijssel, Zuid Holland en Noord Brabant zijn de afredenden herkozen.

Zeeland koos Slotemaker de Bruine. De Veer, advocaat te Middelburg en Ex-minister De Vries; herkozen Mendels.

Drenthe herkoos Smeenge, koos Westerdijk. Noordholland koos Wibaut, herkoos Van Embden, Slingenberg en Vliegen.

De samenstelling der Kamer is thans: eenentwintig Katholieken, dertien antirevolutionairen, zeven Christelijk-historischen, vier Socialisten, vier Vrijz. democraten, één Vrijheidsbond. De verhouding van rechterzijde en linkerzijde is 41 tegen 9- tegenover 32/18 in de oude Kamer.

De Vrijheidsbond verloor tien zetels.

Den Haag, 22 Juni.

Voor de Eerste Kamer werden verkozen; Verkouteren, lid v/d Raad van Staten te Amsterdam, Westerdijk gewezen 1e Kamer-lid Crooles lid v/h gerechtshof te Leeuwarden-Franten, aannemer te Leeuwarden.

Bij de Eerste Kamer-verkiezingen in Friesland voor rechts 4 zetels-de anti-revolutionairen Croles en Sijtsma, de Roomschen Fransch, de Christ. Hist. De Vries. De Vrijheidsbonders Bergsma, Wilderen en Renyers—Van Kol en Polak werden niet herkozen.

Utrecht herkoos de afredenden.

Gelderland koos in de vacature-Reekers, Roosche.

Dobbelman werd herkozen.

De afredenden voor Limburg werden herkozen.

Door Noord-Holland, werd gekozen in de vacature—De Boer burgemeester De Vlugt, in de vacature-Cremer de wethouder Heerkens Thijssel; in de vacature—Van Houten Ver-

kouteren, in de vacature-Kraus het Kamerlid Haazevoet.

Herkozen is Postheusmit.

DE RAMP TE WEESP.

Den Haag, 20 Juni.

De Amsterdamsche rechtbank die uitspraak deed inzake de spoorwegramp te Weesp verklaarde dat de H.Y.S.M. 36 vorderingen toegewezen werden behoudens enkele Formaliteiten.

DE CONFERENTIE.

Den Haag, 23 Juni.

De Conferentie-leden zijn voortaan geslotener dan tot dusver ter voorkoming dat nu Zaterdag de Russen arriveeren de buitenwereld er van kennis neemt hoe groot de verlegenheid der gedelegeerden is zoodra de Russische problemen op het tapijt komen.

VEROORDEELD.

Den Haag 22 Juni.

De Heerlensche advocaat Bakhuis Roozeboom is wegens verduistering tot 5 maanden gevangenisstraf veroordeeld—

VERLENGING ARBEIDSDUUR.

Den Haag 22 Juni.

In het bakkersbedrijf is de duur van den arbeid per week met drie uur verlengd.

INDISCHE DIENST

VOLKSRAADSLID.

Weltevreden, 24 Juni.

Gekozen in de plaats van het aftredend Volksraadslid, de regent van Banjoewangi Noto Hadisoerjo: Darwis gelar datoek Madjolelo, demang op Sumatra's Westkust.

KAZERNEERING MILICIENS.

Medan, 24 Juni.

De Sum. Post. meldt, dat Zondagochtend een vergadering wordt gehouden, waarin een request aan den Gouverneur-Generaal zal besproken worden, bevattende het verzoek om de miliciens ter plaatse te kazerneeren en niet te Koetaradja.

HET DELI-HAVENBEDRIJF

Medan, 24 Juni.

In verband met de malaise zal ter vereenvoudiging der administratie deze naar Belawa worden overgebracht, tegelijk met een geringe personeels-inkrimping.

VERDRONKEN.

Padang, 24 Juni.

Bij het baden in de Juliana-badplaats te Emahaven verdronk gisteren de machinist der Paketvaart Ter Veld, oud 23 jaar. Hij was passagier op het stoomschip Boeroe, op weg met verlof naar Holland.

N.V. v. h. Mähler & Co.

Telegram-Adres: STEADYON

AMSTERDAM — DAMRAK 60.

Beheer van Vermogens

Prolongatie-Beursorders

Leendepôt 4364

Strijkijzers f 3,75 en f 4.75

Gasoline strijkijzers f 15-

Gasolinekannen,

Gasolinetrechters

Spiritus Reissnelkokers

Kaars-zaklantaartjes,

Onderling-Belang,

Bandoeng.

SPORT.

DE „DAVIS CUP“.

Scarborough (Reuter), 22 Juni.

In den strijd om de „Davis Cup“ sloeg Anderson van Australië, Watson van België met 6-2, 6-1, 6-2.

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie.)

DANKBETUIGING.

Bandoeng den 24 Juni 1922,

Zeer geachte Redactie!

Wil mij voor het laatst een deel van Uwe plaatsruimte afstaan om den mij onbekenden „Priboemi“ mijn hartelijken dank te betuigen voor zijn „Ingezonden“ in Uw ochtendblad van heden, en hem de verzekering te geven, dat ik daaraan groote waarde toeken.

Met beleefden dank voor Uwe medewerking.

Hoogachtend.

Uw dw. dr.

HILLEN.

THEE

GEVRAAGD voor de onderneming NIRMALA, Buitenzorg, AFD. EMPLOYÉ, bekend met de theecultuur en Soendaneesch. Aanvangssalaris f 175.— per maand plus emolumenten en jaarlijksche gratificatie, na gebleken geschiktheid na drie maanden f 25.— verhooging.

Brieven met copie-certificaten aan den Administrateur.

4994

ADVERTENTIËN.

Overleden op 28 Mei 1922 te Garoet, in den leeftijd van ruim 76 jaren, mijne Moeder, Mevrouw

Wed. D. W. G. Berton-

geb. M. J. C. JOHANNIS

Sydney N. S. W. Willy G. Berton

Australia

Eenige Kennisgeving.

(Door omstandigheden eerst heden geplaatst).

4941

Heden overleed zacht en kalm na een kortstondig lijden, onze geliefde vader en behuwd vader

L. P. Kerdijk

Namens de familie:

E. V. A. Kerdijk.

K. R. L. Kerdijk.

M. Th. Kerdijk en echtgenoot.

F. G. M. Kerdijk

C. Reibera.

4995

N. V. Garage „De Auto“

Gevestigd te Bandoeng.

Gewone jaarlijksche vergadering van Aandeelhouders, te houden op Maandag, 10 Juli 1922, des avonds om 7 uur, ten kantore der vennootschap.

Punten van behandeling:

- jaarverslag;
 - voorstel tot goedkeuring der balans en winst- en verliesrekening per ultimo December 1921;
 - benoeming van een Commissaris in de plaats van den Heer W. J. Tjassens Keizer, die aan de beurt van aftreden is;
 - homologatie tusschentijdsche benoeming van 2 Commissarissen;
 - wat verder ter tafel zal worden gebracht.
- Aandeelhouders worden herinnerd aan artikel 16 alinea 4 statuten, betreffende het deponeren hunner aandelen ter bijwoning en uitbrenging van stemrecht op bovenbedoelde vergadering.
- 5011
- HET BESTUUR.

N. V. HOTEL HOMANN.

In de op 1 Juni 1922 gehouden Algemeene Vergadering van Aandeelhouders is de Balans en Winst- en Verliesrekening over 1921 goedgekeurd, acquit en décharge aan het Bestuur verleend en het dividend over 1921 bepaald op 12 pCt. of f 90.— per aandeel, betaalbaar van af heden ten Kantore van het Agentschap der NED. IND. HANDELSBANK te BANDOENG, tegen intrekking van dividendbewijs No. 25.

Den Haag, 2 Juni 1922.

5016

De Directie.

Te koop gevraagd:

een tweedehandsch ruwolie-motor van 30 P.K., onverschillig welk merk, tevens een bioscope-toestel merk Pathé No. 2, mits in goeden staat verkeerende. Brieven met prijsopgave franco te richten aan Tio le Soel, Pengalengan, 5013

Verhuisd

van NARIPAN 49 naar NASSAUPLEIN 2

4983

J. KANNEGIETER.

TE HUUR

1 Juli ad f 140

zeer gezellig huis

5005

Julianalaan

Te bevragen: SLUITERS & Co. Tel. 67 of 1122.

GEOPEND

Salon de Coiffure

3493

Groote Postweg No. 15.

K. NARAINA SAMI. Beleefd aanbevelend

Gevraagd

voor de maand Juli te SOEKABOEMI een ge-meubileerde kamer met aparte voorgalerij voor 2 dames en 2 kinderen met vol pension.

Brieven onder No. 8876 Persbureau ANETA, WELTEVREDEN.

4997

TE HUUR 15 Juli

ruime woning met schitterende vruchtentuin à f 280.— p. m.

5000

Bevragen Dagweg 61, tlf. 597.

BOUWPLAN „ZORGVLIET”

Wij bouwen voor U:
EEN SCHITTEREND HEERENHUIS MET PAVILJOEN

Permanent uitzicht op de bergen. Bij dit Heerenhuis leveren wij U
860 M² eigendomsgrond tot een Prijs aan f 21500.—,
— waarvan de helft als Hypotheek kan gevestigd blijven.
— Van deze perceelen nog slechts een tweetal disponibel —

Richt uwe aanvragen tot
het Architecten-Bureau

Korver & van Someren

Floresstraat 1 (tegenover de Jaarbeurs)
Telefoon Oost 164.

133

HOLLANDIA-MELK

BELANGRIJKE PRIJSVERLAGING

Gesteriliseerde melk per kist van 48 bl. f 13, per blik 30 cent
Gecondenseerde ongesuikerde melk „ „ „ 48 „ f 18, „ „ 40 cent
Gecondenseerde gesuikerde melk „ „ „ 48 „ f 23, „ „ 50 cent

Verkrijgbaar bij:

Toko Soenda, Soeniaradjaweg, Telefoon Bd. 42 en Bd. 122

Nederlandsch Indische Spoorweg-Maatschappij.

Het Comité van Bestuur bericht, dat van
1 JULI a.s. af bij de Javasche Bank en hare
agentschappen als SLOTDIVIDEND over het
boekjaar 1921 tegen intrekking van dividend-
bewijfs No. 98 kan worden beschikt over:

f 130.— per aandeel van f 1000.—
f 65.— „ „ f 500.—
f 32.50 „ „ f 250.—

3116

De dividendbewijzen moeten worden aange-
boden met ondertekende lijsten, waarop de
nummers naar volgorde zijn gerangschikt.
De nummerlijsten zijn gratis verkrijgbaar bij
bovengenoemde betalingskantoren.

4996

Semarang, 20 Juli 1922.

Het Comité van Bestuur.

Candidaat-Indisch- Ambtenaar.

De Commissie tot voorbereiding van de aan-
wijzing in 1922 van Candidaat Indisch-Ambte-
naar maakt bekend, dat blijkens uit Nederland
ontvangen bericht de tegenwoordige opleiding
is opgeheven en vervangen door de vierjarige
studie van rubriek VI-A en B van het Acade-
misch statuut (Ned. Stsbl.: 1921 No. 900). In
verband hiermede blijft de aangifte voor het
examen van Candidaat Indisch Ambtenaar
opengesteld tot 15 Juli a.s. Voor nadere bijzon-
derheden wordt verwezen naar de Javasche
Courant van VRIJDAG 23 dezer.
Aangifte en inlichtingen bij den Secretaris der
Commissie (adres Bestuurschool Weltevreden).

Namens de Commissie:

4993

de Voorzitter,

A. J. W. Harloff.

Een huis zonder klok

Een schip zonder roer!

THANS

Is de tijd daar, om uw voordeel te doen met onze goedkoope aanbieding

**Westminster staande salon-
klokken**

Carillonspel met gewichten en facet-
glazen. Hoogte 220 c/m. Eikenhout.
Prijzen f 250,—, f 275,— en f 300,—

Westminster hangklokken

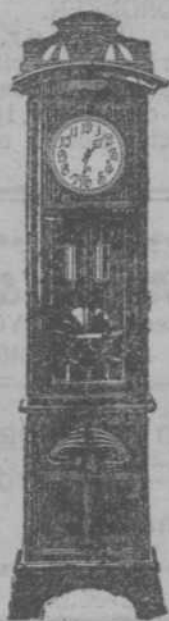
Carillonspel, Eikenhout. Hoogte 80 c/m.
f 75,—

Moderne Salonklokken

1/1 en 1/2 uur slaande. Hoogte 75 c/m.
f 32,50

Moderne kantoorklokken

Vierkant 42 c/m, f 50,—

Staande salonklokken

Met gewichten 1/1 en 1/2 uur slaande.
Hoogte 225 c/m. Djatihout f 175,—
„ „ „ „ Eikenhout
f 225,— en f 250,—

Moderne salonklokken

1/1 en 1/2 uur slaand. Hoogte 80 c/m
met violagong f 40,— en f 45,—

Regulateurs

Notenhoutenkast 1/1 en 1/2 uur slaande.
Hoogte 103 c/m f 22,50, f 27,50 en f 30,—

Wekkers

Garantie 3 jaar f 4,50, f 7,50 en f 10,—

Alle uurwerken zijn van eerste kwaliteit en geven wij daarop 10 jaar schriftelijke garantie
N. V. Handel Mij. „DE CONCURRENT“ Bragaweg - Bandoeng

De Kapitaalkrachtige Positie onze Firma,

stelt ons in staat, met PRODUCENTEN RECHTSTREEKS, dus: „UIT DEN EERSTEN
HAND” zaken te doen!

Men begrijpe wel dat wij daardoor, MINSTENS 150 pCt. billijker inkoop dan
handelaartjes, die, bij ontstentenis van eenig bedrijfskapitaal, er op aangewezen zijn, goe-
deren te nemen „OP CREDIET,” danwel te betrekken uit 3den of 4den hand.

Waarvoor wij in staat zijn: „IEDERE CONCURRENTIE, glimlachend het hoofd
te bieden!”

En, waardoor wij ons mede kunnen veroorloven:

Ie. De vestiging onze zaak op eene DRUK-BEWINKELDE-HANDELSSTAND.
Ile. Het engageren van BEHOORLIJK-GESALARIEERD, BETROUWBAAR, PRESENTABEL
en GOED-OPGELEID PERSONEEL.

Ile. Het dóórlopend-in-stock-houden van eene: „ZOO-GROOT-EN-GEVARIEERD-MO-
GELIJKE-COLLECTIE”, op ELK GEBIED VAN HET JUWELIERSBEDRIJF.

Zoo waren wij, door onze LAATST GESLOTEN OVEREENKOMST, in staat, ook het
GOED-INGEVOERDE, „ELECTION-HORLOGE”, circa 30 & 40 pCt. BILLIJKER aan den
MARKT te BRENGEN dan vóórheen het geval was!

Men overtuige zich van de UITERST — LAGE — PRIJZEN, de SOLIDITEIT DER ARTI-
KELEN en de SCHITTEREND-GEVARIEERDE, RUIM-VOORZIENE-COLLECTIE, van
HET JUWEELENHUIS: „MICHEL-EHRICH-FULD”.
BRAGAWEG No. 67 — BANDOENG — TELEFOON No. 821.

N. V. Ned. Ind. Magneten Fabrik „HACCOU”

Kl. Lengkongweg 38 en 40 — Bandoeng.

Reparatie aan Magneten, Dynamo's en Selfstarters.

Automobiël Reparatie-Atelier.

Draai-Smeed- en Bankwerk.

Dr. BORST

Is tot 5 Juli afwezig.

De praktijk wordt waargenomen door doktoren

ADAM Tel. 33
HOGEWIND Tel. 149
LAOH Oost 198
WIEDERHOLD 422

5012

Faillissement L. J. Schreurs

1. De schuldvorderingen moeten bij de Wees-
kames worden ingediend vóór 29 Juli 1922;
2. De verificatie-vergadering zal worden ge-
houden op Woensdag, 9 Augustus 1922,
des voormiddags ten 9 ure in het gebouw
van den Raad van Justitie te Batavia.

5014

Weeskamer Bandoeng, Curatrice.

Door beschaafde familie wordt vriendelijk
TEHUIS AANGEBODEN voor SCHOOL-
GAANDE KINDEREN of STUDEERENDE
JONGELUI, RUIME KAMER DISPO NIBEL
tegen billijke conditiën.

Brieven onder advertentie No. 5003, Bureau
Preangerbode.

Loge Bandoeng der Theosofische Vereeniging
BANDASTRAAT 7.

De lezingen op Zondagmorgen zullen tot Juli
worden opgeschort
Bibliotheek geopend op
Zondagmorgen van 9 1/2 uur tot 10 1/2 uur.
Maandag middag van 6 1/2 tot 7 uur.
Zaterdag avond van 8 tot 8 1/2 uur, meteen ge-
legenheid om boeken leenen en te koop.
Verdere inlichtingen geeft de Secretaris
Mevrouw A. de VOOGT
Merdikapark 56

2349 119

Bij vonnis van den Raad van Justitie te Bata-
via dd° 9 Juni 1922 is de heer

J. H. Haye,

koopman, wonende te Bandoeng, in staat van
faillissement verklaard met benoeming van het
Lid in dien Raad Mr. E. PINO tot Rechter-
Commissaris.

De Weeskamer te Bandoeng,
Curatrice.

5015

Te Koop.

Weinig gebruikt.

ERNEMAN Phototoestel in lederen tasch
13x18 met ZEISS TESSAR.
1: 4,5 LENS met compl. uitwasing.

Brieven onder No. 5001 Preangerbode.

AUTO te koop gevraagd.

Aanbiedingen met opgave van prijs bij
contante betaling aan het bureau van dit
blad onder nr. 5008

TE KOOP

een in goeden staat verkeerende Automobiël
merk „ORYX”.

: Prijs f 1800.— :

Te bezichtigen bij de N. V. VELODROME,
5007 Bandoeng.

TE HUUR

Toko's en kantoorlocalen a/d Bragaweg.
vanaf f 50.—, f 75.— en hooger

Woonhuizen vanaf f 150.—

Te bevragen bij de

5002

B.A.M., Bragaweg 14, Bandoeng.

INWONERS VAN SOEKABOEMI!

Waarom betaalt ge meer dan negen gulden voor eene courant,
die U een dag later bereikt dan de PREANGERBODE???

Zendt nog heden een postwissel van f 9.— aan de Administratie der Preangerbode en U ontvangt: Dagelijks het avondblad drie uren na verschijnen
te Bandoeng, dagelijks een ochtendblad en iederen Zaterdag de Indische Post, het belangrijke groene weekblad.

4933

PREANGERBODE

Zaterdag 24 Juni 1922, No. 172.

Hoofredacteur: B. Daum.

NUTRICIA

NUTRICIA

Gesteriliseerde Volmelk.

Karnemelk.

Slagroom.

Eiwitmelk. 1749a

NUTRICIA

NUTRICIA

NEDERLANDSCH - INDIE.

VOLKSRAAD.

(Avond-vergadering van 22 Juni.)

Voorzitter: Mr. dr. Schumann.

Onderwijs.

Als de voorzitter om half zeven de vergadering heropent, zijn slechts zeven leden in de zaal aanwezig. Druppelsgewijs komen de anderen binnen.

De heer Kamil moet wel eens lachen wanneer men der Indische regering den raad geeft om het onderwijs aan Inlanders zo lang mogelijk tegen te houden, dat in strijd zou zijn met de gangbare begrippen en opvattingen. In dit verband wordt onder meer het Indische huwelijks- en familie-leven besproken. Wanneer het eenmaal zoover met de ontwikkeling der Inlanders gekomen is, dat zij met succes eigen zaken kunnen drijven, en wanneer er voldoende artsen, ingenieurs opgeleid zijn, dan zal het Indische nageslacht Allah prijzen, dat hij het een Nederlandsche regering heeft gegeven. In aansluiting hierop wordt de A.M.S. voor de ontwikkeling der inheemse maatschappij in beschouwing genomen, waarbij o.m. de meeningen der heeren Stokvis en Jaegers geciteerd worden.

Wat verder de opvoeding aangaat, wordt gewezen op het werk der zendelingen, onder wie spreker vele kennissen heeft en wier arbeid door hem op hoogen prijs wordt gesteld.

Spreker en vele Indische ouders met hem dragen de particuliere scholen op Christelijk-godsdienstigen grondslag een goed hart toe. De heer Mandagie bespreekt de waarde van een rechtskundige hogeschool voor deze landen, waardoor die niet bij andere behoeven achter te blijven.

Voorts wordt de hoop uitgesproken, dat de instructie voor het geven van onderwijs in handenarbeid spoedig gereed zal zijn, waarbij aangedrongen wordt op een spoedigst verschijnen van het verslag der onderwijs-commissie naar de Filippijnen.

Dat in het Oostelijk deel van den archipel slechts één opleidingschool voor bestuurs-ambtenaren bestaat, wordt onvoldoende geacht.

De voorzitter deelt mede, dat de door het lid Soetadi 16 December 1921 ingediende motie voor de spoedige oprichting van kweek-scholen voor alle landaarden door den voorsteller is ingetrokken.

In plaats daarvan is de volgende motie ingediend:

De Volksraad,
Overwegende, dat de noodzakelijkheid der oprichting van opleidings-inrichtingen voor bevoegde leerkrachten h.t.l. is erkend,

Dames Modemagazijn
"L'ELEGANTE"
KATJA-KATJA WETAN 105 TEL. 974
Specialiteit in Bruidstolletten.
van af f 125.— 4146

overwegende dat de plannen der regering om een kweekschool voor alle landaarden op te richten naar het zich laat aanzien in de eerste jaren niet verwezenlijkt zullen worden;

Sprekt in verband met den geringen toeloop van leerlingen voor de Chinese kweekschool de wenschelijkheid uit om die school open te stellen voor alle landaarden;

en gaat over tot de orde van den dag.
De heer Van Sandick neemt het technisch onderwijs in beschouwing, er op wijzend, dat men de voor- en nadeelen goed dient te overwegen alvorens men tot een verandering van het leerplan overgaat. In verband hiermede wordt der regering gevraagd om geen veranderingen in te voeren alvorens de Volksraad gehoord is.

De toeloop tot de Technische Hogeschool zal naar verwachting groter worden, waarbij de vrees wordt uitgesproken, dat de afgestudeerde civiel-ingenieurs van Delft en Bandoeng geen betrekking zullen kunnen vinden. De hier afgestudeerden zullen hier een flinken strijd om het bestaan hebben te voeren, maar wel wordt gemeend, dat de bestaansvoorwaarden der civiel-ingenieurs niet verzwakt mogen worden. Men bereikt dit door aan de hogeschool meer faculteiten te openen. In verband hiermede wordt het toegejuicht, dat de gelegenheid geopend is voor een wiskunstige acte-opleiding.

Vervolgens wordt de splitsing van de K.W.S. in 1911, waarbij het ééne deel in een technische school werd herschapen, een ondoordachtigheid genoemd. Gemeend wordt, dat onze technische scholen best beschouwd kunnen worden als middelbare technische scholen.

Over de abiturienten is men best te spreken, maar spreker kant er tegen om tusschen deze en de Technische Hogeschool nog een andere te schuiven (de Middelbaar Technische School) met een afzonderlijk diploma. Ook de tijdsomstandigheden leenen zich minder daartoe.

Van 1915 tot nu zijn de abiturienten der technische scholen reeds gestegen van 45 tot 197, terwijl het aantal leerlingen thans totaal 1724 bedraagt, die wel ondervinden zullen, dat hun niet meer van alle zijden betrekkingen zullen worden aangeboden. Daarom moet men niet nog eens een middelbare school daartusschen schuiven.

Hierop bespreekt spreker den overgang van ingenieurs naar het onderwijs, hetgeen gewent wordt aan de overwerk-gelden, bij het onderwijs toegekend, die men waarschijnlijk toelagen heeft genoemd.

Hoe denkt de regering haar standpunt ten deze te bepalen?

De heer Bergmeijer zal zich met alle kracht moeten verzetten, als men in radeloosheid het snoeiwerk al te diep in onderwijs en volksgezondheid gaat zetten.

Hierbij wordt gedacht aan den schoolstrijd, zoo pas door de Christelijken in Nederland ingezet, in de tweede plaats aan het zedings-onderwijs en voorts aan hetgeen Idenburg heeft gezegd omtrent de onderwijs-voorziening in Indië.

Het regerings-antwoord ten aanzien van de beurzen-toekenning wordt bijzonder bevredigend genoemd.

Wat de subsidieering van het bijzonder onderwijs aangaat, wordt gemeend, dat thans voldaan is aan alle redelijke eischen.

Gewezen wordt op de klachten over het onvoldoend karakter van het onderwijs, te weinig Oostersch en nationaal ingericht. Het is goed, op deze stemming te letten.

Bezwaren worden gemaakt, dat de sexuele voorlichting bij het onderwijs in den laatsten tijd te veel op den voorgrond wordt geschoven.

Het is een oude dwaling, dat „weten“ ook tot „doen“ leidt.

Spreker is teruggekomen van zijn aanvankelijke gedachte dat het proefwerk voor het jongste H.B.S.-toelatings-examen te moeilijk zou zijn, maar gemeend wordt, dat het werk te veel gericht is op het toelaten tot de H.B.S. van uitsluitend goed Hollandsch sprekende kinderen. Met het voorbeeld der Duitsche *Gemeinschaftsschule* voor oogen ziet men waartoe men kan komen, wanneer de beginselen van opvoedkunde en Christelijkheid verwaarloosd worden.

Over het hooger onderwijs sprekend, zegt spreker, dat de juristen aan de nieuwe hogeschool hier best werk zullen vinden. Be-

zwaar wordt alleen gemaakt tegen den opzet. De heer Bergmeijer is het volkomen eens met de meening van mr. Van Helsing, dat eerst getracht moet worden, de leerstoelen door hier aanwezigen te doen bezetten.

Vervolgens verzet spreker zich tegen de beperking der onderwijzers-subsidie aan locale raden, terwijl met teleurstelling kennis werd gemaakt met het regerings-antwoord, dat niets gedaan zal worden voor de pensionneering van Inlandsche onderwijzers aan bijzondere scholen.

De nadere uitwerking der schoolgeld-regeling wordt niet billijk genoemd, zoo wat het toekennen van korting betreft voor het geval dat twee kinderen niet op dezelfde school zijn. Het geval kan zich immers voordoen, dat de kinderen niet op dezelfde openbare scholen zijn.

Vervolgens wordt de hoop uitgesproken, dat de regering te geleger tijd de oprichting en subsidieering van ziekenhuizen ter hand zal nemen.

De heer Bergmeijer brengt daarna verschillende waantstanden bij het krankzinnigengesticht te Lawang naar voren, wat betreft de rijstleverantie en varkens-fokkerij.

Gepleit wordt voor een betere bezoldiging van de assistent-apothekers bij den B. G. D.

Gaarne zal vernomen worden wat de regering denkt te doen om de Deenseche artsen tevreden te stellen?

De heer Abdoel Rivai bespreekt het rapport over den gezondheids-toestand van de gestraften op Noesa Kambangan, waarbij spreker critiek uitoefent op het feit, dat de regering desgevraagd het rapport- dr. De Vogel niet heeft willen overleggen.

De hygiënische toestanden zijn daar zeer slecht.

Voortgaande wordt critiek uitoefend op het jaarverslag van den B. G. D.

Bij half negen wordt daarna de vergadering gesloten.

(Ochtend-vergadering van 23 Juni.)

Voorzitter: Mr. dr. Schumann.

De heer Soetadi doet een beroep op de Regeering om krachtigen steun te verleenen aan het kort geleden opgerichte Comité tot Bestrijding van het Analfabetisme, op financieel, zoowel als op moreel gebied. Verschillende onder-afdelingen worden besproken.

Aangedrongen wordt op steun der regering tot verhooging van het peil der Inlandsche onderwijzers.

De Inlandsche ambachtsscholen zijn te klein, naar spreker meent.

Ook in die richting wordt regeringssteun gezocht.

Nog wordt beschouwd de Oostersche grondslag van het Inlandsche onderwijs.

Besproken wordt het feit, dat maatregelen in overweging zijn tegen de S.I.-scholen, wijl deze communistisch zouden zijn, maar evenals de heer Dahler wenscht spreker van de regering te weten wat „communisme“ is.

Spreker constateert, dat het Inlandsche „hormats“-gevoel door de Westersche opvoeding geschaad wordt. Reorganisatie van het onderwijs aan normaal- en kweek-scholen, waar de Inlandsche onderwijzers worden gevormd, wordt verzocht. Het Inlandsche onderwijs moet een Oosterschen grondslag gegeven worden.

De heer Dahler merkt naar aanleiding van de grief van den heer Soetadi inzake de Volkslectuur op, dat het der Volkslectuur verboden is, boeken uit te geven van positief godsdienstige strekking.

Wat betreft den Oosterschen grondslag voor het onderwijs, gelooft spreker dat de regering goed zal doen in aanmerking te nemen dat het hier geldt Indisch onderwijs, dat gebaseerd moet zijn op Indischen grondslag en gericht op Indische behoeften. Overigens sluit spreker zich aan bij den vorigen spreker inzake het analfabetisme—bestrijdings-comité, waarvoor ook hij den steun der regering verzoekt.

De heer Ten Berge meent dat de volksontwikkeling in de eerste plaats voortgezet en ontwikkeld moet worden. De achterlijkheid der bevolking is dusdanig, dat een dergelijke toestand niet bestendig mag worden. Op onderwijs-gebied mag niet bezuinigd worden, integendeel vereischt deze afdeling meer uitgaven dan vorige jaren. Wanneer men ziet de duizende kinderen, die ontwikkeling vragen, dan zal men zien, dat dit onderwijs niet belemmerd mag worden. Toch kan be-

DORTMUNDER HANSA-BIER

tegenwoordig
JE BIER!

MEKERN & Co., Bandoeng

3418

zuinigd worden op de leerboeken, op de inspecties, door vermindering der administratieve werkzaamheden en inspectie-tijden, op de Hollandsch-Inlandsche inspecties door decentralisatie hiervan.

Een Fröbel-kweekschool behoeft niet ondergebracht te worden in een villa als van een Maecenas.

Nergens ter wereld worden zooveel beurzen en vrijstellingen van schoolgeld-betaling verleend als hier, maar vergeten we niet, dat geen land ter wereld zoozeer is achtergebleven op dit gebied. Dit is op te vatten als een poging een oude schuld af te doen. Geen al te zuinig systeem van faciliteiten moet toegepast worden.

Besproken wordt de Filippijnsche reis. Heeft die reis de noodzaak doen blijken het beursstelsel te verminderen of af te schaffen? Waar de Amerikaan bekend staat als een praktisch, een utiliteitsman, zou spreker gaarne wenschen te weten wat terzake in de Filippijnen is opgemerkt en of dit toegepast zou kunnen worden in ons land.

In het algemeen zijn de onderwijs-inrichtingen hier te lande gericht op het klaarmaken voor betrekkingen, op het aanbrengen van een dosis parate kennis ter verkrijging van een diploma. Van karaktervorming is nog slechts weinig sprake. Neutraliteit kent geen bepaald doel. Vooral in Indië treedt dit duidelijk aan het licht.

Een toeneming van het materialisme in onze Indische scholen valt niet te ontkennen. Na elken cursus worden onze scholen overstromd met circulaire van inrichtingen, waarin voornamelijk gewezen wordt op de financiële voordeelen welke een eindexamen verschafft.

Het verwondert spreker, dat niet reeds lang aan het departement verbonden is geworden een vakkundige afdeling, zich uitsluitend bezig houdende met de pedagogisch-technische zijde van het onderwijs.

Vroeger had men aan een zuiver administratief bureau genoeg.

De opbouw van ons koloniaal systeem vraagt echter meer.

In Holland bouwt het onderwijs zich op naar gelang van de behoeften der maatschappij. In Indië echter heeft de maatschappij weinig invloed op het onderwijs en is het noodig, dat onderwijs in vakkundige handen te stellen. Een fout, hier gemaakt, wrekt zich honderdvoudig.

Waar een vergelijking dus niet opgaat, moet een ander systeem gevolgd worden. Nu zal men zeggen; er bestaat een Onderwijsraad, maar die menschen hebben een drukken werkring en moeten van heinde en ver komen. Van werkelijk nut is de raad nog nimmer geweest en tot het geven van adviezen is het nimmer gekomen.

Spreker dringt aan op omzetting van den raad in een pedagogisch-technische afdeling.

De heer Soetadi bespreekt de desascholen, de grondslag waarop de economische volkskracht moet worden opgevoerd. Gesproken wordt van een te eenzijdig onderwijs geleid in zuiver intellectuele banen. Dat de moderne volksgeest daaraan ten deele schuld heeft, valt niet te ontkennen doch ook sociale en economische stroomingen hebben daartoe bijgedragen.

Apollinaris

alleen echt met den

ROODEN DRIEHOEK

Gegarandeerd ziektekienvrij.

1750b

FEUILLETON.

Marguerite's Wondere Jaar

DOOR MABEL BARNES — GRUNDY
BEWERKT DOOR ELLY HARTING.

(20)

„Nee,” was het antwoord.

„Waarom hebt u het hem niet verteld?”

„Ik wilde eerst zekerheid hebben.”

„En hebt u nu zekerheid... is er geen andere behandeling mogelijk... massage bijvoorbeeld?” Ik wachtte ademloos.

„Er is niets anders aan te doen. Maar een jaar is gauw om. Je moet dapper zijn.”

„Dit jaar wilde ik niet gauw om hebben,” riep ik bitter. „Begrijpt u het dan niet... dit zou mijn jaar zijn geweest, mijn wondere jaar.”

„Er zullen meer jaren komen,” zei hij zachtes, „jij bent nog jong Marguerite, je heele leven ligt nog voor je. Het volgende jaar... Maar het volgende jaar zal niet hetzelfde zijn als dit. Ga weg, Dr. Renton, laat me alleen. Ik ga huilen en zal boos zijn. U hebt het land aan tranen, maar ik moet huilen voor Dimbie thuiskomt. Als ik niet schreien kan, zal er, zal er iets vreeselijks gebeuren.” De tranen stroomden langs mijn gezicht, terwijl ik sprak en Dr. Renton vloekte hevig, zooals hij altijd doet als hij is aangedaan.

„Dag dokter,” zei ik glimlachend door mijn tranen heen, „jumbles mag zulke taal niet hooren.”

Hij hield mijn hand tusschen de zijnen.

„Je weet wel, dat ik het lam vind. Ik kan nooit goed zeggen wat ik voel.”

„Dat weet ik,” was mijn antwoord, „geen enkel meisje had ooit een vriendelijker dokter.”

„Ik schudde je door elkaar, toen je als klein ding, dat mazen had, op je bloete voeten de gang was ingelopen.”

Hij streelde mijn hand.

„Bedoelt u, dat u me nu ook zou willen schudden?” vroeg ik.

„Ja, als je nog langer schreit,” zeide hij grinnik, maar zijn oogen keken o, zoo vriendelijk.

„Ik zal probeeren op te houden,” fluisterde ik beverig.

„Dan ben je een goed kind. Adieu, wees maar dapper, dan wordt je weer heelmaal gezond.”

Toen hij weg was, heb ik een half uur lang geschreid.

HOOFDSTUK VIII.

Dimbie troost me.

Dimbie werd spierwit, toen ik het hem vertelde. Hij ging naar het raam en staarde eenigen tijd in de vallende duisternis. Ik had het schemeruurtje uitgekozen, opdat hij mijn gezicht niet goed zou kunnen zien. Het is zoo veel makkelijker je stem in bedwang te houden dan je gezicht. Jumbles gaf kopjes aan mijn schouder. Ik kon Amalia hooren zingen: „En haar gouden haar hing neer op haren rug.” Zij scheen vroolijk en lustig. Zuster was naar het dorp om een brief te posten. Ze zou spoedig terug zijn om me „klaar te maken” voor den nacht. Waarom sprak Dimbie niet?

Ik wilde getroost worden, zooals alleen Dimbie troosten kan. Ik zuchtte en het volgende oogenblik waren zijn beide armen om me heen.

„Mijn arm klein meisje,” fluisterde hij, „ik vind het zoo naar voor je.”

„O, Dimbie,” fluisterde ik terug, me aan hem vastklemmende. „Kan je het verdragen als ik een beetje mopper. Ik wilde zoo dapper zijn voor jou, ik wilde een vroolijk gezicht zetten en geen oogenblik treurig zijn... maar nu wil ik alles aan jou vertellen.”

„Jij alleen kan begrijpen wat ik voel, want jij kent me het best en jij houdt het meest van me. En na vanavond zal ik er niet meer over spreken.”

Tot antwoord vleide hij mijn hoofd op zijn schouder en kuste mijn oogen, mijn haar en mijn lippen.

„Zie je,” zei ik en keek over den tuin, die nu zoo geheimzinnig leek in het halve donker, „naar het kikvorschenveld, ik geloof niet, dat ik het zoo erg had gevonden als het 't volgende jaar was geweest. Dan zouden we oude, getrouwde menschen zijn en aan alles gewend... aan al het heerlijke al en zijn, ik bedoel zonder moeder en zonder Peter.”

„Daar zal ik nooit aan gewend raken,” zei Dimbie met nadruk.

„Jawel, dat zal je wel,” en ik nam een air aan als een reeds jaren getrouwde vrouw.

„Het lijkt nu onmogelijk, nu we pas vijf maanden man en vrouw zijn. Wat voel jij, als je zegt: „Mijn Vrouw?”

„En trilling over mijn geheele lichaam.”

„Ik ook,” lachte ik, „als ik zeg: „Mijn Man”

en dan voel ik me heel verlegen en verbeeld me, dat de menschen me uilachen. Maar... heb je ooit gezien, dat Peter opgewonden werd bij die twee woorden „Mijn Vrouw?”

„Nooit,” zei Dimbie, „maar,” verontwaardigd, „je zult mij toch niet vergelijken met Peter?”

„Ik vergelijk je met niemand. Doch denk eens aan alle menschen, die je kent en die al langer dan... nu zeg twee jaar... getrouwd zijn.”

„Dat doe ik niet.”

Ik lachte en kuste zijn oor. Toen werd ik weer ernstig.

„Nu moet je naar mij luisteren. Ik ga je al mijn gedachten vertellen en je mag me niet in de rede vallen.

Jij en ik houden zielsveel van elkaar en dat zullen we altijd blijven doen... tenminste, dat hopen we. Maar dit zou ons wondere jaar zijn geweest. Dit zou het jaar zijn geweest, waarin we zouden wandelen op hooge bergtoppen dicht bij de zon en dicht bij de sterren. Dit zou ons betooverde jaar zijn geweest, waarin het onkruid langs den weg zou hebben gebloeid als rozen en het gelijp van een gewone musch zou hebben geklonken als de vloebaar zilveren tonen van een nachtegaal.

Dit zou het jaar zijn geweest, waarin we zouden gaan in koele schadu, langs rijke lanen en elkaar in de oogen kijkend, zouden hebben gezien, wat onze harten deed zwellen en onze polsen deed kloppen.

(Wordt vervolgd.)

Besproken wordt een meer praktische ontwikkeling, alsmede de opleiding van inlandische vroedvrouwen.

De heer Cramer bespreekt de bestrijding van het analfabetisme bij het instellen van een autonomie-actie heeft men gevraagd hoe de instellers er toe kwamen, meer zeggingschap te geven aan een volk, waarvan de groote massa uit analfabeten bestaat. Om dit volk economisch zelfstandig te maken zou dus eerst een einde gemaakt moeten worden aan het analfabetisme. Het moet dan ook in de eerste plaats de taak der regering zijn dit euvel weg te ruimen.

De uitbreiding van de scholen houdt geen gelijke tred met de bevolkings-ontwikkeling. De regering verklaart in de memorie van antwoord, voornemens te zijn, het Bestrijdings-Comité (A. B. C.) te steunen. Dit comité is neutraal, en maakt geen propaganda in welke richting ook.

Besproken wordt de organisatie van het comité. Het werk bestaat in les-geven, waarbij men zich nog behelpen heeft met een bord, en een stuk krijt. Van dien steun van het departement heeft spreker weinig gemerkt, zooals uit een voorbeeld blijkt. Spreker acht het wenschelijk, dat de regering steun verleent op moreel gebied en het onderwijs in de binnenlanden faciliteert.

Daarna wordt het ambachts-onderwijs besproken; aangedrongen wordt op meer ambachtsscholen. Er komt slechts weinig schot in en er is uiterst weinig voortgang op dit gebied te bemerken.

Wanneer er geen geld is, laat de regering dan overgaan tot de eenvoudige inrichting van smeedcursussen, zooals b.v. te Serang, waar mede goede resultaten bereikt worden.

De heer Van Sandick heeft gesproken over de M. T. S., welke hij niet noodzakelijk vindt. Spreker gelooft dat de heer Van Sandick hierin alleen staat. De Vereeniging van Bouwkundigen acht de oprichting van een M. T. S. zeer noodzakelijk. Dat ook de heer Damme hiervan een sterk voorstander was, zal den heer Van Sandick wel niet onbekend zijn.

De heer Van Sandick: Mij is ook bekend, dat algemeen de diensthooften der S.S. deze school niet noodig achten.

De heer Cramer constateert dat vrijwel algemeen alle technici voorstanders zijn van de Middelbare Technische School. De Volksraad heeft zich één of twee jaar geleden in principe reeds over deze school uitgesproken. Iets anders zou het zijn, wanneer men de openbare technische scholen ging veranderen. Met den heer Van Sandick zou spreker dit betreuren. Maar daarnaast kan een M. T. S. opgericht kunnen worden, Spreker is voorts voor uitbreiding van faculteiten aan de Technische Hoogeschool.

Aangedrongen wordt op een spoedige verbetering der positie van apothekers-assistenten bij den B.G.D., die in vergelijking met hun collega's bij den Militair Geneeskundigen Dienst onderbetaald worden.

Besproken wordt de beurtsluiting der apotheken, in verband met de Zondagsrust. Gevraagd wordt wanneer de regering zal overgaan tot een wettelijke regeling inzake Zondagsrust voor alle Europeesche werknemers in Indië.

Is het niet treurig, vraagt spreker verder, dat in dit land, waar aan geneeskundige verzorging nog zoo weinig wordt gedaan, dat op dit gebied zoo achterlijk is, op het aantal doktoren wordt bezuinigd? Is het niet treurig dat waar de regering op deze begroting 5 miljoen uittrekt voor mitralieuren, op hygiënisch gebied bezuinigd wordt? Hoe kan dit land tot ontwikkeling komen, wanneer de bevolking ondermijnd wordt door malaria en mijnwormziekte. Spreker hoopt dat de regering het aantal doktoren zal uitbreiden en dat de Volksraad in de najaarszitting met een verhoogden post verrast zal worden. Verwezen wordt nog naar de bekende boeken van Tillema.

Daarna wordt de toestand in Priok in beschouwing genomen. Deze heeft geheel de aandacht der regering, treft men in de stukken weer aan. Reeds tien jaar geleden is de aandacht op Priok gevestigd en er is nog niets gedaan. Spreker is er ook eens op een nacht op uitgetrokken, en heeft de toestanden verschrikkelijk bevonden.

De gezondheids-toestand laat alles te wenschen over, evenals de behuizing der losse koelies.

Overall vindt men deze menschen, een paar duizend man. Spreker gelooft dat zij een onderdak zeer zouden apprecieeren, indien er een goed onderdak bestond. Van slaaplodsen zal wel degelijk gebruik gemaakt worden en hierop mag niet bezuinigd. Ook in andere havenplaatsen is verbetering noodig.

De heer Moelia merkt op, dat tot in den treure geklaagd is over ons onderwijs-stelsel. Gewezen wordt op de achterlijkheid der bevolking. Het is een eerste eisch, aan dezen achterstand een einde te maken en het A.B.C. heeft bewezen, dat het particulier initiatief in deze richting krachtig wil medewerken.

Spr. heeft hoop, dat de regering het sympathieke streven zal steunen.

Besproken wordt de behoefte, welke gevoeld wordt aan handenarbeid op Inlandsche scholen.

Pauze.

De heer Roep bespreekt het Inlandsche volksonderwijs. De vraag waarom het gaat is: of inderdaad een behoefte bestaat aan een onderwijs zooals thans in de Inlandsche scholen tweede klasse wordt gegeven. Spreker is voorstander van de bestrijding van het analfabetisme en hij is voor volksonderwijs. Elke desamen heeft eenige kennis van lezen en schrijven noodig, doch men hoede zich voor overdrijving, want deze leidt tot het feit, dat de Inlander zich boven den dagelijkschen arbeid gaat gevoelen, zich niet meer „senang“ gevoelt. (Spreker wordt herhaaldelijk geïnterrupteerd door den heer Salim als hij het onderwijs op de Sangir-eilanden en in de Minahasa bespreekt.)

Spreker geeft enkele vragen welke gesteld worden op examens voor volksonderwijzer.

De heer Aay: Zijn die vragen voor hoogleeraar?

De heer Roep: Neen, voor personen, die het volk op Sangir moet onderwijzen (Gelach). Onder de vragen komen de allerzotste voor. Zij tekenen de richting van het volksonderwijs. Nu zal men, naar spreker hoopt, begripen, dat zulk volksonderwijs een ramp is voor Indië. Het is geen wonder dat ex-kinderen hierdoor van hun verwanten vervreemden en de verhoudingen geschaad worden. In 1918 verslonden de onderwijs-uitgaven van de Sangir-eilanden 60 pct van de inkomsten der landen. Voor landbouw, wegeaanleg, enz., konden geen gelden uitgetrokken worden. Mechanisch stijgen de kosten der scholen. Ook spreker wenscht de Inlandsche samenleving op waarlijk hooger peil te brengen, maar daarvoor is een diepgaand-studie noodig. Voor het algemeen vormend Inlandsch onderwijs is slechts weinig, te weinig uitgetrokken. Gehoopt wordt dat uit de resultaten, in genoemde landen behaald, leerling getrokken zal worden. Laat het volksonderwijs gelijken tred houden met den economischen groei.

De heer Kan behandelt de in het vorige jaar in werking getreden regeling voor het toelatings examen der H.B.S. Gevraagd wordt of zij aan de verwachtingen heeft beantwoord.

Den heer Kies komt het voor, dat de bevordering der volksgezondheid van zoo groot belang is, voor de economische kracht der bevolking, dat alle krachten daaraan gewijd moeten worden. Wij bevinden ons eerst in een beginstadium en daarom heeft spreker destijds aangedrongen op instelling van een volksgezondheidsdienst, omdat de B.G.D. op dien naam geen aanspraak kan maken.

De B.G.D. is nog niet voldoende georganiseerd voor zijn hoofdtaak en daarom acht spreker een volksgezondheidsdienst urgent. Deze zal een afzonderlijk geheel moeten zijn en tot een afzonderlijk departement gevormd worden. De frissche kijk van een buitenstaander zou van veel nut kunnen zijn, zonder de ver diensten van de huidige dienstleiding te onderschatten.

Spreker dringt op een spoedige reorganisatie aan, in eerste instantie wat veel geld kostende, maar in tweede instantie later resultaat van die gelden opleverend. Intusschen zou in afwachting daarvan reeds een hygiënische verbetering ter hand genomen kunnen worden, zonder eenige kosten, door toepassing van de eerste beginselen van de hygiëne. Reinheid en betere afwatering in de desa.

Spreker zou de voorschriften uitgevoerd in de peststreken geldig wenschen te maken door geheel Indië. Twijfelt niet dat terzake door alle diensten medewerking verleend zal worden.

Enkele woorden worden nog gewijd aan de pestbestrijding. Spreker geeft in overweging, onmiddellijk over te gaan tot een omvorming van den B.G.D., en woning-verbetering. Een woord van hulde wordt nog gebracht aan den heer Tillema.

De heer Soselisa bespreekt het Inlandsch onderwijs.

De heer Wawoerontoe acht de rede van den heer Roep zeer eenzijdig. Spreker acht het absoluut onnoodig, deze sterk eenzijdige rede, voor zoover de Minahassa en Sampir betreffende, te weerleggen, waar daaruit zoo duidelijk het oordeel der Nederlanders blijkt, dat zij, Inlanders dom gehouden moeten worden.

De heer Roep acht den Inlander nog goed genoeg om geëxploiteerd te worden.

Een woord van hulde wordt gebracht aan de zending en tevens aan pastoor Van Velsen. Het volksonderwijs in de Minahassa is daar gebracht door de zending. Spreker hoopt dat de school tot opleiding van volkshoofden op Celebes, welke school destijds gesloten werd, zal worden heropen op denzelfden grondslag als de O.S.v.i.a.'s.

Daarna sluiting der vergadering.

Hedenavond half zeven voortzetting der handeling van Onderwijs.

—

GEMEENTERAAD VAN BANDOENG.

Woensdag 28 den vergaderd deze raad. Uit de agenda vermeldde we het onder-volgende: Request van Mas Wirjaatmadja, houdend verzoek tot aanleg van een weg nabij den Grooten Tegallegaweg.

Conform adviezen directeur publieke werken en technische commissie wordt voorgesteld, het verzoek onder de door dien directeur aangegeven voorwaarden in te willigen.

Verzoek van het lid van de commissie voor de financiën, den heer H.H. Knolle, om ontslag als zoodanig.

Wordt in overweging gegeven, het verzoek in te willigen.

Verzoek van den heer Oey Tjeng Yan om vergunning tot oprichting van een kiosk op den N.O. hoek van den aloon en oprichting van een benzine-depôt tegenover het Hotel Preanger.

Zal nader worden voorgebracht.

Goedkeuring geloofsbrief van het nieuw verkozen lid, den heer H.J.J. Schneider.

Request van den Nationalen Voetbalbond om de ten name van de voetbal-vereeniging „Roekoet Setia“ verleende vergunning tot gebruik van een gedeelte van het racetrack in Tegallega met wederzijdsch goedvinden ten name van genoemden bond over te schrijven. Wordt voorgesteld, gunstig te beschikken. Eigendoms-aanvragen van F.J.H. Soesman q.q. Grand Hotel Preanger, H.C.F. Verploegh, mevr. de wed. C.A. Beretty geb. Oudemans, Ong Tjong Lam en H. Bax.

Request van de vereeniging Preanger H.B.S. voor Meisjes, houdend verzoek om:

a. ontheffing van de verplichting tot afbraak c.q. terugzetting van de bijgebouwen van de neutrale school aan de Riouwstraat voor zoover over de rooilijn gebouwd;

b. uitstel, voorloopig voor één jaar van de verplichting tot aanbrenging van een erfafsluiting voor het gebouw van de Preanger-H.B.S. voor meisjes aan het Tjitroem-plein.

Wordt conform advies directeur B. en W.T. en technische commissie voorgesteld, het sub a. gedaan verzoek af te wijzen, doch een

uitstel van twee jaren te verleen en het sub b. gedaan verzoek in te willigen.

Vaststelling van een „Verordening, regelende de samenstelling en den werkring van de gemeentelijke arbeidsbeurs“.

Benoeming van leden van de arbeidsbeurs-commissie en van een hoofd van de arbeidsbeurs.

Afwikkeling van grondzaken tusschen Preanger H. B. S. voor Meisjes en de gemeente.

— Verzoek van den heer A.C. Veenhuizen om ontslag als lid van de Europeesche Schoolcommissie.

Wordt in overeenstemming met genoemde commissie voorgesteld, het ontslag onder dankbetuiging te verleen en een keuze te doen uit de volgende voordracht:

1. Dr. E. Bessem, rector A.M.S.

2. R. Numan, controleur van gemeente-financiën.

— Motie van den op 8 Juni j.l. gehouden vergadering van eigenaren en huurders van huizen te Bandoeng inzake tijdelijke opheffing van de Huur-commissie.

Zal nader worden voorgebracht.

— Instelling instituut van wethouders.

— Verzoek van de vereeniging N.I. Jaarbeurs om verhooging van de toegestane subsidie voor de 3de Jaarbeurs ad f 5000 tot 13.000 en toezegging van continuïteit in de toekenning van subsidie.

In overeenstemming met de commissie voor de financiën wordt voorgesteld, adressante mede te deelen, dat de gemeenteraad zich principieel op het standpunt stelt, dat de Jaarbeurs gerangschikt dient te worden onder die instellingen, welke door de gemeente financieel gesteund behooren te worden en dat het gemeentebestuur voornemens is, voor de 4de Jaarbeurs opnieuw een bedrag van f 5000 als subsidie uit te trekken. De huidige financieele toestand der gemeente laat niet toe om zonder meer wijziging te brengen in het voor 1922 uitgetrokken bedrag ad f 5000 doch de toezegging ware te doen, dat het Jaarbeursbestuur rekenen kan op een extra-subsidie tot een bedrag dat de belasting op de vermakenlijken meer opbrengt dan de raming voor 1922 ad f 175.000 evenwel tot een maximum van f 5000.

Voorstel ingevolge de artikelen 11 en 12 van de „Verordening grondbedrijf“ tot instelling van een commissie van drie leden om de verkoopwaarde van alle in het grondbedrijf aanwezige gronden te schatten en wel in den staat, waarin die gronden op het tijdstip der schatting verkeerden. Vaststelling van het honorarium der leden op f 500.

Voordracht:

1. a. Heer Elenbaas-bewaarder van het kadaster.

b. Heer Mil-souschef van het kadaster.

2. a. Heer Jonker-beheerder civiel W. en W. fonds.

b. Heer Fransbergen — beheerder Mil. W. en W. Fonds.

3. a. Heer Lindeman — chef woningbureau.

b. Heer Barkhausen — particulier.

De Commissie ware uit te noodigen, uiterlijk 2 maanden na benoeming rapport uit te brengen, terwijl de heer B. Sleebom, tijdelijk wd. administrateur van het grondbedrijf, te harer beschikking ware te stellen.

De technische commissie gaat met e.e.a. accoord.

Voorstel van de commissie voor de Pangeranstichting om een park of weg naar wijlen den Pangeran van Soemedang te noemen.

Door twee der leden van de commissie voor de straatnamen wordt in overeenstemming met den regent van Bandoeng voorgesteld, den Logeweg om te doopen in Pangeran Soemedangstraat.

Overigens is ter raadszitting van 24 Mei j.l. ook de Grootte Lengkongweg in aanmerking gebracht om te worden herdoopt als Pangeran Soemedangweg.

Het derde lid van evenbedoelde commissie acht het evenwel niet gewenscht om bestaande straatnamen te veranderen en geeft de voorkeur aan het voorstel van den directeur van publieke werken om in het plan Zuid-Bandoeng op een Pangeran Soemedangstraat te rekenen.

Hoezeer het dan nog geruimen tijd zal duren alvorens de begeerde naamgeving plaats heeft, wordt niettemin ook door den burgemeester in overeenstemming met dat derde lid laatstgenoemd voorstel het best geacht.

— Water-voorziening van het emplacement der S.S. uit de gemeentelijke waterleiding onder zekere voorwaarden.

Toelichting: Sedert eenigen tijd geeft de toestand van de Kebon Kawoeng-leiding aan de S.S. moeilijkheden voor het daaruit oppompen van het water benodigd voor vulling van locomotieven c.a. Deze moeilijkheden hebben mede tot oorzaak wijzigingen, door de gemeente aangebracht in de waterverdeling in plan IV. Indien de gemeente bereid is, voor genoemd doel water tegen voldoende lagen prijs uit de drinkwaterleiding te verstrekken, kan de S.S. van andere wijze van voorziening afzien.

Deze verstrekking komt het waterleidingbedrijf financieel vooral ten goede, zoolang dit water gemist kan worden van de beschikbare reserve. Dat is de eerste jaren inderdaad het geval, terwijl ten allen tijden die verstrekking binnen een termijn van circa zes maanden kan vervangen worden door een laag-druk-water-verstrekking uit de aanvoerleiding van speelwater, aan te leggen ten behoeve van de rioleering. De aanleg van deze leiding behoeft niet te wachten op de voltooiing van de geheele rioleering in dat deel van Bandoeng, terwijl rente en aflossing van die leiding gedeelt worden door een verstrekkingprijs van enkele centen per M³ van dat water (aanlegkosten hoogstens f 20.000).

Op die wijze wordt voorkomen dat de gevraagde water-verstrekking van plm. 3 L. per sec. (bij een huidige capaciteit van de geheele watervoorziening van rond 180 L. per sec.) de verstrekking van water aan anderen later nadeelig zou kunnen beïnvloeden.

Reeds in het voorontwerp van de rioleering werd er op gerekend om uit de speelwater-

aanvoerbuizen water te verstrekken tegen lagen prijs voor industriën, enz., zulks omdat na aanleg van die rioleering de open speelgoten verdwijnen en het niet economisch zou zijn om voor dergelijke deeleinden geheel aangewezen te zijn op de orinkwater-leiding. Die water-verstrekking van speelwater zal dan tevens de jaarlijksche uitgaven voor de rioleering belangrijk reduceeren.

Wanneer de gemeente de water-voorziening zou kunnen staken zonder daarvoor ander water in de plaats te stellen, zou het S.S.-bedrijf de onontbeerlijke bedrijfs-zekerheid van zijne tractie missen.

— Aanwijzing van de stadsgedeelten, waarbinnen verkoopplaatsen van zoute visch, e.d. mogen worden gehouden.

HET NADEREND EINDE VAN DEN P. P. P. B.

De Djokjasche redacteur der Loc. schrijft:

Het is het hoofdbestuur van den P.P.P.B. niet gelukt, deze organisatie één der weinige onder de Inlandsche vakvereenigingen, welke althans aan eenige voorwaarden voldeed, welke naar Europeeschen maatstaf aan een vakvereeniging moeten gesield worden, de debacle van het begin van het jaar te doen te boven komen. Wel doet nog het comité „Pembangoen Persato-an“ een laatste poging, doch veel hoop op eenig succes bestaat er zelfs bij hen, die het nauwst bij de zaak zijn betrokken, niet.

Het hoofdbestuur heeft nu een circulaire doen uitgaan, waarin allen, die bij de volks- en vakbeweging zijn betrokken, worden verzocht, hulp te verleen en het contact tusschen hoofdbestuur en ex-stakers te herstellen.

De laatste toezicht, toen in hun oude standplaatsen geen voldoende ondersteuning meer werd verstrekt, naar verschillende richtingen afgetrokken, zonder verder iets meer van zich te laten hooren. En toch zijn zij de eenigen, die nog iets te beweren hebben in het op instorten staande P.P.P.B.-gebouw. De overigen toch zijn krachtens het besluit der Semarangsche vergadering geroeyd als leden.

Het kan den buitenstaander vrij koud laten of er nog wat korter of langer onderling geharward wordt. Ons heeft alleen te interesseeren de smadelijke ondergang van een eens zoo niet machtige, dan toch behoorlijke georganiseerde vakvereeniging. Voor wie der vakvereenigingen een goed hart toedraagt en voor wie gelooft in de taak, welke zeker ook de Inlandsche vakvereenigingen zullen hebben te volbrengen in den ontwikkelingsgang van het Javaansche volk, is het falen van den P.P.P.B. een ernstige tegenvaller.

—

DS. BROERS.

Deze daar ter stede algemeen beminde predikant, gaat Soerabaja binnenkort verlaten. Hij verliet den 12den Juli per s.s. Insulinde naar Europa.

DS. Broers zal den 2den Juli zijn afscheidsprek houden.

—

EEN GEHEIMZINNIGE VERDWIJNING.

Volgens de N. Soer. Ct. worden door den officier van justitie te Soerabaja stappen gedaan voor de arrestatie van den heer H. vroeger agent der Jabor te Djokja en sindsdien verdwenen, na ten nadeele dezer firma een groot bedrag verduisterd te hebben.

De zaak is ietwat geheimzinnig. Bedoelde heer H. heeft eerst, nadat hij in moeilijkheden was geraakt in verband met deze verduistering, een poging tot zelfmoord gedaan door sublimatie in te nemen.

Echter werd de heer H. door tijdig medisch ingrijpen van den dood gered. Hij werd naar een zieken-verpleging vervoerd en bleef daar eenige dagen, tot bekend was, dat een vervolging tegen hem ingesteld zou worden.

Toen is de heer H. op een dag per auto van het ziekenhuis gehaald en in de woning van een particulier verborgen gehouden, waarna hij verdwenen is, zonder dat men weet, wanneer en waarheen.

De directie der „Jabor“ heft f 500 uitgelooft voor den politie-ambtenaar, die den heer H. opspoort.

SPORT.

—

VLEGVERBINDING.

De plannen van de Ned.-Ind. Luchtvaart Onderneming tot het inrichten van een passagiers- en postvliegdiens tusschen Soerabaja en Batavia met tusschenlandings-station Semarang beginnen een vasteren vorm aan te nemen.

De terreinen, waar het station Soerabaja zal worden gebouwd en die vermoedelijk in de buurt van den Wester-Buitenvaart zullen liggen, zijn reeds in huur aangevraagd. De heer Coster, directeur van de Soerab. Industrie Mij., die dezen dienst zal gaan inrichten in verbinding met de N.I.L.O., deelde nog het volgende mede.

Aan het hoofd van deze onderneming staan de heeren Coster en De Quay, die zich steeds ten eerste voor de luchtvaart interesseerden en haar ontwikkeling met belangstelling volgden en meenen, dat thans, nu het vliegtuig een zoo grooten graad van perfectie heeft bereikt, de tijd gekomen is, om ook in Indië een aanvang te maken met het in het leven roepen van een geregelde passagiers- en goederendienst tusschen onze voornaamste handelscentra.

Zij stellen zich voor, dezen dienst te onderhouden met prima vliegtuigen, speciaal ingericht voor passagiers- en goederenvervoer en bestuurd door beproefde vliegers. De leiding zal worden opgedragen aan alleszins kundige personen. Het houden van acrobatische vluchten zal geheel buiten hun lijn liggen.

Hun doel is het scheppen van een snelle, veilige overland-verbinding, welke den handelman in staat zal stellen, binnen vijf uren van Batavia naar Soerabaja omgekeerd te vliegen en welke de verbinding Batavia-Bandoeng reduceert tot minder dan één uur en Soerabaja-Malang tot ongeveer 45 minuten.

Een geregelde verbinding door de twee bovengenoemde diensten staan in de eerste plaats op hun programma en deze diensten zijn voor uitbreiding vatbaar, indien het reizigersverkeer noodig maakt.

Voorloopig zal men zich echter bepalen tot een tweedaagschen dienst. Indien zij een geregelde dienst kunnen garanderen, is de dienst der P. I. T. bereid, hun een luchtmail mede te geven. Welke zakenman betaalt niet gaarne een extra - porto, indien een schrijven binnen eenige uren op de plaats van bestemming is?

Het ligt tevens in de bedoeling, om op het vliegveld te Antjol, Weltevreden, een vlieg-school in te richten, opdat jongelui tot goede piloten kunnen worden gekweekt.

De ondernemers hebben thans reeds de beschikking over drie toestellen en drie zeer bekwame vliegeniers. Men is thans bezig, te Soerabaja een terrein te zoeken, in welke pogingen men, dank zij de van alle zijden onderhouden medewerking, hoogstwaarschijnlijk gelukkig zal slagen. Machting is verkregen, om ook te maken van de militaire landingsvelden op den luchtweg Soerabaja - Batavia.

In dien deze onderneming op de juiste wijze wordt geleid, waaraan wij niet twijfelen, verdient ze zeker de belangstelling en steun van de autoriteiten, zoo wel als van de handelswereld. Wij zullen spoedig nadere mededeelingen omtrent een en ander doen.

VOETBAL TE BANDOENG.
Zondag 25 dezer ge-n wedstrijd!
Zooals wij reeds melden, zou door het verleende uitstel aan Sidolig, Osvia den strijd tegen U.N.I. moeten aabinden, echter ook Osvia gaf kennis van verhinderd, zoodat morgen geen wedstrijd plaats vindt.

ADVERTENTIËN.
Furnished or Unfurnished Apartments.
With English Lady Board if desired.
Apply onder No. 4982 Bureau Preangerbode.

Vreemde Postzegels.
Tonga-Eilanden 1897-1920
v/m 1/2 p t/m 1 S ongebr. f 5.50.—
166 " 1/2 " 5 " " 16.50.—
F. BECKER - Bandoeng.

Schoenmaker „JOEN HIN”
tegenover Toko Soenda.
Soeniaradjaweg No. 8 G — Bandoeng.
Steeds in voorraad alle soorten schoenen, gegarandeerd goed werk en goedkoop. 4569

N. V. Herman Koch
PETJENONGAN 3 — WELTEVREDEN.
New Perfection
1 pits tafel apparaat f 24.50
2 " " " f 42.50
1 " gewoon " f 50.—
2 " " " f 65.—
3 " " " f 85.—
4 " " " f 105.—
156f

Preanger Administratie- en Incassokantoor
I. A. G. DE KOCK VAN LEEUWEN Jr.
Soenda-Gebouw 1e verdiep. Bandoeng
Belast zich met het incasseeren van rekeningen eventueel onder verstrekking van voorschotten daarop; neemt het beheer van effecten, huizen goederen enz. op zich, controleert en voert administraties, doet allerlei commissiezaken en belast zich met den in- en verkoop van effecten 244

TE HUUR
met 1 juli gemeubileerd paviljoen bev.: voorg.
2 kamers, bediende kamer, keuken en aparte gemakken voor f 100.— 's maands.
Te bevragen Riouwstraat 116. 4906

EEN PARTIJ TENNIS?
„ALL - RIGHT”
doch op de baan van het
HOTEL SELABINTANAH
boven SOEKABOEMI
van Bandoeng in 2 1/2 uur te bereiken. 4346d

„Ziekenverpleging”
Riouwstraat 20.
Zusters BOLIER en STUFFKEN, Tel. Oost 194
Tarieven f 14.—, f 12.50 en lager.
Geneesheer naar keuze. 4992
IN COMMISSIE:
STUDEBAKER SPECIAL SIX, ORYX 4 Cyl.
FORD model 1920 TOURING

Motor Gegarandeerd!
Wij geven door ons verkochte wagens onze eigen service!!!

Java Agenturen en Commissiekantoor
Boengsoe 14. 4947 Bandoeng

Sigaretten:
van: The Anglo American Cigarette Co.
Egyptian Cigarette Co.
Caravellis Frères.
Crescent Cie.

Sigaren:
La Semeuse en Negresco.

Preanger - Hoofd - Agent:
Java Agenturen en Commissie Kantoor
Boengsoeweg 14 — Bandoeng.

Agente: 4946
Algemeen Commercieel Bureau v/h VANDERVOSSSEN & Co.
Naripan 27 — Telefoon 580 — Bandoeng.

VILLAPARK
Te huur een groot heerenhuis bestaande uit: Hoofdgebouw: bevattende gesloten voor-galerij, vijf groote kamers, goedang-spen en badkamer met W. C. Complete bijgebouwen en Garage.
Paviljoen bevattende twee flinke kamers benevens complete bijgebouwen badkamer en W. C. Huurprijs f 300.— per maand
Brieven onder No. 4979 bureau van dit blad.

TE KOOP
en detail en engros:
in kistjes à 5 KG. prima **Waschzeepen**,
witte à f 2.50 (20 stangen)
bruine à f 2.25 (25 stangen) 4739
Verkrijgbaar: MALABARPARK 12, Kareës

Gepensionneerd hoofdofficier der INTENDANCE (Administratie) zag zich gaarne belast met het voeren der administratie van handelszaak, school of inrichting of soortgelijken arbeid.
Brieven onder No. 4805 bur. Preangerbode.

T I N T E X
„NOTICE”
Wij stellen onze VERVERY gratis beschikbaar voor verbruikers van onze kleurstoffen:
TINTEX & DYTEX
onder overlegging van origineele verpakking doch worden geen andere merken door ons gegarandeerd.
Let op de naam der fabrikanten: **MA'S & MAAS LTD.**
zooals op ieder pakje vermeld.
The Eastern Depots & Agencies
56 Papandajanlaan 56.
PHONE 863, Bandoeng, PHONE 863.
T I N T E X
262

Makelaarskantoor Crietée en Joon
Naast de N. I. Gas-Maatschappij.
BANDOENG — GROOTE POSTWEG
Agenten van:
de Firma GYSELMAN & STEUP, te Batavia.
Samarang en Soerabaja.
de LEVENSVZERKERING MAATSCHAPPIJ „ARNHEM”.
Belasten zich met koop en verkoop van Effecten, Producten, Roerende en Onroerende Goederen, zoomede met het afsluiten van alle verzekeringen, hypotheeken en beleeningen.
Telefoon No. 44, Bandoeng.
Na kantoor tijd Telefoon 435, Bandoeng en 172 207 Bandoeng Oost

TE HUUR I JULI
Groote gem. Zit-slaapkamer met of zonder Pension.
4998 Naripan 59.

TE KOOP
Voor f 2.250.— cash **DODGE AUTO**,
compleet uitgerust met spotlight, bumper, nieuwe banden, etc, motor in goede conditie, zonder gebreken.
Brieven onder No. 4974 bureau Preangerbode.

Patisserie Moderne
Papandajanlaan No. 1 — Telefoon No. 353.
Prachtige tafelpieren
à f 1.60 per pond.

Chr. C. LINDENAAR
Juwelier — **Bandoeng**
BRAGAWEG 6 TEGENOVER DE SOCIETEIT CONCORDIA.
Eerste klas uurwerken, Horloges en Klokken, Groote Sortering Tafelzilver.
Aan dit adres is verbonden eigen fabriek voor het maken van gouden- en diamantwerken.
233 Beleeftde uitnoodiging tot een bezoek.

BRILLEN en LORGNETS
Moeten vakkundig worden aangemaakt.
Volgens de nieuwste wetenschappelijke methoden onderzoek ik U vooraf **KOSTELOOS** de oogen. Het is daarom in mijn belang het onderzoek als ook het aanmaken der bril volgens onderzoek absoluut zuiver en nauwgezet te doen. De voordeelen komen dus ten goede mijner geachte cliënte. Bij inkoop van optische instrumenten roept slechts den raad in van den vakman, want deze alleen importeert wat voor de tropen geschikt is. Alle optische instrumenten van eerste klas firma's tot fabrieksprijzen met invoerrechten en vracht.

EERSTE JAVASCHE OPTISCHE INDUSTRIE
Ludwig Büngr.
Gedipl. Gep. Opticien.
BRAGAWEG 58. — BANDOENG.

Wij houden van de door ons geïmporteerde
Hudson, Essex, Renault en Maxwell
personenwagens en
White, Maxwell en Renault
vrachtwagens, een uitgebreide stock onderdeelen voorradig, zoodat wij steeds in de gelegenheid zijn onze cliënten „service” te verleenen.

FUCHS & RENS
BRAGA 59 Telf. No. 400 BANDOENG.

N. V. Import Mij. P. J. Janssen & Co.
ALOON-ALOON. BANDOENG
EN GROS EN DETAIL.
WEDEROM ONTVANGEN:
Autovoorlampen, Carbiddlampen, Spotlights, Spotlights, tevens Looplamp, Mascots, Electr. achterlampen, Macbeth-lenzen, Kapruiten, Magneten, Carburators, Magneten voor Motorrijwielen, Titan Bougies.
VARTA ACCU'S.
Olie en Vetspuiten, Benzinefilters, Trechters, Kleppen-compound, Radiatorcement, Vacumtanks, Roodkoperen Benzineleiding, Drukknopen, Tourniquets, Duozaadels Gereedschapskisten, Hydrometers, Pompen, Grafiet, Solution, Apache-Patches, Sure Seal-Patches, Poetsmiddelen, Auto-verniss, Bandenverf, Toeters, etc. etc. etc.
Vraagt geïllustreerde catalogus.

HOUTHANDEL E. BRÄGGER
RANTJA-BALI — BOVEN TIJWIDEJ — TELEFOON 12
BANDOENG — GROOTE LENGKONG 3 — TELEFOON 1130
BEZAAGD RASAMALA, PASANG, Kihioer, Sanninten en andere Wildhoutsoorten.
in ALLE maten volgens **BESTEKSTATEN** te leveren franco werk of wagon, van af f 6.— per M³
PLANKEN voor bekisting betonwerk van af f 55.— per M³. 168

HET SUCCES der FRISIA MEUBELN

is dat zij gelijk staan met Europeesche.
FRISIA MEUBELN
 geven blijvende voldoening daar zij prima afwerking paren aan
 le. klas grondstoffen.

Meubelfabriek Frisia — Showroom Frisialaan 20
 Bandoeng. Telef. 860 en 742. 230

ELITA RESTAURANT.

Het oudste adres voor levering van over-
 heerlijke Europ. en Chineesche schotels en
 puike dranken onder Europeesch toezicht.

Beleefd aanbevelend.

„Elite“ Boter

BESLIST de
 Beste en voordeeligste
 roomboter op de markt.

Eens geprobeerd,
 Altijd genomen.

Overal verkrijgbaar!

IMPORTEURS: 2853
LAUW TJIN - BATAVIA -
 WELTEVREDEN

Inrichting voor Gelaatsmassage en Haarbehandeling.

Prijs 5 maal: 25 gulden

Produits verkrijgbaar van Dr. Blombergs Chemisch Laboratorium, Den Haag	
Massage-crème	tegen rimpels en te vroeg verouderde trekken f 3.—
Crème Deesee	voor onderhoud der buste f 3.50
Sève Merveilleuse.	voor den groei der wenkbrauwen f 2.50
Tonic	tegen verslapte gelaatsspieren en te open poriën f 4.—
Pâte demondixia	tegen vlekjes en huidwormpjes f 3.50
Poudre Lactée	tegen een glimmende huid f 3.50
Pâte de Corail	verhindert het groeien van de huid op den nagel f 3.—
Ongleina	voor het schoonhouden der nagels bij photogra- veeren, huishoudelijk werk, verontreiniging door vruchtensappen enz. f 2.50
Le Secret.	maakt de nagels rose f 3.50
Pâte Diamantée	doet de nagels schitteren f 2.50
Poudre de Riz	f 3.75
Zweedsche Shampooing Svea tegen roos en haaruitval	f 2.— en f 2.75

Naripan 47,

Cursus tot opleiding van Onderwijzer (es)

1e MULOSCHOOL (Javastraat)

(duur van de studie 2 jaar.)

Dit jaar slaagden 5 van de 7 kandidaten.

Aanvang van den nieuwen cursus op 1 Juli 's mid-
 dags om 3 uur in de Muloschool.

Leerlingen voor de 2e klas (de 1e klas is reeds
 voltallig) gelieven zich ten spoedigste aan te
 melden bij

G. TH. VONK

Schoolweg 7.

TO PARIS KO

.. PASSAR-BAROE 102 ..

Het goedkoopste en soliedste Dames-modemagazijn ter plaatse.
 HOUDT VAN AF 1 JUNI 1922

Groote Opruiming tegen Ongekend Lage Prijzen

op het gebied van:

Effen en geborduurd Voile-stoffen en glasbatist
 Kanten en borduursels
 Blouses en Japonnen
 Dameskousen

Kinder-jurkjes en Jongens-pakjes
 Pyamas en stofjassen

enz., enz., enz.

Verrassende koopjes!!

TOKO PARIS (Filiaal Toko Preanger) Passar-Baroe 102, Bandoeng.

ORION-BIOSCOPE KEBONDJATI

BELANGRIJK BERICHT!
 Zaterdagmiddag 4,30 uur 24 Juni '22 — Zondagochtend 10 uur 25 Juni '22
 GROOTE KINDERVOORSTELLINGEN
„MACISTE” De Weldoener der Menschheid
 5 LANGE DEELEN
 Plus EEN LACHFILM, OIII MAAR!!!
 OM JE EEN BOCHET TE LACHEN!
 4944 GEWONE LAGE PRIJZEN.

Spaargashaarden, Komforen enz.

Wekelijk voorzien van zuinigheids-branders

Alle in uiterst lage opruimingsprijzen.

bij HELLERMANN, Rijwiel- en Motorhandel, BARAGWEG 37

INVAR HORLOGES

Gouden broches bezet met brillianten en parels
 f 12,50 f 22,50 f 35,— en hoger

Parelmoer, zilveren en gouden
 manchetknoopen f 7,50, f 12,50,
 f 25,—, f 40,—, f 55,—

JUWELIERS
 BRAGAWEG 49
 BANDOENG

Zilveren kinder bekens

f 12,50, f 22,50 f 30,—

Zilveren pap bordjes . . f 27.50

Zilveren kindergarnituur . . f 52.50

INVAR HORLOGES

N. V. Tabaks Industrie v.h. Gebroeders Philips Bandoeng.

Fabrieken te: Maastricht, Amsterdam, Sloterdijk, Stockholm,
 Copen. Christiania, Kopenhagen, Bazel en Bandoeng.

BANDOENG, NARIPAN No. 65

Een goede

EUROPEESCHE Sigaret

TABINA No. 25

- 2½ ct. per stuk -

Een goede

INDISCHE Sigaret

met kurken mondstuk

- merk **GLORY** -

f 6.50 per duizend

Philips
 BRO'S LTD
 BANDOENG

NEDERLANDSCH - INDIË.

OBSERVATORIUM.
Van het Koninklijk Magnetisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia ontvingen we het jaarverslag over 1921 en ontleenen daar aan het volgende:

Gebouwen: De overbrenging van het Observatorium naar Bandoeng, waartoe reeds in principe was besloten, werd vooralsnog uitgesteld. Met de aller-noodzakelijkste bijbouwing werd nog geen begin gemaakt, in afwachting van de definitieve beslissing der regering.

Astronomische waarnemingen.
Zonnewekken: De waarneming, die altijd 's morgens ongeveer te 8 uur plaats grijpt, kon op 238 dagen geschieden.

Sterrenkijker: De oude Leidsche sterrenkijker, die aan het Observatorium in bruikleen was versprekt, maar in verband met bestaande plannen om een sterrenwacht in Indië op te richten, nog niet was opgesteld, is door den directeur der Sterrenwacht te Leiden in bruikleen afgestaan aan de Nederlandsch-Indische Sterrenkundige Vereeniging ter opstelling te Lembang.

Tijddienst: Ten behoeve van den tijddienst werden op 21 avonden stersdoorgangen, op 4 middagen zonsdoorgangen en op 3 dagen 's ochtends stersdoorgangen waargenomen.

Draadloze ontvang-inrichting: Teneinde in staat te zijn, het eigen tijdslein te kunnen controleren, werd nabij de Riefler-pendules een draadloos ontvangtoestel geplaatst, een één-draads-antenne van pl.m. 250 meter werd door den telegraafdienst gespannen tusschen het windgebouw en een voor dit doel in kampong Kwitang opgericht mast.

Het is gebleken, dat het tijdsverloop tusschen het sluiten der seinsleutels en het ontvangen der seinen te verwaarloozen klein is.

Radiosein Manggarai: Dit sein is behoudens enkele dagen met lijnstoornissen geregeld gegeven.

Het ligt in de bedoeling dit sein te doen vervallen, zoodra Malabar naast het ongedempte ook een gedempt sein zal geven, hetgeen vermoedelijk in den loop van 1922 het geval zal zijn.

Aangezien voor de seinen van Manggarai de tusschenkomst van twee personen noodig is (de marconist sluit den stroom op het hooren van het woord „stop“), is de nauwkeurigheid kleiner dan die van het Malabar-sein.

Tijdsseinen: Na iedere tijdsbepaling werd een telefonische vergelijking met de uurwerken

van het Nautisch Instituut der Kon. Paketvaart Mij te Tandjong Priok uitgevoerd en verder geregeld twee à driemaal 's weeks.

Daar op het Nautisch Instituut steeds een groot aantal chronometers in waarneming is en op het Observatorium een zestal (later 5) kon een voortdurende controle op de aanwijzingen van de slinger-uurwerken gehouden worden wat, vooral met het oog op de aardbevings- en mogelijke andere storingen, vereischt is.

De half-wekelijksche telefonische vergelijkingen met de pendule van de tijdbal-inrichting te Soerabaja gaf zeer bevredigende uitkomsten.

Verder werden tijdsseinen gegeven: dagelijks aan de diensten der Staatsspoorwegen en Telegraphie; halfwekelijks en soms vaker aan de tijdbal-inrichting te Tandjong Priok; wekelijks aan den assistent belast met de verzorging van de magnetografen te Buitenzorg; wekelijks aan den heer K. A. R. Bosscha te Malabar, ten behoeve van zijn seismograaf, terwijl op onregelde tijden aan het telefoon-kantoor en verscheidende particulieren de tijd opgegeven werd.

Langte-bepalingen: Door de Triangulatie-brigade van den topografischen dienst werden van half September tot begin November ten behoeve van langte-bepalingen in den archipel aan het Observatorium tijds-bepalingen verricht en de door Malabar 's nachts omstreeks twaalf uur voor de radio-telegrafische langte-bepalingen gegeven seinen opgegeven.

Sterrenkaarten: De nieuwe sterrenkaarten kwamen gereed. De uitgave bestaat uit 8 kaarten, aangevende het zichtbare hemelhalfrond voor een punt aan den aequator, telkens na 3 uren tijd. De kaarten zijn tezamen ingenaaid in een omslag van stevig karton en met bijbehorende handleiding aan het Observatorium verkrijgbaar gesteld.

Kalender: De kalender voor 1922 is in manuscript nagenoeg gereed gekomen, die van 1922 is afgedrukt. Evenals het vorige jaar is toegevoegd een kort begrip van den Mohammedaanschen en Javaanschen kalender, ter nadere inlichting van hen, die in de praktijk deze kalender moeten volgen.

Door de commissie voor de volkslectuur wordt de kalender in verschillende talen vertaald en verspreid.

Aardmagnetische waarnemingen
In het afgelopen jaar werden buiten de gewone waarnemingen te Batavia en Buitenzorg geen magnetische waarnemingen verricht.

Meteorologische waarnemingen,
aan het observatorium verricht.

De waarnemingen werden geregeld voortgezet.

De berekening der uurwaarden voor de meteorologische elementen en hun middelwaarden voor 1920 kwam gereed, die voor 1921 gedeeltelijk.

Nieuwe middelwaarden voor de geheele reeks werden ook dit jaar weer berekend; deze middelwaarden zullen in het vervolg niet meer jaarlijks, maar om de vijf jaar worden gepubliceerd.

Fyrhettometer: Een 130-tal waarnemingen de sterkte van de zonnestraling werd op 72

dagen verricht aan het Observatorium.

Dr. Braak had in Mei gelegenheid, deze waarnemingen te doen op den top van den Pangarango.

Meteorologische waarnemingen,
op andere plaatsen verricht.

A. Regen-waarnemingen:— Mede door het sluiten van een aantal ondernemingen ten gevolge van de malaise liep het aantal particuliere regenstations op Java en Madoera waarvan de waarnemingen aan het Observatorium werden toegezonden van 1208 terug op 1204.

Makassar, Menado, Bandjermasin, Pontianak en Fort de Kock. Gedurende verslagjaar werden op Java en Madoera 12 nieuwe Observatorium-stations gesicht, in de buitengewesten 15, terwijl op Java en Madoera 2 stations moesten worden opgeheven, in de buiten-gewesten 8.

B. Secundaire stations: Een nieuw meteorologisch station werd opgericht te Makassar op het terrein van de kweekschool voor landsche schepelingen.

Windmeters werden opgesteld te Tebat Goenoeng op de Pasoemah-hoogvlakte, bij Pageralem (Sumatra) en te Si Borong-Borong op de Toba-hoogvlakte.

Zonneschijn-meters werden geplaatst te Ngadiwono en Ranoe Pani in het Tengger gebergte en te Poeloe Radja in Asahan (Sumatra's Oostkust).

De waarnemingen op de meteorologische stations te Kawah Tjiwidei en Gamblok Selong werden gestaakt.

De bewerking der waarnemings-uitkomsten van de secundaire stations voor het jaar 1918 werd afgedrukt. De berekening der gemiddelden van de geheele waarnemings-reeksen tot en met 1918 kwam grootendeels gereed.

Een begin werd gemaakt met de publicatie der uitkomsten der secundaire stations.

Aitkens stoffeller: Van de gelegenheid door dienstreizen geboden wordt gebruik gemaakt om met het instrument waarnemingen te verrichten in het gebergte. In het verslagjaar bepaalden de waarnemingen zich tot den Pangarango.

Microseismische waarnemingen.
Door den Wiechert-seismograaf werden de volgende aantallen bevingen gedurende 1921 opgeteekend:

Afstand van den bevingshaard.	Aantal der opgeteekende bevingen.
5000 km. en meer....	15
1000—5000 km.	34
300—1000 km.	36
minder dan 300 km. .	43
Niet te bepalen.	146
Totaal.	274

Macro-seismische waarnemingen.
Het aantal berichten omtrent aardbevingen, die in het verslagjaar voorkwamen, klon tot 2402, waarvan eenige in 1922 werden ontvangen. De sterke stijging, die ook reeds in 1920 optrad, is het gevolg van een aardbeving in Mei 1919 van het hoofd van het departement der Marine aan de hoofden van gewestelijk bestuur, waarin de wenschelijkheid van een goede berichtgeving betoogd werd. Mede was zij een gevolg van den in 1921 in werking getreden vulcanologischen bewakingsdienst.

Een sterke aardbeving op 1 April richtte eenige verwoestingen aan op de Toba-hoogvlakte.

Vulcanologische waarnemingen.
Inzake berichtgeving van vulcanologische werkingen werd overeenstemming verkregen tusschen den dienst van het Mijnwezen en het Observatorium. Hierbij werd de berichtendienst opgedragen aan het Observatorium, alsmede het fysieke onderzoek der vulkanen.

De tot nu toe gebruikte vulcanologische vraagstaten werden gewijzigd en aangevuld; medewerking van officieele en particuliere personen werd op ruime schaal verzocht en verkregen. Als gevolg hiervan nam het aantal berichten sterk toe.

Een vrij hevige uitbarsting werd in October gemeld van den vulkaan op Poeloe Seroea in de Banda-zee. Voorts vertoonde de Batoer op Bali in Januari en Maart sterk verhoogde werking.

Onder toezicht van den leider van de tunnel-werkzaamheden op den Keloet werden sedert October dagelijksche temperatuur-metingen verricht in het kratermeer, in het gesteente bij den overlaat en in den tunnel.

Onderzoek der hoogere luchtilagen.
Behalve aan het Observatorium werden de loodsballon-waarnemingen verricht te Padang in de Westmoessonmaanden Januari en Februari en te Padang en Medan in de Oostmoessonmaanden Juni, Juli en Augustus.

Met het departement van Oorlog werd overleg gepleegd omtrent de oplying van loodsballons ook op andere plaatsen in den archipel op denzelfden voet als zulks te Padang plaats heeft gevonden. Volle medewerking werd toegezegd en instrumenten en ballons werden naar Timor Koepang gezonden, teneinde aldaar in de Westmoessonmaanden Januari en Februari waarnemingen te verrichten.

Gelijktijdig met de waarnemingen te Padang, Medan en Koepang werden ook aan het Observatorium ballon-oplyingen verricht.

Op verzoek van den marine-vliegdiens werd een tiental malen een loodsballon opgelaten en de windsnelheden telefonisch megedeeld aan het vliegveld te Tandjong Priok of naar Semarang.

Op verzoek van den commandant van het vliegveld Soeka Miskin werd een wekelijksche berichtgeving omtrent regen en weer en wind langs Java's Noordkust ingesteld. Geregeld wordt wekelijks aan genoemd vliegveld verzonden een kort weeroverzicht over de afgelopen week van Soerabaja, Semarang en het Observatorium benevens een wekelijksche staat van den regenval op een 7-tal regenstations.

Getijden.
De getijden van de rivier, Barito, Rieneke, Koetel-rivier, Barito, Rieneke

ONDER DE STREEP

ONDER DE REDACTIE VAN JAN FEITH.

ERVARINGEN VAN EEN DUITSCH ONDERWIJZER AAN EEN H.I.S.

XIII
(Met teekeningen van Chris Kras Kzn.)

De ingeborene politiebeambte hield aan voor een groote plaats rondom welke vele gebouwen zich verhieven en met den vinger toonende zaagde hij: „Sana“.

Ik antwoordde in Malaische spraak uit mijne Aanleiding „Saja matur banjak trima kassih, tuwan buwat pertulungan besar itu“, daar ik echter den cylinder bij ponywagenonheil verloren, konde ik leider voor hem den hoed niet afrekken.

Alzoo wie gezaagd begaf ik mij naar het groote middengebouw en na intrede in grooten hal trad een Ingeborene in een soort uniform op mij heen toe, denwelken ik aanreedde met de woorden van de les „Die Begegnung“, „tabeh tuwan. Ada baik sekarang?“

De Ingeborene schouwde mij aan, doch gaf geen geluid van zich. Aan dezelfde behandeling reeds gewoond, voer ik alzoo voort hem aan te reden met eene stemtoename:

„Saja harap tuwan ada baik.“

Als doch der wederwaardige vervage nog immer mij dat antwoord schuldig verbleef, zaagde ik met toornige betoning: „Saja ada baik sekali.“

Bij nader nadenken rouwde mij des ruwen toon wegen, doch op dezen moment konde ik niet daarvoor en ik had gevolg, daar de woordkarige nu te reden aanving en zaagde: „permissie tuwan.“

Daar ik uit den kleinluid zijnen stem bemerkte den slag gewonnen te hebben, wedervoer ik in zelfden toonluid en zaagde met grimmiger stem de volgende zeile mijner les: „Apa tuwan punja bapa ada baik.“

In dezen naderde zich de Ingeborene in een aard uniform gekleedeter man mij met een tafel waaraan aan kleinen snoer een griffel hing en zaagde eenige woorden van welke ik het woord „nama“ verstond.

Met mijnen slechten verstand begreep ik de bede mijn naam op deze tafel te stellen, ofschoon ik de rede daarvan niet te doorschou-

wen in stande waar en alzoo schreef ik mijn namen: „Friedrich Oscar von Wirrwarr, Lehrer am Hollandsch Ingeborene Schule“ op den tafel en overhandigde dezen weder den geuniformente.

Deze aannam de tafel met dieper verbuiging en voortschikte zich in de rechts van ingang gelegene deur.

Eenige oogenblikken daarna verscheen hij op 't nieuwe en wenkte mij heenin.

Ik volgde hem en trad in de kamer heenin. Achter grotere schrijftafel zat een imposanter Europäer middelbaren ouderdoms voor wien ik mij bij heenintreden verneigde, daar ik begreep deze heer, de directeur der B. B.

De uitwendig lievenswaardiger man reedde mij aan in Hollandsch en zaagde: „U is mijnheer von Wirrwarr, gaat U zitten. Wat kan ik voor U doen?“

Ik zaagde daarop evenzoo in Hollandsch: „Geerde Heer. Ik bedank mij bij U. Ik ben een uitgezondene des Nederlandisch Indischen Gouvernment om de Kinder der Ingeborenen onderdanen dieses Gouvernment de eerste grondzetten der wetenschap bij te brengen en melde mij heden in opdracht deszelfs Gouvernment bij U, mijnheer, aan allerhoogste Stelle.

Buiten dit mochte ik mij nederigst bij U verklagen wegens handelingen ontvangen van de Europeische en Ingeborenen hier te lande, welke handelingen deelwijze onrechtig, deelwijze onverschamd, deelwijze ongebeeld mij naar voren gekomen zijn.“

Ik meende de heer directeur B. B. lachelde een weinig, weshalv ik aanhield, waarop hij te reden aanving, volgenderwijze: „Ik meen uit uw opmerkingen te mogen afleiden, dat U een der Duitsche onderwijzers zijt, die de regering heeft uitgezonden. U is verkeerd ingelicht. U moet bij den Directeur van Onderwijs zijn.“

Ik begreep den zin der woorden niet, waarop de vriendelijker man deze in een uitgeteekend Duitsch herhaalde.

Daarop verhef ik mij, verbuigde mij op 't nieuwe en verliet de kamer wie het behoort het achterste van voren.

Deze hoffelijkheid echter werd mij ten valstrik. Rugwaarts gaande stootte ik een grooter scherm aan dat voor de schrijftafel opgesteld. Het scherm viel en ik viel daarboven. In vallen hoorde ik het klingelen eener klok en met dezen traden twee Ingeborenen in uniform onder welke de door mij in harde woorden aangereede de kamer heenin.

De heer directeur B. B. deelde in Ingeborenen spraak zijne bevelen uit, de twee Ingeborenen vatten mij aan en sneller als ik heenin gekomen, waar ik de deur des directeurs kamer weder heen-uit.

Voortzetting volgt.
von W.
—o—

UIT ALLE HOEKEN EN GATEN.

Het Hollandsche voorjaar! (Fragment uit een brief uit Holland)

Ja, vriend daar ver in Tropenland! het Hollandsche voorjaar is er dan eindelijk!..... Eigenlijk wou niemand 't meer gelooven, dat zooiets nog mogelijk was. Maar toch is 't zoo,—... de lente is aangebroken! Zelfs hebben we gedurende de maand Mei eerlijk de ons, volgens overleving, toekomstige tien zomersche dagen gehad. Aanvaardt dus mijn dichterlijke ontboezeming.

Eerst uit de levende natuur,— dat zijn natuurlijk in deze broedmaand onze vogels. In sleet en plas zijn de karekieten en andere rietbewoners druk aan het broeden, wat zij, al is dit nog zoo'n inspannend werk, met hun gezang afwisselen. De waterhoentjes, koeten, lepelaars heb ik al zien nestelen, bijgoed opletten, in hun ideale broedplaats, de Naardermeer.

Aan den duinrand, en in de duinweiden mogen we al geen kievitseieren meer rapen, zelfs na 5 Mei niet meer verzenden! De wulpen, sternjes en futen, die er in de buurt broeden, zien kans, ook omdat hun eieren niet zoo gezocht zijn, zelf voor politie-bewaking te zorgen.

Op de droge gronden nestelt de oeverzwaluw, de heide-leeuwvink jubbelt, en fluitend wippen de paapjes en tapuiten over het zand. Zijn naamgenoot, de roodborsttapuit, zit in de boomtoppen, en zwijgt; doch zijn buurmannetje, de boompieper, boostt onvermoed de kanarie na. Daar is nog de wiewaal, die zijn fluitpartij meeblaast in het concert; en dan in de lage struiken de heerlijk-gorgelende nachtegaal. Aan het eind der maand liepen de jonge fazanten al over het nog gesloten jachtveld rond.

Dit aangaande de Mei-vogels. Maar er is veel meer levends in de lentemaand!

Het wemelt in onze Hollandsche slooten van stekelbaarsjes, de eenige visch-soort, die vroeger! — de Amsterdamsche natuurliehebber kende; ze happen gulzig naar het kikkerdril. Dan is het er ook vol van de kikkers zelfden, groene en bruine. Als de zon telkens doorbreekt, laat de dikgegeten ringslang, behagelijk luerend tusschen de orchideetjes aan den slootkant, zich koesteren.

Kleur brengen de groene en blauwe vlinders, die, naar gelang van hun kleurige vleugeltjes, „groentjes“ of „blauwtjes“ heeten. De groote en kleine parelmoervlinders tusschen de viooltjes, de hermelijnvlinders tegen de stammen van wilg, eik of populier, de zandpauwoogjes tusschen de voorjaarsbloemen fladderend overal rond. Van de bloedvlekvlinder zijn sommige rupsen al aan het spinnen van hun harde, gele kokertjes.

In het water kruipen de larven van de, later zoo sierlijke libellen onhandig tegen het riet op, dat vol zit met miljoenen rietkevertjes, die er onder hun langwerpige, groen-bronzen rugschildjes zoo sierlijk uitzien. De kunstig gevlochten nestjes van de zwarte waterlorren drijven aan het oppervlak; daaronder wriemelt het van allerlei dooreen dwarrelende water-acrobaten, als rugzwemmers, wantsen, schorpioenen en nog zoovele soorten, waarvoor onze entomologen nog geen sprekende Hollandsche namen wisten te bedenken.

De insecten-bevolking van het bosch wordt gevormd door den pijlstaart, die overdag, en de spinners en pistooltjes, die bij voorkeur 's nachts rondfladderen. De „wapendrager“ of het „berkenstokje“ levert een fraai voorbeeld van mimicry, zooals het zich door kleur en vorm tegen de blanke berkenstammen onzichtbaar weet te maken. Een van de mooiste geteekende vleugeldragers is het „Adela-motje“ met zijn glanzende, groen-zwarte kleuren en zijn lange wit en zwart gestreepte sprieten.

En ik heb al 'n paar Meikevers gevangen!

De flora-kinderen, zoo talrijk juist in Mei, bekommeren zich gelukkig niet al te veel om warm of koud.

Langs onze vele waterwegen bestippelen de boterbloemen reeds de rugle dikkruigen met hun groen en goud; verder bloeit de „wilde kervel“, driekleurige viooltjes, paardebloem, smeerwortel, veronica, vergeet-mij-niet, ooevaarsbekken, witte klaver, stinkende gouwe, en met welke aardige Hollandsche namen al deze Meibloemen ook mogen heeten. Ook pluk ik reeds klapprozen, dank zij de eerste dertien zomersche Mei-dagen.

Het madeliefje, ons Meizoentje, staat er met ontelbare zusjes overaltrijk in de weiden te kleuren. In Februari was ze al hier en daar te voorschijn gekomen; in Maart en April werden ze al wat talrijker, maar 't bleef zoo guur en koud. Nu spreidt ze haar reine kleur over alle plekken, waar ze bloeit. Het bloempje heet in sommige streken naar Maria, waarvan ik je toch de legende oververtellen wil:

Het was winter en met bloemen was het schraal gesteld. Maria vlocht ter eere van Jezus' verjaring toch een krans, doch het waren kunstbloemen.

Het moest van alle daarin was een eenvoudige bloempje: een geel hartje met witte stralenkrans omgeven. Maria had zich met het schikken en plooiën der bloemen in den vinger geprikt en nu waren de lintbloempjes van het bloempje aan de buitenzijde een weinig rood gevlekt. Jezus vond daarom juist dit bloempje zoo mooi, zoo dat hij het leven 'inblies; en het werd Mariabloempje genaemd.

Doch tevens heet het Mei-zoentje, Kransje, Margrietje, ook... Julianabloempje, naar de nieuwe loot van ons Vorstenhuis. „Bellis

Kapoeas, Deli-geul en Palembang-rivier voor het jaar 1922 kwamen gereed, die voor het jaar voor 1923 kwamen in copie gereed, gedeeltelijk ook in d. uk.

Evenals in het vorige jaar werden ook nu weer berekend getijtafels voor Sembilang voor den hoofdinspecteur van Schepvaart en voor Tjilajap, Emmahaven en Tandjong Priok voor de Ingenieurs dezer havenwerken.

Ook nu werd de berekening der peilschaal-registreering te Emmahaven voortgezet.

Adviezen.

Het aantal adviezen, aan verschillende personen of lichamen uitgebracht, bedroeg in het verslagjaar 311, tegen 309 in het vorige jaar. Nauwkeurig zijn de cijfers natuurlijk geenszins, daar geen scherpe grens te trekken is tusschen hetgeen al of niet onder deze rubriek is te brengen.

TREFFEND GEVAL.

Van militaire zijde vernamen we van een treffend geval, dat j.l. Donderdag zich alhier moet hebben afgespeeld.

Er is in de kazerne van het 15de bataljon infanterie een ouderloos Menadoneesch meisje, van een jaar of 14, dat nog ter schole gaat en door hare familie wordt onderhouden, maar meer slaag dan eten schijnt te krijgen. Zóó moedeloos werd zij hieronder, dat zij tot zelfmoord besloot. Ze legde zich met het hoofd op de naburige spoorrails en wachtte zoo kalm den dood af.

Er naderde een trein en voorzeker ware zij overreden geworden, hadden niet een paar passerende militairen het kind opgemerkt en haar nog op het nippertje uit haar gevaarlijke positie weggerukt.

Bewusteloos werd het meisje, in een deken gewikkeld, weggedragen.

Hier is een onderzoek niet overbodig! De omgeving had erg met het kind te doen, wat te begrijpen is.

PERSONALIA.

Volgens mededeeling van den minister van Koloniën is:

het verlof van den ambtenaar W. A. Concemulder, laatstelijk ambtenaar ter beschikking van het hoofd van den P. T. T.-dienst, op verzoek wegens familie-omstandigheden gerekend van 1 Juli verlengd met één maand, buiten bezwaar van den lande;

het verlof van den ambtenaar C. P. de Graaff, laatstelijk opzichter 2de kl. bij den waterstaat en 's lands B. O. W., op verzoek gerekend van 1 September verlengd met zes maanden, buiten bezwaar van den lande;

het verlof van den ambtenaar U. H. van Wijk, laatstelijk leeraar aan de Koningin Wilhelminaschool te Batavia, op verzoek, in verband met zijn studie voor het candidaats-examen in de wis- en natuurkunde gerekend van 1 Augustus verlengd met zes maanden, buiten bezwaar van den lande.

Bij koninklijk besluit is de heer H. Ph. Wirth, arts, benoemd tot officier van gezondheid 2de kl. bij het leger in Ned. Indië.

RECHTZAKEN.

Het vonnis van den raad van justitie te Soerabaja, waarbij J. B. Versteegh wegens mishandeling veroordeeld is tot f 5 boete, is in hooger beroep door het hof verbeterd en beklaagde veroordeeld tot f 50 boete subsidair 1 week gevangenisstraf.

Tegen het vonnis van den raad van justitie te Medan, waarbij de controleur R. H. Mulder wegens het als ambtenaar in een strafzaak dwangmiddelen bezigen om een bekentenis te ontwingen veroordeeld is tot 1 week gevangenisstraf, is door den officier van justitie hooger beroep aange teekend.

perennis" luidt zijn officieele, dus Latijnsche naam; het beteekent: „altijd schoon". En zoo moge deze onze Hollandsche voorjaarsbloem bij voorkeur blijven heeten!

Er staat zóóveel in bloei en bloesem in deze maand.

Langs de wegen zijn enkele boomen einde Mei reeds uitgebloeid, de wilde kastanje uitgezonderd, die straks op z'n mooist prijkt met kaarsjes van rood, of rood-en-witte bloemen. De acacia moet nog zijn bloemknop zetten, en ook de notebloom begint pas, als de andere vruchtboomen, kers, peer en pruim, reeds hun bloesems als een wit kleed aan hun voeten lieten neer dwarrelen. De appel staat over eenige weken blank, vol witte bloesem, en tegen dien tijd begint ook de Meidoorn, tegelijk met goudenregen en sering.

Tegen het laatst van Mei gaat het ook bont kleuren op de hei en tusschen het donkere heidekruid kruipen al de hemelsblauwe heiviooltjes te voorschijn; langs de zandwegen bloeien de witte en paarse vleugeltjes-bloemen; het sterke, warme geel van brem en havikskruid brengt reeds den gouden toets in de natuur.

Er zijn dan zooveel onaanzienlijke en toch zoo prachtige bloemen te herkennen: blauw-klokje, zandklokje, rozekransje, herderstaschje, vogelpootje, oegetroost, ... allemaal bloemkens en naampjes, die als voorjaarsgedichten klinken!

Misschien is wel 't mooist van allen de spar, die met duizenden helderroode bolletjes zijn zwart-groene naalden toot. Doch dit is slechts voor enkele dagen. Ik heb dus m'n kans waar genomen in je onvolprezen Gooische sparre-boschen. zeg, herinner je je nog?

In het bosch kwamen de bloeiende eiken, beuken en pijnen alle in hun jonge, frissche blad te staan. Op den bodem vindt men nog de laatste exemplaren van de wilde hyacinth (blue bell) en het senegroen, die een geraniumsoort is. Voor kleur zorgen verder het rob-

PIANO

te koop aangeboden:

prima 1e Kl. Duitsch fabrikaat, zoo goed als nieuw. Ook genegen op termijn te verkoopen.

Brieven onder No. 4867 bur. Pr. Bodo.

BANDOENG - TEL. 1096
N. HET VENDUHUIS
DIR. I. BENJAMINS
OUDE HOSPITAALWEG 1 & 3

Avond-Vendutie

Op Dinsdag, den 27en Juni '22
ten huize van den WelEd. Geb. Heer

A. N. HEIJMAN

wonende MERDIKA-LIO No. 42

Van ZED. goed onderhouden inboedel zooals: Diverse potten met palmen, Rottan voorgalerij-ameublement, rottan schemerlamp, houtenkapstok, muurrakjes, muurborden, aardige majollicapotten met palmen, leg- en hangkasten, eettafel met daarbij behoorende eetstoelen, diverse vierkante tafeltjes, één- en tweepersoonsledikanten, EEN WIT GELAKT TUIN-AMEUBLEMENT, Sampiran, waschtabel, schilderijen, filter, petroleum komfoor, bordenrak, eetservies, glaswerk, keukengerei en wat verder zal worden opgeveild.

KIJKEGELEGENHEID Dinsdagavond van 4.30 tot 6 uur n.m.

4959 Aanbevelend,
„Het Venduhuis" I. Benjamins.

BANDOENG - T. JIMAH
VENDUKANTOOR
WIJS
OPGERICHT: 1899

AVOND-VENDUTIE

OP MAANDAG, 26 JUNI 1922
ten huize van den WelEdelGeb. Heer

A. BUITINK

Noorder Societeitstraat No. 10 — Bandoeng.

Van ZED's goed onderhouden inboedel, o. a.: Djatihouten-ameublement b.u. tafel 4 stoelen en kapstok, standaard, muurrakjes, bloembak, koperen jardinière, portière, raam- en deurgordijnen, lampekappen, koperen potten en vazen, schrijfbureau, boekenrak, schrijfgerei, divanbank, Tweepers.- en 2 kinderledikanten, legkasten, kleerbak, sampiran, 2-pers. waschtabel, vloerkleed, Jap. matten, handdoekrek, dispenskast, theetafel, buffet, klok, wandspiegel, eettafel met stoelen, kinderstoel, vierk. tafels, rottanstoel, Eenig servies- en glaswerk, heerenfiets, kinderwagen, schommel, babybox, keukengerei, keukenrak, strijkijzer, partij potten, bordenrak, emmers en teilen en wat verder zal worden opgeveild.

Kijkegelegenheid des middags voor de vendutie.

Aanvang der vendutie precies om 6 u.n.m.

4882 VENDUKANTOOR „WIJS".

bertskruid en de hennepnetels; de rest is bijna zonder uitzondering wit: lelietjes-van-dalen, berenlook, dal-kruid, groote sterremuur, wilde aardbei, look-zonder-look, boschbes en de steenbreek-soort, die zoo eigenaardig het „Haarlemsche Klokkenpel" wordt genoemd.

Loop je tegen 't eind van de maand, dan is er haast geen opsommen meer aan. De „bleeke engel" gaat dan bloeien, het helmkruid opent zijn groen-bruin trechttertje; en de orchidee prijkt overal met haar groen-gele bloemen.

Van de heesters — om bij de gewone soorten te blijven, al aarden er in onze Holland-sche tuinen steeds meer van buitenland-schen oorsprong — bramen, wegedoorn, sneeuwbal, kamperfoelie, lijsterbes en vogelkers. staat de geheele struik in bloesem, ... al is deze heerlijkheid niet van langen duur.

Om dit vluchtig Mei-overzicht te besluiten: in onze perken kunnen nu het eindelijk wat louter werd, straks misschien de planten uit de winterkassen in den vollen grond. Onze stads-tuinlui denken er al aan, de viooltjes en bolgewassen uit de plantsoenen te nemen, om er geranium, fuchsia, begonia voor in de plaats te zetten. Dan wachten de pioenen, koekoeks-bloemen, papavers, anjers, irissen, lilies, centaurea's en phloxen op hun beurt.

Op den akker zal de rogge dit jaar wat later dan anders in de aren schieten. Erwten en lupine bloeien bijna; de klaver en rogge wordt aanstonds gemaaid; ook het gras. Het wordt al tijd voor den zaai van boekweit in de akkers; voor den tweeden zaai van wortelen, van kropsla en andijvie.

De aardbeien nee! die bloeien nog niet. En ook zal er dit jaar wel geen enkele kers in Mei worden geplukt. Maar mei-kersen smaken even lekker in . . . Juni!

Daarover schrijf ik je echter pas de volgende maand, Indische vriend!

JAN HOLLAND.

ORION - BIOSCOPE

Donderdag 29 Juni
en volgende avonden:

THE KID

6 deelen van plezier
en genoeg met

CHARLIE CHAPLIN

DJATIHOUT VENDUTIE OPRUIMING

Pamanoean & Tjiasemlanden

Op ZATERDAG 1 Juli 1922, circa 9½ uur v. m. zal te halte Pagadenbaroe lijn Tjikampek-Cheribon, eene DJATIHOUTVENDUTIE worden gehouden omvattende: circa 500 M². Djati balken- en dolkenhout.

Kavelingsstaten zijn vanaf 24 Juni a.s. verkrijgbaar bij de Heeren FRANCIS PEEK & Co. Ltd. en bij den Administrateur van het Bosch-beheer te Soebang.

4808 De Vertegenwoordiger,
E. J. HAMMOND

TE HUUR:

GEMEUBILEERDE KAMERS met volledig pension ook voor Studenten T. H. S.

4973 Mevrouw H. KOCH
Dacostaboulevard 14

Tjimahi

Confectie

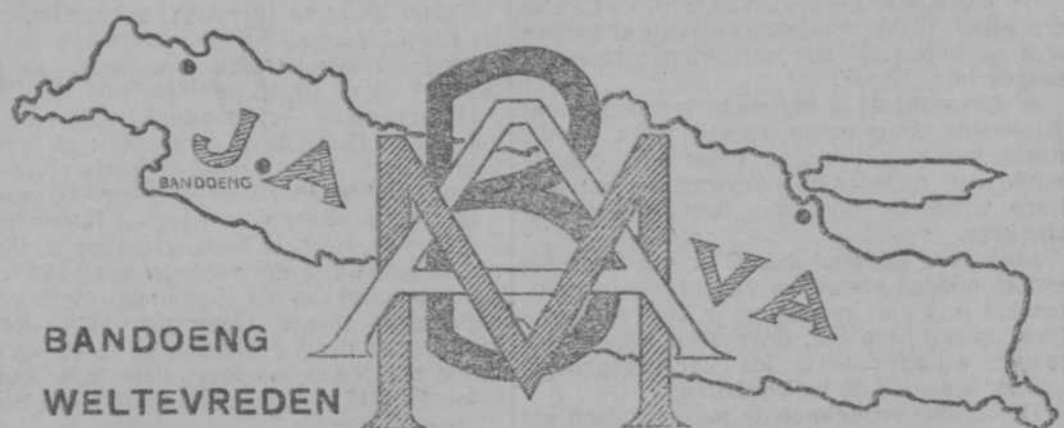
Corsetten.

Zoo juist een NIEUWE ZENDING ontvangen.

Mevrouw van Unen-Speijers

4865 KEBON - KLAPPA, Gang tegenover ELLENBROEK.

AU-BON-MARCHÉ

Wederom ontvingen wij een Schitterende sorteerling

COSTUUMS

COSTUUMS
in effen en fantasie
voile.

COSTUUMS
in zijden tricot.

COSTUUMS
in crêpe de chine en
satin charmeuse.

COSTUUMS
in wollen gebardine

COSTUUMS
in wollen tricot.

COSTUUMS
in fluweel en
kamgaren.

Bijzonder fraaie modellen

Uiterst lage prijzen

Al onze confectie is met zorg afgewerkt

Onze etalages

geven u een overzicht over de groote verscheidenheid van modellen zoowel in betere als in goedkoopere gentes, tegen scherp concurrerende prijzen.

Wij zullen U bewijzen dat u bij ons het voordeeligst kunt koopen.

Overzicht der te houden venduties.

- MAAND JUNI 1922.
- 26 „ J. J. Scheuer, de Grootstraat 9 (Radiopark).
- 26 „ E. K. Weber, Kanarielaan 4.
- 26 „ Avond-vendutie A. Buitink, Noorder Societeitstraat 10.
- 27 „ A. de Bruyn, Oud Merdika 13.
- 27 „ A. M. P. Jackl, Verkerkweg 4. (Tuindorp).
- 28 „ A. F. Bastiaans Brantasstraat 20.
- 28 „ Voortzetting-Vendutie, A. de Bruyn, Oud Merdika 13.
- 28 „ Avond-vendutie M. G. Pattihawean, Mauritslaan 115.
- 29 „ Mevr. F. P. Kluit, Riouwstraat 25, pav.
- 29 „ Avond-Vendutie G. M. D. Roldanus, Julianalaan 11.
- 29 „ W. C. Hein, Riouwstraat 36.
- 30 „ J. D. A. de Fremery, Riouwstraat 15.
- 30 „ Avond-Vendutie J. D. N. Parera, Zuider Societeitstraat 13.
- MAAND JULI 1922.
- 1 Juli E. Anthonio, Bothstraat 13.
- 3 „ E. H. van Boxel, D. 53 Tjimahi.
- 3 „ Avond-Vendutie, Boeken- en Kunstvoorwerpen. Kebon Djoekoet, Zuid No. 7.
- 4 „ W. C. Oostveen, D. 73 Tjimahi.
- 4 „ Mevrouw M. Renaud, Emmalaan No. 17.
- 6 „ Gouvernements-Vendutie Achtergelaten goederen Magazijn S. S.
- 6 „ P. A. van Noorden, Lembangweg 105.
- 6 „ Avond-vendutie Kebon Djoekoet Zuid No. 7.
- 7 „ J. Nijkamp, Tjimahi.
- 7 „ Commissie-Vendutie Soeniaradjaweg.
- 8 „ C. D. Lagerwerf, Riouwstraat 4.
- 10 „ K. R. Sauer, Tjimahi.
- 12 „ Th. A. L. Heyting, Dagoweg 61.
- 15 „ W. J. van der Dussen, Garoet.
- 20 „ M. W. van der Nagel, Baros 7, Tjimahi.
- 22 „ Commissie-Vendutie Soeniaradjaweg.
- 24 „ Besproken Tamblongweg.
- 25 „ J. Fris, Lombokstraat 3.
- 26 „ Voortzetting J. Fris, Lombokstraat 3.
- 26 „ Mevr. de wed. H. F. Suermont, Nieuw Merdika No. 20.
- 27 „ J. Hazenberg, Prins Hendrikplein 32 Tjimahi.
- 27 „ W. Schilling, Soendastraat No. 5.
- 28 „ Besproken, Insulindepark.
- 29 „ Voortzetting vendutie Besproken Insulindepark.
- 29 „ Commissie-Vendutie Soeniaradjaweg.
- 31 „ Besproken, Tampomaslaan.
- MAAND AUGUSTUS 1922.
- 3 Aug. Besproken, Tjimahi.
- 5 „ Besproken, Noorder Kampementsstraat.
- 18 „ Besproken, Soekamiskin.
- 29 „ Besproken, Kentjanastraat.
- 30 „ Besproken, Ambonstraat.
- MAAND SEPTEMBER 1922.
- 9 Sept. Besproken, Noorder Societeitstraat.
- 11 „ Besproken, Tamblong 28.
- Voor verdere noteeringen zie dit wekelijksch overzicht s. v. p.

4981 Vendukantoor „WIJS”.

VENDUTIE

op Maandag, 26 Juni 1922

ten huize van den WelEdelGestr. Heer

E. K. Weber,

KANARIELAAN No. 4 — BANDOENG

van ZED's zeer netten, keurig onderhouden inboedel, o. a.: Bekleed rottanameublement, mooie bloempotten w.o.: Japansche en Majolicapotten, schilderijen en platen, muurborden, lampenkappen, Electr. lampen, Tafelkleeden, vitrages en mooie overgordijnen. Bijzonder groote divan. Bureau ministe, koperwerk, salonkastje, Jap. aquarellen, mooie etagère kast, Vloerleeden djatihouten zitje. Zeer nette ledikanten, compleet, groote waschtabel met marmel en spiegel, zeer groote, ruime kasten, spiegelkast, klerbak, vierkante tafels en stoelen, groot buffet, glazen kasten, eettafel met 6 stoelen, Berkefeld filter, theetafel, Regulateur met westminsterslag, gedecoreerd porceleinen eetservies, ijskast, New Perfection met oven. Gedecoreerd, porceleinen eetservies en glaswerk mooie weegschaal, aluminium keukengerei Tafels met zink. Keukenkast, emmers en teilen, borden- en goedangrakken, een partij tonnen en potten met fraaie sierplanten en wat verder zal worden opgeveild.

Kijkgelegenheid: Zondag te voren van 10 tot 12 uur v. m. en van 6 tot half 8 uur n. m.

4964 Vendukantoor „WIJS”.

VENDUTIE

op Dinsdag, 27 Juni 1922,

ten huize van den WelEdelGestr. Heer

A. M. P. Jackl,

Verkerkweg 4 (Tuindorp) — Bandoeng.

van ZED's netten, goed onderhouden inboedel o. a.: modern, djatihouten voorgalerij-ameublement, standaards en kapstok, gasolieninstallatie onderdruk, djatihouten bank, foto's, schilderijen, opgezette vogels, platen, barometer, beelden, bureau ministe met stoel, boekenrak, kamerscherm met schilderwerk, het Paardenboek van Quadekker, gordijnen, etagère-kast, eenpersoons- en kinderledikanten, waschtabels, hang- en legkasten, medicijnkastje gemakkofer, Klerbak, divan, groote standaard, buffet, eettafel met bijbeh. stoelen, dispenskast, theekastje, eetservies en glaswerk, Filter, zeer veel speelgoed w. o. vliegende Hollander, sportkar, kinderzitje, reismandje. Naaimachine, koperen potten en vazen. Keukengerei, borden en goedangrak, keukenast, petroleumstellen, emmers en teilen en wat verder zal worden opgeveild.

KIJKAVOND: Maandag te voren van 4984 6 tot half 8 uur.

Vendukantoor WIJS.

VENDUTIE

op Maandag, 26 Juni 1922,

ten huize van den WelEdelGestr. Heer

J. J. Scheuer,

de Grootstraat No. 9 (Radiopark- Tjikoedapateuh), Bandoeng.

van ZED's netten, compleet inboedel o. a.: Uitgebreid voorgalerij-ameublement (djati) Japansche potten op standaards, muurborden, Gasolieninstallatie onderdruk, 3 lampen met tank en leiding. Portières, divan met kleed, muur- en tafelleeden, vloermatten, rottan zitjes schemerlamp, Klokje. Een partij boeken en tijdschriften, gordijnen, Platen. Net 2-persoonsledikant, compleet, leg- en hangkasten, waschtabel, spiegel, waschstellen. Sampiran. Zoo goed als nieuwe dameskleding. Buffet, dispenskast, eettafel met 4 stoelen, theekastje, eetservies en eenig glaswerk en wat verder zal worden opgeveild.

Kijkochtend: Zondag te voren van 10 tot 12 uur.

4934 Vendukantoor „WIJS”.

Vendutie

op Dinsdag 27 en Woensdag 28 Juni '22

ten huize van den WelEdelGestrenge Heer

A. DE BRUYN,

Oud Merdika 13 — Bandoeng.

Van ZED's zeer uitgebreiden, completen, inboedel.

VOORGALERIJ: Complete rottan-ameublementen met theetafel, schemerlamp, standaards, supports, Pullen, portières en overgordijnen, Karpetten en vloermatten. Kapstokken.

KANTOOR: Dames en Heerenbureau met daarbij behorende stoelen, schrijftafel-garnituur. Electriscne lampen. Lithografiën, etsen en platen. Boekenkast, couranten-hanger, speel-tafel. Regulateur, knaapjes, fotobenodigdheden, Muziek-kastje, Zeer veel boeken.

BINNENGALERIJ: Wit gelakt zitje, koperen salomlamp, rood tapijt, muurborden. Etagerak, kamerscherm. Aquarellen.

SLAAP- en KLEEDKAMERS: Zeer nette tweepers- en eenpersoons ledikanten, slaapkamer-meubilair geheel in stijl gehouden w.o.: mooie hang- en legkasten, spiegelkasten, toilet-tafel, handdoekrakken, sampiran, vierk. tafels en stoelen, spiegels, gemakkofters, groote en kleine waschtabels met stellen.

KINDERKAMER: Compleet, wit gelakt kinder-kamer-ameublement, w. o. diverse zitjes, kasten, scherm (dieren motief), baby-bank en-tafel, spiegels, kinderledikanten, badkuip, platen, vierkante tafels kinderwagen, sportkar, bijzonder veel speelgoed, croquetstafel, zeer goede dames- en heerenfietsen.

EETKAMER: Buffet met groote spiegel, dispenskasten, Bijzonder groote eettafel met bijbeh. stoelen.

Koperen kaarsen-kronen, rottanzitje rood pluche tafelleed, theekast, theelicht voor gas, koperen vazen en potten, waterfilters, divan met luche kleed, servies en glaswerk, glazen kast.

BIJGEBOUWEN: Muurfontein, ijsemers, hooikisten, ijskist, vuilninkenkast, keukengerei, tafels met zink. Borden- en goedangrakken, keukenkast en- tafels, oven, stoomkoker, wafelijzer, koekoekklok voor fotograferen, timmer-mansgereedschap in kastje. Goede Pfaff hand-en trapnaaimachine, enz. enz.

TUIN: Een partij sierplanten in tonnen en potten, mooie orchideën, tuinspuit en wat verder zal worden opgeveild.

Kijkavond: Maandag te voren van 6 tot half 8 uur.

REGELING DER VENDUTIE.

1e DAG: Tuin, voorgalerij, binnengalerij een gedeelte der slaapkamers en bijgebouwen.

2e DAG: Slaap- en kleedkamers, eetzaal en spenkamer. 4986

Vendukantoor „WIJS”.

Vendukantoor „WIJS”.

Bandoeng, Tel. 234

Tjimahi, Tel. 7

Ontvangen een klein factuurtje prima ALLUMINIUM, als:

Kookpannen	in stellen van 6 stuks f 25.—
Waterketels	per stuk van f 3.— tot f 5.—
Kookpannen	„ „ „ f 2.75 „ f 7.—
Braadpannen	„ „ „ f 2.— „ f 5.50
Eierpannen	„ „ „ f 1.— „ f 4.—
Melkkokers	„ „ „ f 2.25 „ f 4.50
Groentenzeeven	„ „ „ f 3.— „ f 5.75
Soeppanzen	„ „ „ f 3.25 „ f 9.—
Rijstkgels	„ „ „ f 2.25 „ f 2.50
Etensdragers	„ „ „ f 10.—

Minus 10 pCt. bij contante betaling. 4986

Vendukantoor Wijs

BANDOENG

— Telefoon 234 —

TJIMAH

— Telefoon 7 —

Voorgalerijzitjes	f 80.— tot f 200.—
Clubfauteuilles	f 50.— „ f 180.—
Rooktafels	f 25.— „ f 50.—
Salonzitjes	f 125.— „ f 600.—
Schemerlampen	f 40.— „ f 90.—
Waschtabels	f 15.— „ f 200.—
Spiegelkasten	f 140.— „ f 300.—
Kasten 1/4 hang 1/2 leg	f 50.— „ f 100.—
Kasten leg	f 40.— „ f 100.—
Kasten hang	f 40.— „ f 80.—
Kaptafels	f 40.— „ f 140.—
Buffetten	f 80.— „ f 300.—
Dispenskasten	f 50.— „ f 80.—
Dressoirs	f 45.— „ f 125.—
Uitschuifbare tafels	f 60.— „ f 125.—
Ovale Eettafels	f 60.— „ f 75.—
Gewone id	f 15.— „ f 30.—
Theekastjes	f 30.— „ f 60.—
Bureau ministe	f 50.— „ f 125.—
Bureaustoelen	f 15.— „ f 30.—
Boekenkasten	f 60.— „ f 250.—
Draaibare boekenrakken	„ f 30.—
Schrijfmachinetafels	„ f 25.—

Bij Contante betaling verleen wij 10 pCt. korting.

HET BESTE EN BILLIJKSTE ADRES.

4987

Tusschen in.

VOORTEEKEN.

— Heeft hij je al gevraagd, Marie?
— Neen, maar ik denk wel dat hij het spoedig zal doen. Hij heeft het er gisteren den heelen avond over gehad dat hij dacht, dat de huur van de huizen goedkooper zou worden.

VERGISSING.

— Waar is u getrouwd? vroeg de rechter aan den getuige, die wat doof was.
— Ik ben een boon als ik het weet, Edelachtbare, antwoordde de man.
— Wat? Weet u niet eens waar u getrouwd is? riep de rechter uit.
— O, zei u waar ik getrouwd was? sprak de ander. Neem me niet kwalijk; ik dacht dat u gevraagd had, waarom ik was getrouwd!

Paviljoen Te huur

(met of zonder kost) gelegen aan het Nassauplein

4983 Wilhelminastraat 2.

ORION - BIOSCOPE KEBONDJATI

Donderdag, Vrijdag, Zaterdag en Zondag 22, 23, 24 en 25 Juni 1922

„DE REIS VAN MACISTE“

boeiend, aantrekkelijk en interessant!

Spiinternieuwe film!

In de hoofdrol: de om zijn herculische kracht, zijn frisschen, gezonden lach en niet in het minst om zijn tooneelgaven wereldvermaarde Italiaansche Reus:

MACISTE

Vooraf: EEN 2 DEELIGE EN EENIGE KLUCHT

„Van een Wespensteek en een Gezwollen Neus“ SCHUDDEN, BUITELLEN, ROLLEN van den LACH!!!

Attentie! THE KID laat niet zoo heel lang meer op zich wachten!

94

ELITA-BIOGRAPH

De beste vertooning in de stad. Paramount-Special. op Vrijdag 23, Zaterdag 24, Zondag 25 en Maandag 26 Juni

DE PARAMOUNT LUXE PRODUCTIE

„VOORUIT met den DANS“

Wij boekten met de vertooning van de Paramount-Film:

„RECHT OP LIEFDE“ gedurende de Pinksterdagen een groot succes (vraagt het aan hen, die de film zagen) en Waarom? Omdat de hoofdrollen vervuld werden door de twee sterren:

DAVID POWELL en MAE MURRAY

Verzuimt thans niet onze PARAMOUNT FILM te zien. In:

„VOORUIT met den DANS“

zijn de hoofdrollen eveneens in handen van DAVID POWELL en MAE MURRAY. Het verhaal is zeer actueel, en telt ZEVEN BEDRIJVEN. De film heeft Hollandse opschriften, terwijl de afwerking keurig is te noemen. De film is des te aantrekkelijker omdat MAE MURRAY een geboren danseres, daarin hare hoogst moderne dansen, te zien geeft.

Als Extrafilm: De Mack-Sennet-Comedie „LADY'S TAILOR“

Een oerleuke klucht in twee acten, welke in Amerika zeer in den smaak viel. MACK SENNET'S KLUCHTEN zijn trouwens overal bekend.

Nog eenige dagen geduld en dan: Priscilla-Dean, in: „REPUTATION“.

54

ATTENTIE

Wonderbalsem tegen brandwonden infectie van vergiftige insecten.

Exceem-olie voor uitslag en roode hond. Mooie echte Akar-Bahar Armbanden ad f 4.— Uitstekend middel tegen Malaria en Rheumatiek.

Keurig gouden medaillons gevuld met gure amber vanaf f 40.— tot f 150.—

Amberolie in fleschjes à f 10.—

Steeds verkrijgbaar bij:

Mej M Paessens

Koningsplein Z. No. 7 Paviljoen Telefoon No. 3208 3940

TE KOOP

12 jaren bestaande en goed bekende coiffeur-zaak

naast Simpang Hotel No. 57, Soerabaja. Brieven onder No. 4377 Persbureau ANETA, Soerabaja. 4954

Autohandel en Reparatie-atelier v.h. B. A. UITERMARK - Soekaboemi Telefoon 31.

Reparaties onder Europeesche leiding. Stockist United States. Lucht- en massieve banden. 4345

VRACHTAUTO-DIENST ZUID-PREANGER.

LEDIKANTENHANDEL en BULTZAKMAKERIJ

THUNG TIAM KENG

Chineesche Voorstraat Bantjeu

Telefoon No. 726 Bandoeng

Verkoopt te KWALITEIT KAPOK per katti en per picol. 54

FORD-TOURING-CARS:

zonder electrische installatie
met electrische installatie

f 2400.—

f 2750.—

FORD-VRACHTWAGENS

op luchtbanden
op massieve banden

f 2550.—

f 2650.—

N. V. GARAGE „DE AUTO“
BANDOENG SOERABAJA.

Dr. H. A. BOR,

Dental Surgeon

en

Tand-arts

heeft de praktijk hervat.

4939 Koningsplein W. 15 Phone W1, 823.

Assistent-Boekhouder

Op een suikeronderneming is gelegenheid tot plaatsing van een ASSISTENT-BOEKHOUDER met diploma Mercurius of Vereeniging van Leeraren. Salaris naar bekwaamheid van f 250.— tot f 400.—, winstaandeel, vrij wonen, vrije geneeskundige behandeling, pensioenfonds. Brieven onder No. 4342, Persbureau Aneta-Soerabaja. 4775

„Hotel Semarang“

Weltevreden

G. Pasarbaroe

Tel. No. 4146.

Bandoeng

Kebondjati

Tel. No. 223.

Gebouwd volgens voorschriften van den plaatselijken Gezondheidsdienst.

Gelegen in het Centrum der stad.

Uitstekende tafel-Biljke prijzen.

4926

Beleefd aanbevelend

Pathé APOLLO-THEATER

Soeniaradjaweg-Bandoeng

SPECIAL-LACHPROGRAMMA

voor Vrijdag 23, Zaterdag 24, Zondag 25 en Maandag 26 Juni 1922.

Daar komen zij te zamen!

De Koningen der komieken!!

HAROLD LLOYD

Snub Pollard - Eddi Bolland

Klein Zwartje - Mari Mosquini

en Fancyfair Meisjes.

enz.

enz.

HAROLD LLOYD, de origineelste onder de origineele fimartisten, treedt op bovengenoemde data's in het Apollo-Theater op, en zal het publiek van begin af tot het einde doen gieren en brullen.

55

Kinderen van elken leeftijd hebben toegang en betalen halve prijs van de Gewone Lage Prijsen.

NEDERLAND.

KANKER-INSTITUUT IN INDIE.

De arts A.E. Sitsen, te Soerabaja, bespreekt in het T. v. G. de vraag, of oprichting van een kankerinstituut in Indië gewenscht is. Hij is van meening, dat in Indië, waar de inlander in 't algemeen geen behoefte hebben aan de Westersche medische hulp, voor zulk een instelling geen reden van bestaan is, daar slechts een gering aantal kwaadaardige gevallen komt onder de oogen der geneeskundigen. Per jaar worden thans op Java in verschillende laboratoria en inrichtingen een honderdtal kwaadaardige gezwellen onderzocht, waarvan de helft echter wel ten dienste van de onderwijs-instellingen te Soerabaja en Weltevredengereserveerd zal moeten blijven.

De grote afstanden dan ook nog, die wel geheel onmogelijk maken inlanders van de buitenbezittingen te bewegen tot een bezoek aan Bandoeng, waar het instituut zou worden gevestigd, behoeft men daar dus op niet meer dan vijf patiënten jaarlijks te rekenen.

Is de oprichting dan wel gerechtvaardigd? Een gebouw zal noodig zijn en een heele staf daarin moeten werken, waaronder minstens twee artsen, n.l. een chirurg en een patholoog-anatoom, die men voor andere doeleinden beter zou kunnen gebruiken.

Zoo wel de burgerlijke als de militaire geneeskundige diensten werken steeds met een tekort aan goed personeel. De bestrijding van verschillende volksziekten kan daardoor slechts in geringe mate onder handen worden genomen. Maatregelen in het belang van de gezondheid wachten jaren lang op uitvoering door gebrek aan geld.

Wilt men een paar voorbeelden? Ik neem ze uit vele. De afwatering van groote gebieden in Indië is onvoldoende. Dit geldt niet alleen voor het binnenland, dit geldt zelfs voor Indië's koopstad, Soerabaja. Wekenlang staan in de Westmoesson geheele kampongs, waar duizenden menschen wonen, onder water. Als het water maar niet in de huizen zelf staat, zijn de menschen al heel blij; uit de deur stappen zij onmiddellijk in het water of in een moeras. En is het water eindelijk gezakt, dan blijft nog wekenlang de stank naar rottende visci aan de overstroming herinneren. Welken ernstigen invloed zulk een toestand op de gezondheid van de bevolking heeft, behoeft wel nauwelijks te worden gezegd.

Om dezen misstand, die duizenden in gevaar brengt, te verbeteren, was het geld zeker beter besteed dan aan het kankerinstituut, dat zooals wij boven zagen, slechts enkelingen kan helpen. Echter, er gebeurt bijna niets. Zoo nu en dan hoort men eens over de assaïnering van Soerabaja, maar de toestand verandert nauwelijks.

De tuberculose maakt in Indië talrijke slachtoffers. Noem ik bijv. mijn eigen cijfers van lijkenopeningen, dan blijken in Soerabaja onder een onafgezonnen reeks van 330 overleden gevangenen slechts 5 aan kwaadaardige gezwellen te hebben geleden. Het aantal tuberculoselijders bij deze reeks bedroeg 65, dus meer dan 10 maal zooveel. Toch verkeert de bestrijding van de tuberculose nog in een zeer primitief tijdperk; bijv. is op Java, met zijn 35 miljoen inwoners, juist het vierde sanatorium geopend.

De lepra is een zeer verspreide ziekte. Op en bij de passers en andere drukke punten komen de lijdens met hun verminkte handen en voeten, met hun verwrongen aangezichten het medelijden van hun gelukkiger medemenschen opwekken. En wat wordt er tegen de ziekte gedaan? Hoeveel isoleer-inrichtingen zijn er? Bij hooveel is getracht, de kwaal te genezen? Helaas is het antwoord hierop weer zeer teleurstellend.

Wanneer men bijv. het lepragesticht in Soerabaja ziet — waarin trouwens niemand kan worden gedwongen zich te laten opnemen —, dan weet men niet waarover men zich meer moet bedroeven, over den diep treurigen toestand van de zieken, of over de onvoldoendheid van de inrichting. Voorwaar, een moderne inrichting voor bestudering en bestrijding van de lepra is meer noodig dan een kanker-instituut.

Zoo zou men op allerlei gebied kunnen voortgaan. Bedenken wij nu, hoe gering het aantal kankerlijders is, dat ten minste de eerste jaren gebaat is met de oprichting van een kankerinstituut, dan ligt toch zeker de slotson wel voor de hand, dat zoowel de geneeskundige energie als het geld meer vruchten zullen dragen voor Indië, wanneer zij op andere gebieden worden aangewend.

De heer Sitsen besluit zijn artikel met de opmerking, dat men door een weinig meer organisatie te brengen in de reeds in Indië bestaande onderzoekingen van kankergezwellen, deze studie aldaar toch wel zou kunnen bevorderen. Voor Java acht hij twee onderzoek-plaatsen in plaats van de vijf, die er thans zijn, wel voldoende. In verband met de onderwijsinrichtingen één te Batavia en één te Soerabaja.

INDISCHE KUNSTNIJVERHEID.

Men meldde uit Den Haag: Voor de afdeling 's-Gravenhage van de Nederl. vereniging Schoonheid in opvoeding en onderwijs heeft mevr. Doure. G. van Beresteyn-Tromp een voordracht met lichtbeelden gehouden over Indische kunstnijverheid, welke geluigd van haar groote liefde voor en studie van de Indische kunstnijverheid. Zij behandelde achtereenvolgens het vlechtwerk, weefwerk, batikken, de goud- en zilversmeedkunst en daarbij voorkomende technieken, het koperslagwerk, het houtsnijwerk, het poltenbakkers- en steen-

houwerswerk, maar kon daarbij slechts in groote trekken de verschillende technieken en motieven bespreken en de streken, waarin die verschillende takken van kunstnijverheid worden beoefend.

Het was haar vooral te doen om een indruk te geven van het geheel, van den kunstzin en het geduld van den inlander die zooveel bereikt met nog primitieve instrumenten. Zij besloot dan ook met tot belangstelling op te wekken voor deze kunstnijverheid, die ook in Europeesche milieus zeer goed tot haar recht kan komen.

De president, mevr. Ros-Vrijman, onderschreef in haar woord van dank nog eens de wenschelijkheid, dat wij ons er meer van bewust worden, welk een hooge beschaving spreekt uit de kunstnijverheid van de Indische bevolking. Zij hoopte, dat deze voordracht ertoe zou hebben bijgedragen dat wij anders gaan staan tegenover den inlander en de Inlandsche kunst.

GEBREK AAN TOEWIJDING.

De inspecteur van het lager onderwijs in de 2e inspectie schrijft in het Regeeringsverslag 1920—1921:

In 's-Gravenhage, Rotterdam en Amsterdam is de toestand sedert verleden jaar niet achteruitgegaan; de schoolopziener in laatstgenoemd district kan het zeer ongunstig oordeel van zijn voorganger niet in elk opzicht onderschrijven; hij meent, dat „de Amsterdamsche geest“, waarover deze, zeker niet zonder reden, zoo ernstig klaagde, niet specifiek Amsterdamsch is, maar een symptoom van het algemeen verschijnsel, dat erkenning van gezag, besef van verantwoordelijkheid naast noesten vlijt op elk gebied van het maatschappelijk leven te zeldzamer schijnen voor te komen, naarmate de maatschappij er thans meer behoefte aan heeft. De schoolopziener te Rotterdam laat zich hierover niet uit, doch met het oog op 's-Gravenhage zeg ook ik: „niet specifiek Amsterdamsch“. Wat inderdaad niet zeggen wil, dat de verhoudingen te Amsterdam verbeterd zijn. Immers, de districtsschoolopziener aldaar zegt, naar aanleiding van het jongste aldaar gehouden vergelijkend onderzoek voor schoolhoofd, met verbazing opgemerkt te hebben, hoe weinig velen van de voor het tweede gedeelte uitgenoemde sollicitanten getracht hadden zich verder te ontwikkelen.

Verontschuldigen meerderen zich met tijdgebrek, anderen met de dure tijden, volgens hem schuilt de kern in „gebrek aan belangstelling“. Men raakt in vuur bij salaris- of andere vakactie, maar heeft voor al het andere slechts geringe interesse.

„Kan dus de schoolarbeid over het algemeen niet in de eerste plaats geprezen worden om de animo, waarmede hij wordt verricht, het tegenstelde schijnt helaas meer algemeen voor te komen dan men wel denkt. Het is mij n.l. opgevallen, dat volstrekt niet altijd de beschikbare schooluren ten volle worden gebruikt.

„Het is mij herhaaldelijk voorgekomen, dat de uitspanning gerecht werd, niet als ik de school bezocht natuurlijk. Maar op den tijd, dat de lessen weer begonnen moeten zijn, ziet men vaak de leerlingen nog op de straat wandelen of spelen. Als de uitspanning tot kwart voor elf duurt, moet men constateeren, dat te 7 minuten voor elf de jeugd nog aan het ravotten is en „toezicht houdende“ onderwijzers hun gesprek nog niet hebben gestaakt. Het wordt dan elf uur eer de school weer begonnen is. En als dan te ongeveer 10 minuten voor 12 de klasse zich gereedmaakt te vertrekken en gereedstaat, om precies 12 uur de school uit te stappen, dan is het onderwijs dien morgen eigenlijk met een klein half uur verkort.

„Verschillende arrondissementsschoolopziener hebben deze feiten geconstateerd, nadat ze op mijn verzoek er meer speciaal op hebben gelet, en mij eigen ervaring is hiermede geheel in overeenstemming.

„Het is mijn voornemen, na verzameling van een voldoende omvangrijk feitenmateriaal mij tot B. en W. van Amsterdam te wenden ten einde verbetering in dezen toestand te verkrijgen. De 26 uren in de school per week doorgebracht zijn waarlijk niet zoo zwaar, dat ze willekeurig met nog een half uur per dag behoeven verminderd te worden.

DE BETUWE IN BLOEI.

Een medewerker schrijft aan het Alg. Handelsbl.

Wie Zondag per fiets, op den motor of in de auto de Betuwe is ingetrokken, en dat waren er velen, hebben hun hart op kunnen halen aan de bloesempracht, die de Betuwe thans te zien en te genieten geeft. Vooral van af de dijken op de bloeiende boomgaarden neerziende had men een prachtig gezicht. Het is met de peren- en kersenbloesems nu trouwens spoedig gedaan. En zelfs gisteren gaven deze niet dat schouwspel als andere jaren, omdat de bloesem zoolang in knop heeft gezeten en het blad intusschen gelegenheid heeft gehad zich te ontwikkelen, zoodat de bloesems meer dan anders tusschen het groen verschoolen gingen. Intusschen zijn vele vroege appelboomen ook al in bloei getrokken en dat kleurrijke gezicht overtreft nog verre de witte bloesempracht van peren en kersen. Zoodat er de komende dagen en weken misschien, zoolang de bloei der appelboomen aanhoudt, nog volop te genieten valt. Ook de bijen, die door het aanvankelijk zoo koude weer de korven te weinig verlaten hebben, kunnen thans hun schade inhalen en tot de bevruchting medewerken.

De kleine markt te Tiel stond gisteren bijna den geheelen dag vol auto's en motorrijwielen, zoodat het voorhaast een automarkt geleek. Al zijn de vooruitzichten voor een goeden oogst lang niet kwaad, nachtvorsten kunnen nog veel bederven, zoodat de fruitkweker nog langen tijd in spanning leeft.

VERDUISTERING DOOR EEN OFFICIER.

Onlangs heeft voor den Krijgsraad te 's-Gravenhage terechtstaan een 32-jarige landstormplichtig luitenant uit Amsterdam, indertijd dienst doende bij het 18e reg. inf. aldaar, belast met het beheer van de gelden en goederen van

de cantine. In de jaren 1918 en 1919 zou hij zich meermalen gelden en goederen ten nadeele van den Krijgsraad toegeëigend. Zoo was hem ten laste gelegd verduistering van f 50.59, de rente op een spaarbankboekje van de cantine; van ruim f 800, welk geld hem overgedragen was door een andere cantine; van f 1800, welk geld hij als voorschot ontvangen had, en van goederen (eetwaren, dranken, sigaren e. d.), welke hij meermalen mede naar huis genomen had.

De bekl. ontkende. Wat het eerste feit betreft, dit geld had hij wel in de kas gestort, maar vermoedelijk was het niet geboekt. Het tweede bedrag was direct weer uitgegeven voor een betaling. Door verschillende omstandigheden was dit niet overgebracht. Het bedrag van f 1800 was niet geboekt, hoewel dit natuurlijk had moeten gebeuren. Er was onmiddellijk een rekening mee betaald, omdat er geen kasgeld was. Het zou buitendien direct weer worden teruggegeven. De goederen, die bekl. thuis had gekregen, waren wel betaald geworden. Het was alleen mogelijk dat dit de laatste paar maanden niet gebeurd was.

Bekl. meende, dat zijn fout was, dat hij niet voldoende controle had uitgeoefend en eenigszins slordig was geweest. Toen bekl. later de zaak wilde onderzoeken, bleek hem, dat het kasboek was verdwenen.

De president wees den bekl. erop, dat een onderzoek aan het licht heeft gebracht, dat in totaal wel 8 of 10.000 gulden verdwenen is. De bekl. moet zijn positie goed begrijpen: hij was geen klant van de cantine, doch was de cantine zelf.

Een der leden van den Krijgsraad merkte nog op, dat het toevallig is, dat alleen uitgaven werden geboekt en geen inkomsten. Het belang der cantine werd volkomen genegeerd. Da accountant Preyer uit Amsterdam, die een onderzoek in de boeken had ingesteld, verklaarde bij verschillende twijfelachtige gevallen telkens het meest gunstige voor den bekl. heeft aangenomen. In dat geval nog kwam hij tot een tekort van meer dan 4000 gld. De kwitanties waren niet genummerd, zooals een voorschrift dit gebiedt. Men wist dus niet of er ontbraken. Hieraan had men, nu het kasboek ontbrak, dus evenmin houvast.

Verschillende getuigen werden gehoord. Eene vroegere cantine-bedienden verklaarden herhaaldelijk pakjes met inhoud uit de cantine naar het huis van den bekl. te hebben gebracht. Een vroegere sergeant uit de cantine deelde mede, dat hij altijd de kwitanties had opgeborgen; de luitenant hield het kasboek bij. Van leveranties aan den luitenant zelf waren er maar twee of drie betaald. Zoo had de sergeant ook op order van den bekl. voor de cantine fijne likeuren besteld, die onmiddellijk naar het huis van den bekl. gingen. In de cantine zelf werden zij niet verkocht. Getuige had hiervan nimmer betaling van den luitenant gekregen.

Kapitein Driessen verklaarde in het begin van 1922 de cantine van de bekl. te hebben moeten overnemen. Hierbij had bekl. ten zeerste getraineeerd, evenals bij het onderzoek. Telkens wanneer de bekl. hiervoor opgeroepen werd, stuurde hij bericht van verhindering of nam geen stukken mede. Ten slotte had getuige die door een sergeant laten halen; het kasboek was er toen nog bij. Het onderzoek werd door omstandigheden eenigen tijd onderbroken en toen getuige het hervatte, bleek het kasboek verdwenen te zijn. Omtrent verschillende posities legde deze getuige, evenals de accountant, nadere verklaring af.

Getuige meende dat er in totaal wel een tekort van 18 of 20 duizend gulden moest zijn, terwijl een cantine geen schulden mag hebben. Bekl. werd gezegd, het tekort te moeten aanvullen, maar hiervan was nimmer iets gebeurd.

De auditeur-militair, mr. van Rossem, schetste allereerst hoe deze zaak steeds getraineeerd heeft, doordat telkens bekl. weer andere getuigen wilde laten hooren en tevens, omdat het accountantsonderzoek zoo tijdroovend was. Er werd reeds geïnsinueerd, dat deze zaak, die een officier gold, in den doofpot werd gestopt.

Spr. achtte bekl. 's schuld vaststaande, al is hij misschien niet de eenige die zich aan verduistering schuldig maakte. Zijn ondergeschikten zagen waarschijnlijk ook, dat zij vrij spel hadden.

Bekl. heeft geld ontvangen, het niet verantwoord en het niet willen of kunnen betalen. Volgens de jurisprudentie is hier dus verduistering gepleegd.

De houding van den bekl., die steeds de zaak op de hand baan trachtte te schuiven, is zeer onsympathiek en waar het hier tevens een officier betreft, meende spr. een zware straf te moeten eischen en wel één jaar gevangenisstraf met aftrek van voorloopige hechtenis van 21 Juli—5 Augustus 1921 en bevel om den bekl. thans gevangen te nemen.

Bekl. hield nogmaals zijn onschuld vol, hierbij een beroep op zijn vrouw en zijn drie kleine kinderen doende. Mocht de Krijgsraad hem willen veroordeelen, dan verzocht hij in ieder geval nog gelegenheid om zijn zaken te regelen.

De president wees er nog op, dat bekl. telkens zegt onschuldig te zijn. De Krijgsraad wil dit wel aannemen, als er maar bewijzen voor worden aangevoerd. Met praatjes komt de bekl. er niet af.

BEGRAFENIS IR. J. W. GUNNING

In het Alg. Handelsbl. van 16 Mei lezen wij: Onder zeer groote belangstelling is gisteren op de oude, algemeene begraafplaats te Utrecht ter aarde besteld het stoffelijk overschot van den op noodlottige wijze om het leven gekomen ir. J. W. Gunning. Volgens het „U. D.“ waren om het graf samengekomen predikanten, diakenen en collectanten van de Hervormde Gemeente te Utrecht, bestuurders van de voornaamste zendingscorporaties, van de te Oegstgeest en Utrecht gevestigde Zendingsscholen; vertegenwoordigers van vele verenigingen, op christelijk terrein werkzaam, een deputatie van artillerie-officieren, bij wier corps de overledene gediend had; de commandant en secretaris van de Burgerwacht, het bestuur

van de Christ. school enz.

De baar werd gedragen door diakenen der Ned. Herv. Kerk. De plichtigheid zelve droeg een uiterst eenvoudige karakter. Er waren geen bloemen en er werd aan de groeve niet gesproken. Alleen zongen de kinderen van de Christ. school in de Brigittenstraat te Utrecht een psalm.

De vader van den overledene, dr. Gunning, de bekende paedagoog uit Hilversum, dankte uit naam van de jonge weduwe voor de betoonde deelneming. „Hier is zeker wel niemand, tot hem in meer of mindere persoonlijke betrekking staande, die niet naar deze plek gedreven werd door oprechte gevoelens van hoogcht, vereering of liefde voor hem, die zoo onverwacht van ons gescheiden is. Zij zullen met ons dankbaar zijn voor wat God in hem ons heeft gegeven, zooals wij hun dankbaar zijn voor hun vertroostende deelneming in het zware lijden van de nabestaanden.“

Spr. las daarop voor 2 Corinthhe, hoofdstukken 4 en 5 voegde daarbij nog enkele passages uit Mattheus en de Openbaringen.

In de stilte van den zonnigen Mei-dag, waarin deze gewijde woorden werden aangehoord, verliet men het kerkhof.

CULTURES.

SF. „GESIEKAN“

De Djokjasche redacteur der Loc. bracht een bezoek aan de suikerfabriek Gesiekkan, welke de laatste zes maanden een groote verbouwing en uitbreiding heeft ondergaan. De van 1874 dateerende fabriek is in den loop der laatste jaren geheel vernieuwd, achtereenvolgens werden voor-, midden- en achterfabriek tot den grond toe afgebroken en vergroot weder opgebouwd. Met de voltooiing van de nieuwe achterfabriek is het heele bouwplan van Gesiekkan afgewerkt. Het is een kransig stuk werk, dat hier onder leiding van den bekwaamen machinist-bouwkundige Poppink is tot stand gekomen.

Om een denkbeeld te geven van den omvang van het verrichte werk diene, dat de thans gereed gekomen achterfabriek 85 M. lang is en 30 M. breed. De hoogte van de muren schatten wij op 8 à 10 meter. Ook de overkapping, welke zooals uit de voorgaande cijfers blijkt een breedte heeft van 30 M. is een werk, dat er uit constructief oogpunt bezien zijn mag.

Het spreekt natuurlijk van zelf, dat van de verbouwing geen hinder mocht ondervonden worden tijdens de campagne, zoodat alles tusschen de campagnes in moest gereed komen. Wat een dergelijk werk beteekent beseft men eerst wanneer men ook de omvangrijke machinerieën ziet, welke tot in den grond toe moesten worden gedemonteerd en later opnieuw in elkaar gezet al of niet met bijplaatsing van nieuwe en uitgebreide installaties.

Er is dit jaar op Gesiekkan o.a. een nieuwe molen geplaatst in de voorfabriek, terwijl achter eenige nieuwe filter-installaties worden gebouwd. Van de inwendige vernieuwingen noemen we verder nog de groote silo's, welke 96.000 K.G. suiker kunnen bevatten. Deze silo's zijn in bewapend beton uitgevoerd.

De heele inrichting der fabriek is thans hypermodern. Rietwagens en lorries komen tot vlak bij den molen, met de nieuwste kranen worden de wagentjes opgenomen en omgekeerd op het hellende vlak, waarlangs het riet afzakt naar den band, die het meeneemt naar de molens.

Ook de suikerwagens rijden tot in het fabrieksgebouw op; door oprij-hellingen is het mogelijk de zakken direct in den wagen te storten.

Bij een bezoek krijgt men in de heele fabriek een indruk van nieuwigheid. Keurige tegels bedekken den vloer, terwijl de nieuwe machines en de geheel opgeschilderde oude den nieuwen indruk verhoogen.

Buiten zijn om de fabriek heen nieuwe steenen afscheidings-palen geplaatst terwijl tal van teekenen er op wijzen, dat de bouw hier eerst zeer kort geleden beëindigd is. En passant is er, ook onder leiding van den heer Poppink, een nieuwe administrateurs-woning geplaatst. Het nieuwe huis van den „baas“ is der fabriek waardig, het is in een eenvoudigen stijl gehouden en maakt een zeer voornamen indruk, hetgeen voornamelijk is verkregen door de groote uitgebouwde galerijen, welke daken door niet te zware vierkante pilaren worden gedragen.

Van den omvang der Gesiekkansche verbouwingen en vernieuwingen krijgt men een indruk door de volgende cijfers: in den loop der laatste paar jaren werd niet minder dan 2½ miljoen aan dit werk ten koste gelegd. De administrateurs woning kostte alleen reeds f 120.000.

De fabriek begint 3 Juli te malen. Den 24 sten is er een groot maalfeest.

ADVERTENTIËN.

Stenografie Pitman en Machineschrijven

Aanvang nieuwe cursus Maandag 3 Juli a.s.

Mevr. J. Binkhorst-Martel

Merdika Lio 28.

4791

Te koop gevraagd: Een gesloten auto.

Brieven met inlichtingen, prijs, enz. Bureau Dagblad Mataram Djocja, No. 791.

4968

Het uitvallen van het haar houdt op

nadat men Pixavon-Haarwasschingen maakt! Regelmatig wasschen met Pixavon geeft de haarkracht terug.

Wie schiffers heeft, dan wel olie of zalven voor het hoofd gebruikt, zal bemerken, dat bij eene eerste wassching met Pixavon, enkele haren uitvallen. De oorzaak daarvan is, dat de wortels der enkele haren reeds door de zich op de hoofdhuid vastgezet hebbende, voortwoekerende kiemen zijn verwoest, en derhalve zouden die haren in ieder geval zijn uitgevallen. Gaat men echter met wasschen geregeld voort, dan zal men bemerken, dat de haren NIET MEER uitvallen, daarentegen, dat het haar in zijn geheel aan kracht, glans en zachtheid wint. De vieze lucht aan de schiffers eigen, verdwijnt en treedt daarvoor in de plaats de geur dien Pixavon teweegbrengt. Dit zijn de gevolgen der weldadige werking van het teer, dat het hoofdbestanddeel van Pixavon uitmaakt, en dat door eene nieuwe gepatenteerde bewerking gereinigd, en ter versterking van het haar, verbeterd is geworden.

Pixavon heeft een wonderlijken geur en geeft een overvloedig schuim, dat gemakkelijk uit de haren kan worden weggespoeld. In het bad wassche men zich het haar steeds met Pixavon.

Haarverzorging met Pixavon is de grootste weldaad, die Gij Uw haar kunt bewijzen.

Te koop gevraagd:

Kleine of groote hoeveelheden diverse postzegels. Adres: Monsieur Malaga, Hotel Trio, kamer 8, Gardoe Djatiweg 35, 4953 van 3-5 uur n/m

Het Groene Kruis te Bandoeng

verstrekten zijnen leden, op eene verklaring vanden behandelenden geneesheer, diverse Versplegings-artikelen als Ijskappen, Thermometer, Windkussens enz. en één à tweemaal daags de hulp van de Wijkverpleegster (adres Dagoweg 30).

De minimumcontributie bedraagt f 0.25 per maand.

Voor het lidmaatschap zich te wenden tot de Secretaresse Mevr. J. VERVOOREN - Bischoff Sumatrastraat 54, Telef. Oost 1 of tot de Penningmeesteres Mevr. C. HECKMAN-Meyerlingh, Riouwstraat 5, die gaarne verdere inlichtingen verstrekken en aan wie alle aanvragen voor hulp der Wijkverpleegster moeten worden gericht.

2829 Het Bestuur.

ATTENTIE!

Geld bespaart U door Uw AUTO of MOTORFIETS te laten repareren in het atelier van C. F. COESTER, Kleine Lengkong 27. Tevens verkrijgbaar solide SOERABAJASCH en BATAVIASCH Ledikanten met of zonder bultzak

661

JODELITE

is U als Indisch-gast zeker bekend!

en behoeven Wij U niet nader in te lichten.

Duizenden guldens zijn er door bespaard.

Het is ontegenzeggelijk en bij uitstek het bederfwerend middel tegen witte mieren, vermolming en schimmel

en wordt ook met uitstekend gevolg aangewend om Rubberboomen tegen witte mieren en schimmel te beschermen.

Verkrijgbaar bij:

The London-Java Engineering Agencies Ltd.

Batavia-Bandoeng-Semarang-Soerabaja Telegramadres: „LONDON-JAVA“

David Romijn's likdoornzalf.

AFDOEND middel tegen likdoorns (eksteroogen en wratten, gestaafd door vele-waarder geneeskundige-attesten.

Verkrijgbaar ten huize van D. ROMIJN, Pasirkaliki No. 84 Bandoeng à f 2.50 per potje Wederverkoopters rabat. 241

R. Ledeboer

OOGARTS

en algem. practijk Sumatrastraat 11, Telef. 1047

SPREEKUREN: v. m. 7 1/2 - 9 1/2

3378 n. m. 4 1/2 - 6

EXPEDITIE- & TRANSPORTONDERNEMING

„De Volharding“

TANDJONG-PRIOK.

TELEF. No. 4 Wl. — TELEF. No. 171 PRIOK.

Belasten zich gaarne met het in- en uitklaren van alle mogelijke koopmans- en passagiersgoederen.

Doen alle veemzaken — eigen vrachtauto's.

Volledig ingericht voor het verwerken van ijzer- en zware machinerieën.

Ruime droge pakhuizen disponibel voor opslag

VLUG — ACCURAAT EN BILLIJK.

4227

N. V. Handel Maatschappij

„KIM GWAN“.

Gr. Postweg - Tjitepoes 113 - Bandoeng Telefoon No. 626A.

Leverancier en Transport-Aannemer van Ondernemingen.

Houden ook steeds in voorraad:

Prima kwaliteit Rijst (beras-kepala).

Rijst No. 1 en 2.

Kleefrijst (ketan).

Koelle-Rijst.

Djagong (gemalen en ongemalen).

Padi (gabah) voor paarden.

Suiker.

Meel.

Katjang kedele, Provisiën enz. enz.

Concurreerende prijzen.

Vraagt monsters en prijzen aan.

4818 BELEEFD AANBEVELEND.

Hassaram Odernamal & Co. TOKO BOMBAY-BRITSCHINDIE

PASAR BAROE 48-50. Tel. 951

Zoo juist ontpakt. Zoo juist ontpakt.

Vele soorten artikelen direct uit Europa, Amerika en Japan, zoodat wij thans in staat zijn de goederen tegen veel lagere prijzen te verkopen, dan voorheen.

Wij ontvingen o.a. fijne wollen en zijden blouses en jerseys; katoenen blouses; fijne voilestoffen met lieve bloemetjes. Ook importeerden wij karpenten uit Bombay-Madras en Smyrna en nog meerdere soorten goederen. Uit Japan ontvingen wij Abnous schutels, aan de binnenzijde opgelegd met paarlemoer.

Bezoekt onze winkel en overtuigt U zelf.

96 Hassaram Odernamal & Co.

WESTMINSTER- KLOKKEN

Origineel Junghans fabricaat in verschillende modellen voorhanden tegen zeer voordeelige prijzen.

Regulateurs Junghans f 22.50

Klokken m. gong „ f 40.—

Klokken kl. model „ f 15.—

Cigarettenpijpijes echte steen —

Achaat, Avonturin, Onix zijn gezond en sierlijk.

Wij zijn goedkoop, wij hebben

f 1, f 5.— onkosten per

dag, hierop zijn onze verkoop-

prijzen aangezet.

Aanbevelend

O. Leufgen

299 Bantjeu 24 A

Zondags tot 1 uur geopend.

Hooggelegen THEE- EN KINAONDERNEMING, vraagt:

Geroutineerd Tuinemployé

voor zelfstandige afdeeling, Salaris enz. nader overeen te komen.

Brieven met copie-certificaten onder No. 4929 bureau Preangerbode.

ONDERWIJZERES of GOUVERNANTE

gevraagd op een suikerfabriek bij TEGAL voor lesgeven aan 2 meisjes van 8 en 10 jaar volgens Clerksmethode.

Salaris f 150.— per maand, kost en inwoning vrij. 4972

Brieven met uitvoerige inlichtingen onder No. 4390, Persbureau Aneta-Soerabaja.

SIGARENMAGAZIJN HOLLANDIA

Bragaweg — Bandoeng.

Door reuze-afname zijn wij momenteel in staat U

Protopapas en U. C. C. Cigaretten.

te leveren ad f 1.50 per blik van 50 stuks. 4152

Openbare - aanbestedingen.

Door de volgende ambtsbekleeders zal op hun kantoor, des voormiddags ten 9 ure, worden aanbesteed:

I. door den gewestelijk-intendant te Bandoeng:

a. op Vrijdag, den 7den Juli 1922:

de levering van levensmiddelen, brand- en lichtstoffen, enz. ten behoeve van het departement van oorlog te Tjimahi, te Bandoeng, te Soekamiskin en te Batoe-Djadjar gedurende het jaar 1923. Geraamde aannemingsom f 236.000.—

b. op Vrijdag, den 14den Juli 1922:

de levering van reuzel en varkensvleesch ten behoeve van het departement van oorlog te Tjimahi, te Bandoeng, te Soekamiskin en te Batoe-Djadjar gedurende het jaar 1923. Geraamde aannemingsom f 23.500.—

c. op Vrijdag, den 21sten Juli 1922:

het vullen van hoofdkussens linnen en van stroozakken, het uitnemen der kapok, het daarna reinigen en verstellen en weder aanvullen met kapok van bultzakken, hoofd- en rolkussens, ten behoeve van het departement van oorlog te Tjimahi, te Bandoeng, te Batoe-Djadjar en te Soekamiskin gedurende het jaar 1923. Geraamde aannemingsom f 7.650.—

d. op Vrijdag, den 28sten Juli 1922:

de levering van gebuild tarwemeel ten behoeve van het departement van oorlog te Tjimahi gedurende het jaar 1923. Geraamde aannemingsom f 103.000.—

II. door den kwartiermeester van het garnizoen te Gombong:

op Vrijdag, den 4den Augustus 1922:

de levering van levensmiddelen, brand- en lichtstoffen, enz. ten behoeve van het departement van oorlog te Gombong en Tjilatjap gedurende het jaar 1923. Geraamde aannemingsom f 79.000.—

De voorwaarden, ramingen, enz. liggen dagelijks, behalve op Zon- en feestdagen van 9 tot 12 uur v.m. ter raadpleging van gegadigden ten kantore van de aanbesteders en van ondergeteekende, alwaar alle verdere inlichtingen kunnen worden verkregen.

De inschrijvingsbiljetten moeten uiterlijk 9 uur v.m. van den dag der aanbesteding ten kantore van den aanbesteder zijn ontvangen.

4793

De gewestelijk intendant.

„La femme chic“

OUDE HOSPITAALWEG 12

BANDOENG

Kousen, Singlets, Directoirpantalons. Vleeschkleurige Sousbras.

TELEFOON No. 875.

487a

HANDELS-CURSUS

TUINDORP (Peterstraat No. 7) BANDOENG

VACANTIE 19 t/m 24 JUNI 1922

HERVATTING DER LESSEN OP MAANDAG, 26 JUNI 1922

AANVANG NIEUWE CURSUSSEN

Te SEMARANG (Genielaan No. 4) op 1 JULI 1922

Te SOLO (centrum der stad) op 1 JULI 1922

Te BANDOENG (Tuindorp—Peterstraat No. 7) op 1 JULI 1922

BILLIJK TARIEF (Wij houden rekening met de inkomsten van belanghebbenden). 4639

JAARMARKT en PASAR-MALEM.

Te houden op het raceterrein te Tasikmalaja van 22 Juli tot 4 Augustus 1922 ten doel hebbende Export, Import en alle mogelijke indische nijverheidsartikelen op den voorgrond te brengen. Voor het aanvragen van stands en verdere inlichtingen

zich te wenden tot het Algem. Makelaars-Agentuur Commissie en Vendukantoor te Cheribon en den Agent voor Tasikmalaja:

4784 H. E. TAYLOR WEBER.

Zoojuist ontvangen van B. van der SLUYS, Rotterdam, de meest gewilde goederen, zooals:

Aardappelmeel	per pak	Fl. 0.45
Gele Vermicelli (gros)	"	" 0.55
Figuur Vermicelli (geel)	"	" 0.65
Macaroni (pijpen)	"	" 0.55
Java Tapioca	"	" 0.55
Kleine Splitterwten	pond	0.50
Bruine Boonen	"	" 0.60
Blanke Capucyners	"	" 0.60

Griesmeel (geel)	per flacon à 1 1/2 ltr.	per pond Fl. 1.—
Gebeukte gesort. Stokvisch	per pond	" 1.50
Monogram Zout	" pak	" 0.20
Holl. Gez. Haring	" vaatje	" 2.75
Alkmaarsche Gort	" pond	" 0.60
Gez. Fijn Tafel Spek	"	" 1.80

296

ZOO JUIST ONTVANGEN.

PROTTÉ

Eenheidsprijs
dubbelbreed f 3.90

In meer dan 40 moder-
ne dessins voorhanden.

Dameswinkel
Au-Bon-Marché.

4716

H Likeurbonbons
Bonbons assorti's
- Bruidsuikers -
Fruits Glacé's
6
Tamblongweg 15, Tel. 277.

245

Victoria-Hotel
SOEKABOEMI.

Zeer gunstig Centrum gelegen. 50.000 M² eigen park.
— Geheel electrisch verlicht. Up to date inrichting —
Prima tafel. Billijke tarieven. Het ideaal Vacantie-oord!

4344

Tjimahi Tras Co.

KEBON SIRIH No. 92

WELTEVREDEN.

Tuf-Tras

gegarandeerd echt TUF-TRAS beste
kwaliteit van heel West-Java.
MACHINALE BEWERKING.

Steeds voorradig-prompte levering.

4669

De weg naar Fortuin

Koopt een lot ad f 10.30 afgehaald of
f 10.65 franco per post

bij het

WEST-JAVA AGENTSCHAP

van de

Bank voor Gewestelijke & Gemeentelijke Credieten
BRAGAWEG No. 24, BANDOENG

Hoofdprijs f 100.000

Wij garandeeren U volle uitbetaling aller premien.
Wij garandeeren U, dat de trekking onherroepelijk op den 8sten
September a.s. zal plaats vinden.

De Aanhouder Wint

Hebt gij reeds Uwe oude loten ingewisseld?

Gij hebt slechts tijd tot den 15den Juli a.s.

Loten der 1ste Leening met bijv. van f 6.30

Loten der 2de Leening met bijv. van f 5.30

Franco per post f 0,35 meer.

Doet Het Nu

3077

MACHINALE BROOD, KOEK en BESCHUITBAKKERIJ

W. ELLENBROEK — Tjimahi.

Beleefde mededeeling, dat vanaf heden door ons eveneens TE BANDOENG brood
wordt geleverd.

Verkrijgbaar: CADETJES, VORMBROOD, KNIPBROOD, MELK PLAATBROOD,
FRANSCH BROOD, CASINOBROOD enz., enz.

Vraagt onze Prijscourant ingaande 1 Juli.

Europeesche Leiding.

4749

Hygiënische Bereiding.

MAGAZIJN „DE BIJENKORF“
BRAGAWEG — BANDOENG.

Zoojuist ontvangen:

114

**Een prachtige Collectie Toiletten
Dameshoeden en Kindergoed**

Groote sortering Babygoed. Atelier voor Dameshoeden.

DE „SAFE-CABINET“

is beter tegen vuur bestand gerieflijker, en
goedkooper dan elk ander MERK BRANDKAST.

N. V. Bandoengsche Bouw- en Handel Mij.

Bandoeng

157 f

Telefoon 838

Steen- en Pannenbakkerij „TJANTING“

PLERED — S. S. W/L.

gegarandeerd beste kwaliteit

prima **ECHTSCH-DAKPANNEN**

als ook halve Echtsche pannen (linksche en rechtsche)

— VORSTEN - SLUITVORSTEN —

Monsters en prijsopgave op aanvraag.

4668

PATISSERIE „MODERNE“.

Papandajanlaan No. 1. Telef. No. 353,

Levert U, naast alle andere artikelen op
het gebied van Banketbakkerij en Kokerij,
ook

**Smakelijk en
Voedzaam Brood.**

Bezorging 1 x per dag,
des middags na 1/2 4 uur.

Beleefd aanbevelend.

238

FIRMA VAN DER VEEN
BRAGAWEG — BANDOENG

MODES

Laatste Nouveautés

Lak- en Brocaatschoentjes

Gekleurde zijden tule

Hoeden voiles

MODEL HOEDEN

ONZE GROOTE RECLAME
WITTE SCHOENEN f 11 95 per paar.

Tusschen in.

UIT DEN VOLKSMOND.

'n Vrouwje met een vischkar zeult moeizaam haar zware vracht tegen een der bruggen van de Amsterdamsche grachten op.

'n Auto suist achter haar aan, en woedend toetert de schorre hoorn, dat ze uit den weg moet.

't Menschje tracht opzij te gaan, en maar net lukt 't; de auto gaat rakelings langs haar kar en armen heen, maar de chauffeur heeft 'r een valsche pret in, grinnikt eens tegen 't moederje, een toetert nog eens hoonend met z'n claxon: „hrroe! hrroe! hrroe! hrroe!“

— „Leelijke aap! Gemeene fielt!“ scheldt 't oude vrouwje, en terwijl ze haar vuist balt, roept ze 'm na: „Met je ellendige toeter, — zoo'n hoest zal je krijgen, je leven lang!“

Premieleening „Tjiong Boe“

Hoofdprijs f 125.000.-

De prijzen zullen ten volle worden uitbetaald, want de gelden bestemd voor de uitbetaling der prijzen zijn reeds gestort bij de

Bankverg. Be Biau Tjwan, Soerabaja.

TREKKING ONHERROEPELIJK 15 JULI a. s.

1/1 Lot f 10.20

1/4 Lot f 2.70

Porto f 0.35

Rembours f 0.75

LIEM KIK HONG,
Semarang.

Dr. H. van ZANTEN,
Arts.

Specialist huidziekten en ziekten der urinewegen.

Spreekuur werkdagen,

Katja Wetan 120 pav.

van 4 1/2 — 6 uur n.m. 4174

Drogisterij B. R. O. M.

Gr. Postweg 21, vooraan in de Chin. Kamp

Telefoon No. 1018.

May pole zeep } kleurzeep.
Twink }

Persil het zelf werkend waschmiddel,

Bleekpoeder.

Ammoniakzeep.

148

Koopt Stangenwaschzeep in kisten à 20 zware groote stukken f 9.- per kist.

4152

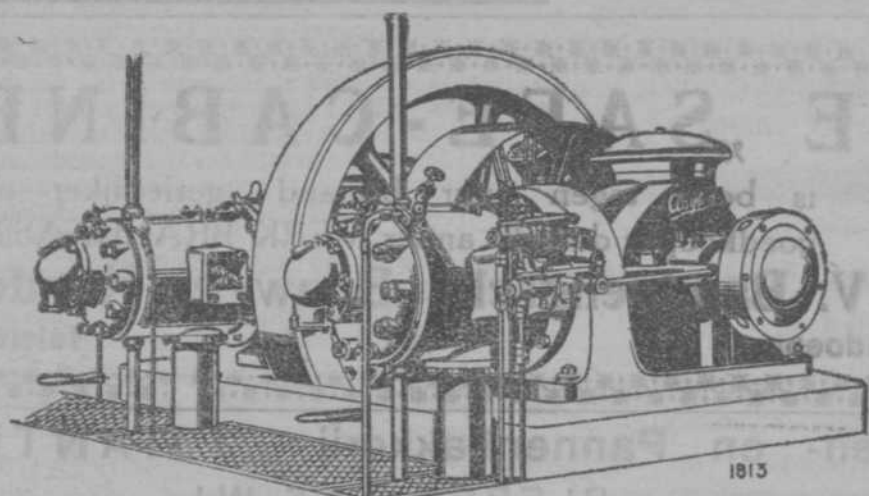
Oost-Indische Handels Compagnie, Bragaweg 28.

WIJ LEVEREN:

Prima rundvleesch, afkomstig van uitgezocht jong vee.

Fijne vleeschwaren en ruim geassorteerde Koelkamer-artikelen tegen de meest concurreerende prijzen.

N.V. H. M. v/h H. Jenne & Co. Kebon klapa No. 20, telefoon No. 900

LIGGENDE

RUWOLIE

MOTOREN

Clayton

6 — 300 P. K.

Betrouwbaar

Economisch

Compact

Degelijk geconstrueerd

Minimum aantal werkende deelen

Goedkoop in onderhoud.

Alle onderdeelen steeds voorhanden.

2781

HARRISONS & CROSFIELD, Ltd.,

„DE BAZAAR“ Bragaweg 39, Tel. 1162a

!! ATTENTIE !!

Wij verwachten binnenkort de(n) 5000ste(n) kooper(ster) in onzen winkel. Deze(n) zullen wij een prijs toekennen, n l.

1 MARMEREN KLOK.

Voor troostprijzen komen nog in aanmerking,

Kooper(ster) No. 5001, 1 gouden heeren-of damesring naar keuze.

Kooper(ster) No. 5002, 1 nikkelen reiswekker.

142

F. H. v. d. WIEL

viool en pianollessen

Dipl v/h Conservatorium te 's Gravenhage.

8028

Naripan 88

B. N. I.

BRANDPREMIE

2.80 's jaars per 1000.—

454

Pension Bellevue
v/h Aronds.

NARIPAN 80 — TELEF. No. 1144

Heeft MAANDKAMERS disponibel vanaf f 100.— en hooger. Levert smakelijk toe- bereid eten, middag en avond, tegen scherp concurreerende prijzen. 2660

VRAAGT PROEF! VRAAGT PROEF!

Openbare
Heraanbesteding.

Gegadigden voor de levering van RIJST ten behoeve van het Departement van Oorlog in verschillende garnizoenen op Java en in de buitenbezittingen, gedurende het tijdvak 1 Augustus 1922 tot en met 30 Juni 1923, waar- voor op 28 Juni 1922 door den Gewestelijk Intendant te Batavia een openbare heraan- besteding zal worden gehouden, worden voor verdere bijzonderheden verwezen naar de Javasche Courant van den 13den Juni 1922 en volgende dagen.

De Gewestelijk Intendant te Batavia.

4649

HOTEL BEAU SEJOUR

4200 voet.

LEMBANG,

4200 voet.

Eenigste Berghotel met Electrische Pomp-Installatie en Bron- waterleiding. Binnenkort opening eigen zwembasin.

Een groote attractie voor logé's.

Aparte Paviljoens, Luchtige Kamers.

Billijke tarieven.

754

LANTAARNPLAATJES

Schitterende opnamen van de voornaamste steden van Europa, bekende bouwwerken, Stadsgezichten, enz. Typen, dieren, platte-gronden van Europeesche steden en rivieren, enz. enz.

21a

Prijs per plaatje, formaat 83 x 83 mm. geëncadreerd f 0.75.

Speciaal - Foto - Magazijn „LUIKS“

Bandoeng,

Bragaweg 45,

Telefoon 268.

Toko „DE EXPRES“

Passar Baroe 94 BANDOENG Telefoon No. 910.

Telegram Adres: OEYTIONGHO, BANDOENG.

Pas ontvangen :

KETTINGSTEEK KLAMBOE-GOED

breedte 84 c.M. per blok à 24 yards f 8.50.

WIT-GOED tjap Klontong, Hollandsche- Shirting.

Engelsch fabriikaat.

breedte 80 c.M per blok à 20 yards f 9.50.

272

FILIAAL E. DUNLOP & Co.

Groote Postweg-Hoek Bragaweg-Tel. No. 207.

Batavia — Semarang — Soerabaja — Padang en Medan.

EN GROS

EN DETAIL

Alleenvertegenwoordigers van bekende fabrieken zooals :

PHOENIX BIERBROUWERIJ- AMERSFOORT- Pilsener,- Duitsch Gerste (Sa- bang) en Bokbier.

P. BOKMA- LEEUWARDEN,

EGTE OUDE FRIESCHE JENEVER.

FABRIEK 't LOOTSJE van de ERVEN LUCAS- BOLS- AMSTERDAM.

ZEER OUDE JENEVER.

PIERRE CHABANNEAU & Cie - BORDEAUX.

COGNAC, ROODE EN WITTE TAFELWIJNEN.

BERNESE ALPS MILK Co.

STALDEN-ZWITSERLAND, „BEAR BRAND“ GESTER- LISEERDE en GECONDEN- SEERDE MELK.

MUNDI VICTOR AUGUSTUS- EINDHOVEN, SIGAREN IN DIVERSE SOOR- TEN EN PRIJZEN.

en andere.

Aan onze geachte cliëntèle de beleefde mededeeling dat onze bestelauto is aan- gekomen, zoodat bestellingen ten spoedigste worden uitgevoerd. Voor detail- bestellingen 2 maal daags t. w. 12 uur v.m. en 6 1/2 uur n.m. (vertrek).

Spoebestellingen kunnen c.q. door onze djongos tusschentijs worden bezorgd.

193